

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

394.

LOILLA SESSAN.

ÖCKSÅ EN KUNGADOTTER.

— J-Y BRN. —

STOCKHOLM
STOCKHOLMS-TIDNINGENS FÖRLAG

1875

"LILLA SESSAN"

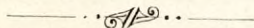
OCKSÅ EN KUNGADOTTER.

SVENSK ORIGINALBERÄTTELSE

AF

J-y Brn.

STOCKHOLM
STOCKHOLMS-TIDNINGENS FÖRLAG

"LILLA SESSAN"

OCKSÅ EN KUNGADOTTER.

SVENSK ORIGINALBERÄTTELSE

1-7 BIL.

STOCKHOLM

KÖERSNERS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG 1895

I.

Malin.

Hon satt skymd bakom kaprifolierna, slumrande, söfd af solvärmens och det bedöfvande blomdoftet. De nakna små fötterna höll hon utsträckta framför sig i sanden, händerna lågo hopknäppta i knät och hufvudet hade sjunkit djupt ned mot bröstet, böjdt af de tjocka hårflätornas tyngd.

Stilhet rundt omkring. . . Röörde sig ett blad eller dallrade ett strå, var det blott en liten fågel, som hoppade på grenarna i träden, eller en fjäril, som slog ned i det höga gräset.

Utanför trädgårdstappan gick stigen från grinden utför backen ned till landsvägen — en bred, dammig väg, som drog bort mellan ängar och skogsdungar till exercisplatsen.

Där borta, på den stora öppna heden, hade hon aldrig varit om sommaren, men väl hade hon sett den om hösten, med vissnadt och på sina ställen alldeles borttrampadt gräs, och om vintern, höljdt af snö, med de dunkla granarna i ffonten.

— Hon hade gifvit sin far ett heligt löfte att aldrig söka upp denna plats under lägertiden. —

ett löfte, som hon också obrottsligt hållit. Detta var för fyra somrar sedan, året efter att de flyttat till orten; och nu var hon nitton år. Den sommaren hade hennes syster myllats ned i jorden, sedan hon, öfvergifven och föraktad af alla, födt ett barn till världen. Aldrig kunde hon glömma systemens förtviflan, faderns hejdlösa vrede och sorg. Till allt detta elände hade en ung fanjunkare varit skulden. Sedan dess hatade fadern alla militärer, och ingen sådan fick någonsin komma öfver hans tröskel.

Väl var han fattig och måste arbeta i sitt anletes svett, men han mottog likväl icke det penningoffer, som förföraren erbjöd till försoningsgård. All världens guld kunde ju icke kalla hans dotter lefvande upp ur grafven med obefläckad ära. Skulle han då taga mutor? Nej, den syndaskulden kunde icke gäldas med världsliga egodelar.

Han hade blifvit enkling för flera år sedan, och nu återstod honom endast den yngsta dottern. Öfver henne vakade han på det noggrannaste och höll henne strängt, just därför att han hade henne så kär. Den flickan skulle ingen taga från honom annat än på hederligt sätt. Han predikade ständigt för henne, att »en kvinnas dygd är hennes kostligaste smycke». Om den saken talade han med henne redan vid hennes första nattvardsgång. De hade gått ur kyrkan och fram till systemens några veckor gamla graf.

— Men nu har ju far förlåtit henne? —
hade hon frågat under tårar.

— Henne har jag förlåtit, men hennes förförare — gud må ha misskund med mig, fattig, syndig människa! — förlåter jag aldrig. Malin, du ska' ju aldrig draga skam öfver din gamle far? Låt inte bedåra dig af fagert snack eller kamraterna locka dig att dansa på lägret. Den dansen har kostat många suckar och tårar och föräldrars förbannelse. Vänd dig bort, när du ser en uniform! De där guldknapparna och guldränderna och blanka kaskarna och plymerna och hela grannlåten för resten är af hin håle och en satans frestelse för kvinnfolken . . .

Malin lofvade. Hon lofvade allt. Såg hon sedan en militär, sprang hon undan, allt hvad hon förmådde. Förgäfves klappade en sådan på stugdörren, hvilket hunde hända någon solhet dag, för att bedja om litet vatten eller få köpa ett glas mjölk. Var hon ensam, blef hon nästan vettskränd af det hårda bankandet, som rakt kunde slå in dörrspegeln; men var far inne, kände hon sig lugn och släppte icke hvad hon hade för händer. Oftast gitte han inte svara, men då man hörde, att någon fans där inne, tog man till näfvarna med sådan kraft, att låset höll på att sprängas. Då drog far alltid undan gardinen, som skylde rutan, för att öppna fönstret och ropa, att man finge »gå till grannas». Där hade de både det ena och det andra — både mjölk och flickor; han hade redan fått släppa till sitt, menade han.

I dag var Malin så godt som ensam, ty gamla halffnoskiga Lena, som skötte kon, grisen

och hönsen för bara maten, räknades för så godt som ingen och syntes aldrig till annat än vid måltiderna, då hon för det mesta åt utanför på kökstrappan, åtminstone sommartiden.

Far hade åkt bort till en aflägsen herrgård, dit man hemtat honom för åtta dagars arbete. Han hade godt rykte om sig som skicklig skräddare. Flitigt, flyhänt och med en sällsynt förmåga att kunna rusta upp gamla kläder, var han mycket eftersökt. Isynnerhet var han skicklig i att sätta ihop lappar, så att skarfven icke syntes och så att ränder och rutor passades så väl i hvarandra, att de blefvo hvarken bredare eller smalare. Han hade också många andra prisvärda egenskaper. Sitt lilla torp skötte han utan hjälp af främmande händer. Samvetsgrann och plikt-trogen, nästan till ytterlighet, i stort som smått, ställde han äfven på andra stora fordringar i afseende på redbarhet och heder i handel och vandel. Ett brutet löfte, ett felsteg var i hans ögon den största styggelse. De, som kände honom sedan gammalt, mindes honom såsom en glad fyr; men efter olyckan med äldsta flickan hade han blifvit dyster och ordkarg. Ingen vågade skämta med honom och ännu mindre bringa den sorgliga händelsen på tal; ty Måns på Backen hade respekt med sig.

Malin hade i dag haft mycket att bestyra. Hon ville passa på, medan far var ur vägen, att feja och putsa båda kamrarna och köket. Och hon blef slutligen så trött, att hon gick ut i täppan för att hvilat litet i skuggan bakom kaprifolierna.

Det hade ej varit en varmare dag på hela sommaren. Malin hade därför gått barfota och bar ofvanpå lintyget endast en tunn randig bomullskjol; öfver den nakna halsen hade hon kastat en rutig, hemmaväfd duk. Armarna voro bara och solbrända långt uppe öfver armbågen, liksom fötterna högt uppe öfver ankeln.

Hur hon satt och gäspade och sträckte på sig i vällustig lätja och ryckte till sig då och då en slinga kaprifolier, slumrade hon till. Hon sof dock icke, det var endast en slags domning, som kröp genom hennes lemmar och höll henne fången. Hon tyckte sig höra liksom i en dröm, att någon gick i grinden. Men hon hade icke kraft till att öppna ögonen eller röra på sig, utan satt där fortfarande orörligt stilla som en gjuten bild.

— Hon sofver, — hörde hon tydligt någon yttra alldeles invid henne, och det var en karlröst, icke rå eller sträf, utan med böjlig, väljudande klang. — Det vore skada att väcka henne.

— Men det måste likväl ske, — inföll en annan manlig, lika behaglig stämma.

— Men se då på henne! En sådan grannlös! Ett riktigt sällsynt exemplar att hitta på härute på bondlandet. Hvilken rikedom af hår, så glänsande och praktfullt, och ansiktet med sina mjuka linjer och sin fina oval! Hvilka former i sådana kläder. Hon är ju en riktig skönhet, en ypperlig modell för en målare. I sanning högst förvånande!... Ja, det är allt skäl att väcka henne; men låt mig göra det ensam.

Han gaf en vink åt sin följeslagare, som genast drog sig tillbaka. Så bröt han en slinga kaprifolier och strök med de doftande blommorna lätt öfver hennes båda kinder. Hon vaknade upp som en hypnotiserad. Men då hon fullt öppnade de mörkfransade ögonlocken och fäste sin sömndruckna blick på en uniform, rusade hon upp med ett utrop af förskräckelse och skulle genast ha sprungit bort, om han ej gripit henne om ena armen. Han var grann och ståtlig, men hon ville ej se honom, utan vred undan hufvudet.

— Se så, mitt vackra barn, jag är inte alls farlig. Jag har endast kommit hit för att få litet friskt vatten, och det är du väl så god och ger mig?

— Nej, jag törs inte!

Hon skälfde i hvarje led.

— Törs du inte? Det var det lustigaste jag hört. Men om jag betalar dig?

Hon kände, att han tryckte ett mynt i hennes hand, men hon släppte det strax och lät det falla i sanden, som om det hade brännt henne.

— Ja så, inte ens det hjälper. Hvad skall jag då göra för att beveka dig? Men du tar nog upp slanten, och du kunde få många sådana, bara du själf ville. Hvad är du rädd för? För min uniform kanske? Flickor bruka eljes tycka om den. Någon har säkert skrämt dig? Se så, inte vill jag dig något ondt. Jag skulle tvärtom unna dig allt godt i världen. Gif mig nu bara beskedligt litet vatten!

Han talade så vänligt, och så kom hon att vända ögonen så, att hon såg en skymt af hans vackra, manliga ansikte, hans ståtliga, granna växt och allt guld, som glänste på uniformsrocken. Men hon greps därvid af en sådan ångest, att tårar kvälde fram under de sänkta ögonlocken. Hon tänkte på far. Hade han varit hemma, kunde minsann ingen veta, huru det här skulle ha slutat.

— Du gråter, tror jag! — Han drog henne intill sig. — Stackars liten, hvad man måtte ha skrämt dig! Men du ser ju själf, att jag inte vill dig något ondt. Du har väl inte hjärta, att längre låta mig plågas af törst?

Nej, det hade hon sannerligen icke! Hans vänlighet var så bevekande, att hon tänkte det finge gå hur som helst, om far skulle få reda på, att hon brutit mot hans förbud. Det vore ju rent af okristligt att vägra en dryck vatten åt en törstande människa, som bad så höfligt och såg så städad ut. Hvad ondt kunde hon väl få af det?

— Nå vänta lite då, medan jag springer till källan, så får han riktigt friskt vatten.

Han släppte henne.

En kort stund därefter kom hon tillbaka med en bleckflaska och ett glas på en tallrik. Hon skänkte i af det friska, kalla vattnet, det bästa på orten, som hon sade. Han drack mycket och länge. Sedan lade han två fingrar under hennes haka och lyfte upp hennes rodnande ansikte.

— Hur gammal är du?

— Nitton år.

— Och ingen har sagt dig, hur vacker du är?

— Nej, tocket prat lyssnar jag inte på.

— Du heter?

— Malin.

— Nå, då ber jag Malin gå och se efter, om det inte fins en till, som är lika törstig. Du hittar honom nog borta vid grinden, tänker jag. Kom sedan hit igen.

Då den andre äfven hade druckit, tänkte Malin smyga sig undan in i stugan och slå dörren i lås efter sig, men hon hörde sitt namn ropas i så befallande ton, att hon stannade, smått rädd.

Han tycktes, minsann, vara van att blifva åtlydd!

— Nå, Malin, jag sade ju, att du skulle komma tillbaka.

Hon satte flaskan och tallriken med glaset ifrån sig på stugtrappan. Hon kände, att hon icke kunde annat än lyda. Det var något i denna stämman, som i högsta grad imponerade på henne och som hon ej kunde motstå. Hon gick långsamt, steg för steg, fram till honom. Plötsligt fattade hon mod och såg honom rakt i ögonen.

— Han är väl ingen fanjunkare heller?

Han skrattade, ett riktigt godt skratt. Ett barn hade icke kunnat göra denna fråga mera naivt och okonstladt. Och så hennes halft nyfikna, halft rädda min, som gjorde en så komisk verkan. Han skrattade omigen.

— Ja så, är det för fanjunkare man skrämt dig? Du är således inte rädd för andra än fanjunkare?

— Ah jo, för alla de andra militärerna också, men mest för fanjunkare. Det var en sådan, som gjorde min stackars syster olycklig . . .

— Ah, där ha vi ägget! Han bedrog henne, förstår jag?

— Ja, och ändå mycket värre . . .

Hon rodnade och ville icke säga mera. Men det var ju lätt att gissa sig till resten.

— Men *jag* är ingen fanjunkare. Och det står i min makt att göra dig mycket lycklig, Malin. Du är för vacker att blomstra och dö så här undangömd. Skulle du inte vilja ut och se dig omkring i världen?

— Usch nej! Jag vill inte heller från far.

— Men far kunde också få det bättre än han har nu, mycket, mycket bättre.

— Det är allt hans lycka, att far inte hör honom nu. Försök aldrig att träffa far, det skulle han få ångra . . .

Han skrattade så godt åt henne, att hon blef förvånad. Trodde han henne kanske inte? Hon berättade då om fars hat och motvilja mot alla militärer.

— Ja så, bara för en skälms skull ska' alla andra lida en så dålig tanke af honom?

— Ja, far tål inga militärer, och jag törs inte tala om, att här varit någon.

— Och jag, som tänkte komma igen i morgon och många andra gånger . . .

— Nej, gör inte det — bad hon ängsligt, — gör inte det!

— Men om far inte är hemma?

— Så går det inte för sig ändå. Kom inte . . .

— Jo, jag kommer bestämdt!

Han såg på henne med ett par så vänliga klara ögon, att hon blef helt varm.

— Jag vet inte, hvem han är, — stammade hon, med en känsla af att han var en mycket hög herre, — men det passar nog inte, att han besvärar sig för en så ringa som Malin på Backen.

— Det skall du bli varse! Jag skall inte glömma dig så lätt, Malin! Adjö nu, och tag du upp slanten som ett minne af mig.

Då hon hörde, hur grinden slogs igen efter honom, sprang hon dit och såg ned åt vägen, där hans följeslagare hade gjort lös hästarna, som stått bundna vid gärdesgården. Hon såg, hur de kastade sig upp i sadeln och redo bort, så att dammet hvirflade som en sky efter dem.

— Han är allt förmer än en vanlig fanjunkare, tänker jag. Men han är nog, om jag får tro far, lika farlig som en så'n. Jag törs inte tänka på honom . . . usch nej!

Det tjänade dock till ingenting, att hon sträf-vade emot. Hon tänkte på honom likafullt: på hans vackra ansikte med de vänliga, talande ögonen, hans ståtliga växt och hållning, den granna uniformen med guldsnörena.

Hon vände tillbaka till kaprifolierna. Där låg myntet, som hon låtit falla i sanden, och blänkte mot henne i solen. Hon funderade ett ögonblick, om hon verkligen skulle taga upp det.

— A, en fattig tolfskilling kan jag väl vara utan, — utbrast hon för sig själf och skrapade med foten sand öfver den försmådda gåfvan.

En fattig tolfskilling! Men han hade ju bedt henne gömma slanten som ett minne af honom. Hon stannade. Det var för märkvärdigt, att hon inte kunde låta bli att fästa sig så mycket vid hans ord. Hon ruskade på sig, som om hon kunnat skaka bort det lifliga intryck han gjort på henne; men det gick inte — hans bild hade hakat sig så fast vid hennes väsen och lagt sig på hennes hjärtebotten, att hon icke hade kraft därtill. Hon hade blifvit förtrollad, det var ej längre något tvifvel om, och hon trodde på trolldom, därför grät hon.

Drifven af en obetvinglig känsla, vände hon ännu en gång tillbaka för att taga rätt på slanten. Hon måste gömma den som ett minne af honom.

Det var dock ingen tolfskilling, såsom hon hade trott, utan en dukat, en nypräglad, det såg hon på årtalet och kungens bild. En dylik hade grannas Lotta, läskamraten, en gång visat henne, och hon hade beundrat den och tänkt, att en sådan penning skulle hon väl aldrig få i sin hand. Och nu hade hon en likväl! Men hon kunde icke som Lotta öppet visa den för alla och skryta med gifvaren, såsom Lotta gjorde med gifvarinnan, en förnäm fru, hos hvilken Lottas mor tjänat som ung. Ingen ger väl en dukat endast för ett glas vatten, det förstod Malin, att man genast skulle tänka. Och den skamliga historien om systemen skulle då dyka upp igen, och man skulle

säga, att Malin träd i hennes fotspår. Hon kände allt för väl de onda tungorna, för att inte vara rädd, och därför skulle hon ej heller visa gåfvan för någon, utan gömma den.

— Som ett minne af honom! — upprepade hon för sig själf och knöt handen hårdare om dukaten.

II.

Trestaren.

Hon kände sig emellertid mycket skamsen, när hon kom att tänka på, hur illa och slarfvigt klädd han hade fått se henne. Nakna ben, nakna armar och ett godt stycke af den bara halsen, då halsduken glidit undan. Ju mer hon tänkte därpå, dess mer blygdes hon. Hon skämdes förfärligt, rodnade och skylde ögonen med båda händerna, som om han ännu hade stått framför henne.

— Usch nej, jag vill inte se honom igen...

— Och jag som tänkte komma igen i morgon och många andra gånger, — hade han ju sagt. Men det var nog bara prat, ty inte hade han hörts af ännu, och nu slog klockan tolf... Men fastän hon tyckte, att det skulle vara bäst, om han icke komme, kände hon ändå längtan efter honom. Hon ville inte tala med honom. Nej, hvad hade de väl att säga hvarandra? Inte

passade det en så tarflig flicka, som hon, att språka med en så grann herre. Hon ville endast se honom, en enda, bara en enda gång till!

Hon suckade. Hur kunde hon vara så enfaldig och inbilla sig, att han skulle minnas henne! Hon tog fram dukaten och vände den mellan fingrarna. Aldrig skulle hon blifva frestad att vexla den slanten, komme hon än i den största nöd. Och ju mer hon såg på den, dess varmare blef hon i hjärtat. Till slut kysste hon den — ja, hon var då visst och sant förhexad! Så undrade hon, hur, hon bäst skulle kunna gömma dukaten, så att inte far kom öfver den. Inte brukade han rifva i hennes gömmor, men hon kände sig icke riktigt säker.

— Jag skulle vilja bära den på mig ständigt, om jag bara hade ett hål i den.

Det fans likvisst en, som hon kunde förtro sig åt. Ett enda ord, och han skulle hjälpa henne. Hon hade ingen bättre vän än Smed-Jan, en duk-tig pojke, som just nu exercerade sitt andra år. Han hade godt öga till henne, och far såg honom icke ogerna. Det kom sig väl mest af att Jan hade arf att vänta efter farbrodern, gästgifvaren. Malin själf föredrog honom för hans beskedlighets skull, icke för något annat, ty han var väl ändå den siste hon skulle välja. Han var ful och hade ej något tycke med sig, men han var så hjärt-innerligt god och snäll, hängde aldrig efter henne och snackade om sin kärlek eller sådant där, som han klokt nog insåg, att hon icke skulle tagit väl upp. Men det var hans största fröjd att gissa alla hennes önskningar, äfven de minsta, och

han skulle helt visst ha vågat det omöjliga, om det gällt. Malin var dock förståndig nog att inte sätta honom på för stora prof.

Hon kunde lita på honom, det visste hon, och förr skulle han väl bita tungan af sig än bryta ett tysthetslöfte. Vänskapen mellan dem hade kommit sig genom hans enda syster, som gifte sig för halftannat år sedan och därefter lämnat orten. För honom kunde hon visa sin vackra gåfva och tala om den okände gifvaren, ty det blefve allt pinsamt i längden att inte få utgjuta sig för någon.

Hon hörde, att det gick i grinden.

Om det vore *han* ändå, som kom! Hon sprang upp från pallen, som hon suttit på midt på golvet, och stack dukaten i fickan. Blodet steg henne åt hufvudet och gjorde henne yr, så att hon icke kunde taga ett steg, utan stod alldeles stilla, då dörren öppnades.

— Å, var det bara du, Jan! — sade hon och drog djupt efter andan.

Var det bara du! Väntade hon således någon annan? Och så märkte han genast, att hon klädt sig som till helgdag.

— God dag, Malin! — Han räckte henne handen. — Du måtte vänta något riktigt storfrämmande, efter du gjort dig så fin?

— Jag både väntar och inte väntar, — svarade hon undvikande. — Men det var då för lustigt, att du skulle komma, just som jag satt och tänkte på dig.

— Tänkte du på mig? — Den unge beväringens ansikte sken upp så vänligt. — Det var tur då, att jag kom. Jag har fått permission och ämnade mig hem, men ville först titta in i förbifarten.

— Det var snällt, Jan. Ser du, jag ville just som begära en liten tjänst af dig, — sade hon dröjande.

— Du vet ju, att jag är villig . . .

— Och tiger! Det är just som en liten hemlighet med, och därför så . . .

— Sjung ut du, Malin! Skulle du än bedja mig att lägga mig ut för dig hos far din om lof att få dansa på lägret, så vågar jag det ock.

— Nej, Jan, det gäller det inte.

— Men nog vore det väl roligt för dig att få se, hur det går till där? Och nu är det så grannt med parader och musik, se'n kronprinsen kom.

— Kronprinsen, säger du! Ja, det vore allt något att få se en kunglig en gång i sitt lif. Han är väl inte som en vanlig människa, han?

— Jo 'vars, inte kommer han med krona på hufv'et, som han står målåd på taflan hemma hos oss. Men grann är han ändå, förstås, men lika gemen som vanligt folk och gör sig inte för god att tala med oss, om det bär så till, fast jag inte blifvit hedrad med den nåden.

— Jag kommer aldrig till heden. Jag blefve rädd . . .

— Du slipper nog ock, fast det bara är tokerier af far din. Men hvad var det, du ville säga?

— Jo, ser du, — började hon, — här var någon i går, som jag inte känner. Jag vore rent olycklig för far, om han finge veta det. Han var nog för mer än både sergeanter och fanjunkare... ja, allra minst löjtnant, det är då säkert. Han var så grann, så grann och så vänlig så... Och så fick jag den här, du, bara för att jag sprang till källan efter riktigt friskt vatten, för han var så törstig. En likadan som Lottas, du, — hon stack dukaten under ögonen på honom.

— Jo, jag tackar, jag! Det måtte varit någon riktigt hög officer, som bär dukater på sig.

— Var det inte bra snällt af honom? Jag, som önskat mig så mycket en sådan slant!

— Den fick du för ditt vackra ansiktes skull, Malin.

— Prat! Jag må nu ha fått den för hvad som helst, så gömmer jag den som ett minne. Hellre svälter jag ihjäl, än jag gör mig af med den.

— Han måtte då rent ha förtrollat dig.

— Ja, vet du, Jan, det tror jag också, och det är otäckt, då man inte kan stå mot... Hela natten har jag tänkt på honom, hela natten... Men han var så vacker och stolt och så vänlig...

— Akta dig, Malin!

— För *honom*? Ah, jag får nog inte se honom mera, — sade hon med en suck.

Malin gaf ej akt på, att Jan mulnade. Hon hade aldrig sett någon yttring af svartsjuka hos honom. Han hade heller ingen rätt därtill, så det skulle hon bara drifvit gäck med.

— Du måste borra hål i slanten, så att jag kan bära den på bröstet. Du gör ju det?

— Jag vill försöka. Men då förstör jag ju dukaten?

— För andra, ja, men inte för mig!

— Skulle du känna igen honom på lägret, om du finge se honom bland alla de andra?

— Om jag skulle känna igen honom? Så du frågar! Ja, bland tusen!

Hennes ögon glänste.

— Du tänker väl ibland på hvad som hände din syster, Malin?

— *Fan!* — Hon blef blodröd. — Hvad menar du? Du skulle väl inte...

— Förlåt mig, Malin! — Han fick tag i hennes händer. — Men du vet inte du, hur illfundiga de där herrarna äro. Ju förnämre dess värre, påstår man, och jag har hört så många fula saker om dem på lägret. De äro skälmar allesammans!

— Men inte han, *Fan*, inte *han*, det är omöjligt.

— Visste jag bara, hvem han vore...

— Han sa' inte ett ondt ord åt mig, Jan. Se här har du slanten.

Hon lindade in dukaten i en bit rödt silkespapper, som varit omslag kring en eau-de-cologne-flaska, just en julklapp af Jan.

— Var inte ledsen på mig, Malin! Han kan ju vara bättre än de andra, men lita inte för mycket på det! Tag reda på, hvad han heter, när han kommer igen, så ska' jag sedan höra mig för.

— Ja, *om* han kommer...

Malin följde Jan ut på förstugbron. Och där stod hon och vinkade åt honom för hvar gång han vände sig om, där han gick framåt landsvägen.

Han var en präktig pojke, den hederlige Jan. Visst var han till sitt yttre ej vidare behaglig för ögat, liten och koppärrig som han var, men han var axelbred och stark och hade hjärta i bröstet, ett hjärta af guld, fastän ingen värderade det som någon förtjänst, ty den varan står, tyvärr, aldrig i hög kurs, ehuru man icke försummar att ständigt draga vaxel därpå.

Då Malin kom in i kammaren, ställde hon sig framför spegeln. Var hon verkligen så vacker, som hon mångfaldiga gånger hört sägas? Far hade sagt, att det var bara snack och kom sig däraf, att hon hade rödare kinder än andra flickor. Men hvad hade icke *han* sagt, då hon satt där och slumrade bakom kaprifolierna! Väl mindes hon icke alla de vackra orden, och icke heller förstod hon dem; men hon kom ihåg, att han fallit i beundran öfver hennes hår, det bruna, glänsande håret, som i mjuka vågor var tillbaka-

struket från tinningarna och i två tjocka flåtor fästadt öfver hjässan.

Hon drog ut spegellådan, tog kammen och for gång på gång med den genom lockarna fram i pannan. Det såg bra mycket mera städadt ut, tyckte hon, om håret låg slätt, men det var en-vist och krusade sig likafullt som på trots.

Då hördes från vägen galopperandet af en häst. Men det hände så ofta under lägertiden, att det var ingenting att fästa sig vid. Ljudet drog dock icke förbi, utan tystnade tvärt. Hon lyssnade. Någon gick i grinden. Hon kastade undan kammen och såg ut genom fönstret, men hann icke draga sig undan bakom gardinen, innan hon redan blifvit bemärkt.

Där stod hon nu, lågande röd som en brand, då han steg öfver tröskeln — dock icke *han*, utan den andre, som varit med honom och som hon mycket väl kände igen.

— Du har väntat på oss, Malin, ser jag!

Han såg på hennes klädsel, så olik mot i går och i hvilken hon var så vacker, att han kände en smula afund mot den, som sändt honom till henne.

Hon stod där så blyg och förlägen, med sänkta ögon.

— Jag har en helsning med mig, Malin. Han har ej glömt dig — det hade han ju lofvat. Och han vill se dig igen, därför har han skickat mig. Men då han hörde, att din far inte skulle taga väl upp ett besök af honom, så vill han träffa dig på något annat ställe än här. Jag

tänkte nere vid sjöstranden, du vet, dit ingen kommer och går, som kan se dig, där alarna växer och berget skymmer. Du vet säkert, hvilken plats jag menar.

Det visste hon nog, hon, som hade sprungit där så ofta i barnaåren och ännu gick dit, när hon hade någon ledig stund. Men hon svarade icke ett ord, endast undrade, hvad han kunde vilja henne.

— Gå dit i morgon vid tolf tiden, eller vid hvilken tid du själf finner bäst! Du förstår inte, hvilken särskild nåd det är af honom, att han tillåter *dig* bestämma klockslaget... Men du svarar inte, Malin! Du är väl inte så enfaldig, att du inte kommer?

— Hvad vill han mig då? — utbrast Malin ändtligen och såg skyggt upp.

— Det får du veta då, men jag kan bereda dig på en stor lycka. Många skulle afundas dig, om de bara visste... Du har väl som alla andra flickor tänkt på hur roligt det skulle vara att få gå klädd i dyrbara, granna kläder och åka i vackra vagnar, bo i fina rum och slippa arbeta och träla dagarna i ända samt bli jämgod med hvilken rik dam som helst?

— Nej, det har jag aldrig tänkt på, — svarade Malin och slog fullt upp sin blick.

— Inte? Men tänk på det nu i stället! Du skulle kunna få allt hvad du önskar, bara du själf ville...

— Jag förstår inte...
Hans ord gjorde henne helt yr i hufvudet!

— Du skall nog komma att förstå det. Han skall förklara det bättre än jag.

— Så märkvärdigt!

— Ja, det är högst märkvärdigt, — svarade han med ett leende, men så vänligt och öfvertygande, att hon icke kunde undgå att lyssna på honom. — Men, ser du, det är för att han håller så mycket af dig, Malin. Nu ska' du inte vara rädd och barnslig . . .

— Men far ska' inte tro på honom.

— Alla andra, men inte honom ska' han misstro. Du får nog se, att jag har rätt.

Malin funderade ett ögonblick.

— Jag vet en flicka här i orten, som en rik och förnäm fru skickade till Stockholm och kostade på att lära sjunga, men hon trufdes inte utan kom igen och tyckte, att det var så galet alltihop. Så skulle det nog gå med mig också. Jag vill därför först rådgöra med far.

— Är din far hemma?

— Nej, han kommer inte hem förrän om en vecka ungefär.

— Så mycket bättre! — tänkte den utskickade frestaren och sade därpå högt: — Men om en vecka kan det vara för sent. Han vill, som jag sagt, träffa dig redan i morgon. Du skall inte komma att ångra dig, Malin. Lyckan lbjuder dig handen, och det händer nog inte en gång till i ditt lif.

— Men jag vill inte från far . . .

— Du kan slippa det också. Jag tänker, att han inte skall tvinga dig. Din fars framtid

skall bli betryggad, och själf skall du inte längre behöfva träla som en piga i hela ditt lif.

Så lade han sina ord så vackert, att Malin fick tårar i ögonen. Inte hade han väl kommit hit för att ljuga ihop allt detta för henne? Ett sådant bedrägeri vore omöjligt. Det fans ju goda människor till i verlden, som oegennyttigt hjälpte och bistodo den sämre lottade.

— Om jag bara tordes, — stammade Malin till slut, halft bedårad.

— För hvem är du rädd? Din far är ju borta, och intet ens han skall våga kröka ett hår på ditt hufvud. Det fins någon, som är mäktig nog att beskydda dig för allt ondt i världen.

— Men hvem är *han* då? Jag tänker, att ingen fins, som kan rå på far.

— Fundera inte längre, Malin, — svarade han, undvikande hennes fråga. — Du kan ju åtminstone tala med honom själf, och vill du inte, så säg bara ifrån, men åt honom, inte åt mig . . . Tusen sinom tusen flickor skulle komma på hans minsta vink, och *du* tvekar, *du*, som är så fattig och ringa . . .

— Hur ska' jag göra? — frågade hon sig själf och knäppte ihop händerna i stilla bäfvan.

— Sätt inte din fars lycka på spel! Jag tror inte, att han skall vara dig tacksam därför.

— Ja, jag borde kanske träffa honom. Jag kan ju höra efter, hvad han egentligen vill göra för mig.

— Däri gör du rätt, Malin. Han tvingar, minsann, inte sina gåfvor på någon.

— Jag tyckte, att han såg så vänlig ut, och jag har tänkt så mycket, så mycket på honom.

— Ser du! Ingen kan motstå honom.

Frestaren log och såg därvid själf helt förledande ut.

— Ja, jag kommer! Säg honom, att jag kommer! — utbrast Malin, nu helt och hållet öfvervunnen. — Jag vore ju otacksam eljes.

— Men narras bara inte!... Han är inte van, att man drifver gäck med honom... Adjö nu, Malin, vi träffas nog igen!

Och där stod hon kvar midt på golfvet, länge, länge sedan frestaren gått.

Det fans ej minsta misstanke hos henne, att man icke ville hennes väl utan något förbehåll.

Det att far skulle blifva skuldfrid och slippa vidare bekymmer tänkte hon mest på och glädde sig redan åt att få bereda honom den öfverraskningen, när han kom hem.

III.

Hvem var han?

Det första, som Malin nu företog sig, var att taga af sig helgdagsklädningen, som hon var så aktsam om. Far hade köpt tyget på sista marknaden, ett himmelsblått, hemmaväfdt tyg med röda inslag, som gaf det en vacker skiftning i de djupa vecken. Efter som hon skulle bära den dagen därpå, hängde hon icke upp den på vinden,

utan lade den varsamt på soffan, för att den icke skulle skrynklas. Den hvita underkjolen lade hon bredvid och tänkte därvid på att, »om hon barra ville», skulle hon i hvardagslag få gå klädd i sådana stärksaker som prästgårdsmamsellerna. Hvem vill inte det, fastän hon dock aldrig sysselesatt sina tankar med en sådan önskan. Hon nöjdde sig med mindre, ty far kunde hon aldrig lämna, det kände hon vara omöjligt, och blefve det frågga därom, ginge hon aldrig in på det. Det var far, som den okände, rike och mäktige herrn skulle hjälpa, och då finge hon ju alltid själf godt däraf. Att få bo på skuldfri torfva hela sitt lif, vaar lycka nog, och att ingen skulle kunna komma en gång och bestrida henne hennes arf, om det nu vore »Guds vilja att kalla far före henne».

I dag gingo sysslorna så lätt och munterrt. Hon sjöng ibland därvid, och då hon ropade in gamla Lena till middagsmålet, kunde hon icke afhålla sig från att säga, att den dag kunde rannas, då Lena sluppe arbeta för bara maten. »Arbetaren var sin lön värd», och nog gjorde Lena så rätt för sig, att hon förtjänade att få en slant bredvid, fastän far hittills inte haft råd därtill.

— Men vänta, Lena, det kan stunda andra tider . . .

Lena stirrade på henne. Det där var alldeles omöjligt att fatta.

— Ja, ja, se du på mig, men Malin håller hvad hon lofvar. Du ska' inte behöfva tigga dig till skor på fötterna hos andra. Vi komma att bli lika godt husbondfolk som hvilka som helst.

— Det är för obegripligt . . .

— Du ska' få se. — Hon slog upp hafrevällingen i Lenas skål. — Det har blifvit sen middag i dag, riktigt i herrskapstid; men det har sina orsaker . . .

Lena tog skålen ur hennes hand och gick mot dörren för att sätta sig på sin vanliga plats utanför på trappan.

— Gack inte ut, Lena, stanna och ät inne i dag! Det är just som högtid . . .

Men Lena ville ej sitta till bords med Malin. Det luktade ju ladugård om henne, och inte ville hon sätta sig med sin smutsiga kjol på den renskurade trästolen. Hon hade nog ambition, fastän det eljes var klennt med förståndsgåfvorna.

— Nej, tack så mycke'! Lena vet nog, hvar hennes plats är, — så gick hon ut och lämnade dörren öppen efter sig, så att Malin såg henne på ryggen, där hon satt böjd öfver skålen, som hon höll i knät.

Stackars Lena, hon hade sörjt sig halft fnoskig efter ende sonen, som dog just när han som bäst hade utsikt till att kunna försörja henne. Det var nog en stor och bitter sorg att stå ensam och öfvergifven i världen och vara beroende af främmande människors barmhertighet! Detsamma kunde också hända Malin, om far fölle ifrån. Visst kunde hon arbeta, så länge hon var ung och stark; men när ålderdomen kom och hon blifvit utsläpad i tjänst hos andra och kanske icke hade en sparad slant, då vore hennes öde ovisst, ty att gifta sig tänkte icke Malin på, och hvem

kunde för öfrigt veta, om det medförde lyckka. Nej, hade man en grundplåt att bygga på, eett farsarf, menade hon, som grannas Lotta, då kunde man ock stå emot mycket. »Lyckan bjuder ddig handen, och det händer nog inte en gång tillll i ditt lif», ringde det för hennes öron, och ddet gjorde henne fast besluten att icke kasta dden ifrån sig.

— Vill du ha mera, Lena?

Lena nickade och räckte fram skålen.

— Vet du, Lena, jag tänker på nå'nting . . .
Vill du inte se lite' i kaffesumpen?

— Men Måns blir så ond så . . .

— Far är ju borta och får inte heller veeta af det. Och så bjuder jag dig ju på en kaffetår.
Det kunde Lena icke stå emot.

Kaffet dracks på bit, och Malin skakade oom sumpen och vände koppen upp och ned, hvareffter den fick stå vissa minuter, så att sumpen rann i en bred rand från bottnen ned mot kanten. Så vände Lena om den och började spå:

— Det här blir resa af, ser jag, en lång, lång väg . . . Och där står hon ju själf och kommer ingen vart.

Hon pekade med sitt knotiga finger på en svart klump.

— Men far syns väl också? — sporde Mallin ängsligt.

— Nej, hon är ensam, mol ensam, far syns inte alls till. Hon blir så rik och så lycklig, liilla Malin, fast korset syns där och bådär död.

— Dö ska' vi ju alla . . .

— Ja, ja, ingen slipper undan . . . Men nog har hon mycket att sträfvä genom innan dess . . . Men lycklig blir hon, lita på det!

— Ser Lena ingenting annat?

— Jo 'vars, bröllopskrans och all möjlig ståt, och det dröjer nog inte länge med det.

— Ingenting annat?

— Ä' inte det nog kanske? Hvad vill hon mer begära?

Lena log illparigt och satte från sig koppen.

— Tror Lena, att en kan bli förtrollad?

— Fråga mej! Visst kan en bli det, vet ja', Mins hon inte kon, som blef förgjord af tattarkärringen, så att hon inte mjölkade på två hela dar, fast hon nyss burit?

— Jo, det mins jag . . .

— Måns skrattade åt Lena, som bara ville ha sex skilling för att fördrifva trolldomen.

— Lena fick ju slanten?

— Ja, och Måns skrattade inte se'n, då kon mjölkade och blef kurant igen.

— Hur bar Lena sig åt då?

— Sån't talar man inte om.

— Usch, Lena, man kan rent bli rädd för henne! Men säg mig nu, om en människa kan trolle bort en, så att en inte tänker på nånting annat än just den? Hvar man sitter och hvar man står, ser man den framför sig, och den stör sömnen och all ordning för en.

— Sån't händer, men då är den lede med i spelet.

— Men om den människan är vackrare än alla andra och kommer med fagra ord, då säger väl inte Lena, att den onde har något att skaffa med det?

— Säger jag inte? Jo, Lena vet väl, att själfva satan kan göra sig ljus som en himmelens ängel och att det kan drypa honung från hans mun.

— Det där säger du inte af dig själf.

— Lena vet mer än man tror, och de få gerna kalla henne ett fån, men hon är klokare än alla tillsammans. Hon gör inte som andra och kastar guds ord ifrån sig, så fort de komma ut genom kyrkdörren, utan gömmer dem i sitt hjärta.

Malin nickade. Det där lät mycket vackert och uppriktigt. Lena kunde stundom visa öfverraskande prof på sitt goda minne och ordagrant återgifva långa meningar ur prästens predikningar. Hela söndagskvällarna hängde hon för det mesta öfver psalmboken, så att hon kunde blanda upp sitt tal med liknelser.

Plötsligt kom det öfver den gamla ett infall, som gjorde hennes min illparig.

— Malin lilla, — sade hon och böjde sig ända fram till flickans öra, — jag har också varit ung en gång . . . Akta dig för frestaren, den släpper en inte, förr än det är gjordt . . .

Malin stötte henne från sig och rodnade ända upp till hårfästet. Vore hon verkligen förtrollad, skulle nog gud hjälpa henne till rätta igen, tänkte hon.

Mot kvällen kom Smed-Jan. Malin förteget besök hon haft på förmiddagen. En känsla; hvars verkliga innebörd hon icke kunde göra sig reda för, tvang henne att hemlighålla såväl främlingens besök som det löfte hon gifvit honom.

— Se här, Malin! Det lyckades mycket bra, tror jag.

Han tryckte i hennes hand dukaten, inlindad i samma röda silkespapper.

— Tack, det var för snällt af dig. — Hon vecklade upp papperet och tog fram myntet. — Det var nog svårt, kan jag tänka . . . Men det är ju riktigt bra gjordt, Jan. Nu kan jag bära den på bröstet.

— Nära hjärtat! — inföll Jan.

— Ja, nära hjärtat! — svarade Malin skratande.

— Adjö, Malin! — Han hade icke mera att säga. — Jag måste skynda mig, så jag hinner fram i rätt tid.

— Adjö då, Jan!

Deras händer möttes. Den gången följde hon honom icke ut på förstugukvisten. Hennes hufvud var så fullt af tankar, att hon glömde den vänligheten.

Och så kom äntligen morgondagen. Malin ställde maten i ordning åt Lena, och ville denna ha något varmt, så fick hon lof att laga det själf. Malin ville vara fri i dag från alla sysslor. Men Lena undrade därpå, ty sådant hade aldrig förr händt och betydde nog något.

Malin visste ej, att Lena stod bakom ladugårdsdörren och såg henne gå förbi knuten för att komma på ginvägen genom skogen ned till sjön.

— Hvart manne det ska' bära af? — funderade Lena, — så fin i helgdagsstass midt på hvarda'n?

Då Malin kommit in i skogen, stannade hon. Värmen kändes tryckande och kväfvande, trots den klara, blåa luften och vindfläktarna, som satte trädgrenarna i sakta rörelse. Hennes hjärta slog hårdt af oro för detta möte. *Hvem var han?* Hon skulle inte ha släppt hans utskickade i går, innan hon fått reda därpå. Men det föll sig inte så, och först när han gått, kom hon att tänka därpå.

Då hon närmade sig sjön, saktade hon stegen och såg sig skyggt omkring. Solstrålarna glittrade på vattnet, och de små ljusa molnfläckarna återspeglades däri.

Hon ställde sig i skuggan under alarna på yttersta strandbrädden. Plötsligt brakade det häftigt i trädgrenarna bakom henne, som om någon brutit sig fram. En stor fågel kom midt ur löfmassan och flög förbi henne så nära, att den ena svarta vingpetsen slog henne i ansiktet. Hon skrek till, så skrämnd blef hon. Och full af skrock, som hon var, inbillade hon sig strax, att det var ett styggt förebud.

Hvarför kände hon sig så rädd och tvehågsen just nu i sista stunden, då hon varit så glad och förhoppningsfull i går? Det kunde hon icke göra sig reda för; men det var väl ej heller så

underligt, då hon inbillade sig vara fången under något mycket trolskt och oförklarligt, där hennes motståndskraft inte räckte till. Hade hon bara icke känt sig så blyg! Men det vore bra illa, om hon hvarken kunde tala eller svara ordentligt...

Hon hade länge varit bemärkt, och tvänne eldiga ögon gåfvo akt på hennes minsta rörelser. Hennes smärta, smidiga gestalt skärskådades på det noggrannaste, och hennes af sol och vind brynta lilla ansikte tjuste iakttagaren. Slutligen steg han upp från den mossiga stenen, som han suttit på och inväntat henne.

Han bar en tätt åtsittande lifrock med snören öfver bröstet, en enkel militärmössa med guld-ränder och höga ridstöflar med sporrar. Han kom fram till henne och räckte henne handen, sedan han dragit af den gula sämskskinshandsken.

— Det var snällt, att du kom, Malin, och inte var rädd, — helsade han och lade i rösten något så tilldragande vänligt, att hon utan tvekan lade sin hand i hans.

Då han kom emot henne så där och såg på henne så innerligt varmt, kände hon sig icke längre rädd, om hon än icke hade mod att svara. Det var precis, som om hon hade mött en gammal bekant, tyckte hon. Och så var han ju så vacker och ståtlig, att en grannare karl bestämdt inte kunde finnas på jorden! Men det bästa var ändå hans sätt att tala med henne, som hade hon varit hans jämlike.

— Du kan inte tro, hvad jag är glad öfver att få träffa dig, Malin. Vi ha mycket att språka

med hvarandra om, och är du bara uppriktig, så vill jag försöka göra något för dig.

Han ledde henne längre uppåt stranden, till en plats i gräset invid berget, som från det hållet skymde utsikten öfver sjön.

— Men säg mig först, om du har någon särskild önskan? Jag tror bestämdt, att jag kan uppfylla den.

— Ingen annan, — svarade Malin sakta, — än att göra far lycklig.

Och så, efter mycket krus, berättade hon på sitt enkla, okonstlade sätt, blygsamt och ibland dröjande, letande efter ord, hur far hade arbetat och sträfvat hela sitt lif, men likväl icke var skuldfri för jordlappen, han brukade, och att om han fölle ifrån, stode hon alldeles ensam i världen och måste förtjäna sitt bröd hos andra; och det skulle vara bra svårt, menade hon. Visst hade många sämre än de, och någon egentlig försakelse visste hon icke af; men om far skulle göra rätt för sig, blefve det aldrig någon slant öfver till att lägga af. Så berättade hon allt hvad hon upplefvat, efter som hon var i tagen, och sist talade hon om systemens olycka och hur far sedan dess blifvit hatfull och bitter.

— Och du har ingen hjärtans kär, som du vill gifta dig med? — inföll han slutligen, sedan han låtit henne tala utan afbrott, hänförd af det rena, oskyldiga uttrycket i hennes vackra ögon.

— Nej, — svarade hon, — och jag tror inte, att jag vill ha någon.

— Och ingen har heller kysst dig? Jag menar någon bra gosse, ty sådant händer ju.

— Nej, aldrig

Hon drog sig något tillbaka, undrande öfver en så närgången fråga.

— Jag vill ha reda på allt, ser du, Malin. Och jag tror inte, att du narras. Jag skall betala fars skulder och gifva dig litet särskildt också, ty jag vill inte att du skall slita ondt och arbeta som en vanlig bondpiga och gå så där illa klädd, som jag såg dig i går.

Malin knäppte ihop händerna och såg på honom, som om han varit ett öfverjordiskt väsen, icke en vanlig människa och därtill klädd i den af far hatade uniformen. Hvaraf kom det sig, att han var så god? Far hade således orätt: inte alla militärer voro elaka och dåliga.

— Jag vill se dig i kläder som passa för din fågring. Du skulle bli så vacker, Malin, om du bara själf ville, och det vill du nog som alla andra flickor. Och så skall du inte stanna här på landet, utan komma till Stockholm. Jag vill ställa om, att någon tar hand om dig.

— Nej, se, det vill jag då inte alls, — svara Malin och skakade på hufvudet. — Jag vill aldrig lämna far.

— Är det ditt bestämda svar?

— Ja-a.

— Men om far vore hågad att följa med?

— Nej, försök inte! Far vill inte till Stockholm, det vet jag,

— Kanske ändå, om jag talar med honom.

— Det går aldrig. Hvad skulle vi för resten i det syndiga Stockholm? Vår Lena säger, att det är ett riktigt Sodom.

— Kvinnfolk tala om så mycket, som de inte förstå. Du skall inte sätta tro till allt deras prat, Malin. Du skulle komma att trivas mycket bra, och när du väl blifvit en fin dam i seder och skick, skulle du nog inte längta till din stuga igen. Jag skall bekosta din uppfostran, och jag skall bestämdt inte få otack.

Men Malin endast skakade på hufvudet.

— Ja, inte vill jag truga dig. Du besinnar dig nog och funderar på saken...

— Ja, vore inte far, så...

— Ser du, det där är redan ett halft medgifvande. Du skall få betänketid, och sedan skall jag tala med far.

— Nej, nej, inte om den saken! — inföll hon förskräckt.

— Du ser så hjärtängslig ut, att jag inte har mod att göra dig emot. Far din måste vara en fasligt oresonlig människa. Men du kan vara lugn för att jag vet, hur jag skall lägga mina ord, utan att göra förargelse.

— Bara han vill göra något för far, så är jag tacksam. Tänk inte på mig...

— Jo, det är just på *dig* jag tänker, Malin. Det är för *din* skull, som jag vill sätta din far i välstånd. Du är den täckaste tös jag sett, och jag tycker om vackra flickor och gör allt för att se dem glada och lyckliga.

— Tala inte på det sättet . . . Jag tycker inte om det . . .

Hon makade sig oroligt ett stycke från honom.

— Lilla toka, inte vill jag dig något ondt.

— Han tog hennes hand och såg på den: — Så välbildad af naturen, men ack, så illa medfaren! Det är bra skada att förstöra ett sådant skaparens mästerverk. — Han drog upp klädningsärmen och blottade den runda armen: — Du säger, att du är fattig, Malin! Nej, du är rik, du eger skatter, som många andra skulle afundas dig! Jag vore hågad att hugga din bild i marmor, hel och hållen, ty den måste vara formfulländadt skön . . . Förevisa dig som en ny Venus! . . . Du förstår mig väl inte, Malin?

Nej, hon både förstod och inte förstod honom. Hans tal föreföll henne så främmande och konstigt.

Hon satt där mållös, litet blek och darrande, medan hon inte kunde draga undan armen, ty den höll han säkert fast.

Plötsligt släppte han den. Han såg att han skrämde henne, och det ville han allra minst. Icke heller ville han taga henne med våld. Han var ej van vid sådant och hade ingen smak därför. Han var bortskämd vid helt annat: ett ord, en blick, den minsta häntydning — och hvarje kvinna var öfvervunnen — det var han van vid. Men här skulle han möta motstånd! Det var något nytt, hvilket på samma gång tjusade och eggade honom. Han, den oemotståndlige, skulle kanske få besvära sig för en sådan där liten landtlig oskuld, en simpel bondtös! Visste hon blott,

hvem han vore, så ginge det naturligtvis af sig själf. Men det var just det pikanta, att hon icke tycktes ha minsta aning därom, och han beslöt att tiga. Älskad *för sin egen skull* var något, som han aldrig förr varit riktig säker på, att han blifvit, fastän många sköna läppar hade försäkrat det. Att få pröfva det en gång lockade honom oemotståndligt. Här skulle börjas och slutas med litet romantik för omväxlings skull, en landtlig idyll, minsann icke den sämsta!

Innan hon ännu hunnit hemta sig tog han fram en liten pipa af silfver och hvisslade i den. Strax skyndade en officer fram och helsade på Malin som på en gammal bekant. Hon kände också genast igen honom. Det var densamme, som besökt henne dagen förut. Hon blef så förvånad, att hon icke rörde sig ur fläcken. Af det främmande språk, de talade sins emellan, förstod hon icke ett ord.

Så blef hon ensam med honom igen. Han nickade gladt åt henne. Hon vore väl inte så enfaldig heller, att hon kände sig rädd? Malin skakade blott på hufvudet. Hon visste icke riktigt, hvar hon hade sig.

— Vi ska bli' riktigt goda vänner, min flicka, och jag skall hålla, hvad jag lofvat.

Den andre kom nu tillbaka, åtföljd af en ordonnans, som bar en öfvertäckt korg. Denna satte han från sig, gjorde ställningssteg och höjde två finger mot mössan, inväntande vidare befallningar; men han fick endast en vink att aflägsna sig.

Malin följde med ögonen, huru den förtrogne tog fram några glas och ställde dem på en liten silfverbricka i gräset framför dem. Sådana glas hade hon aldrig sett förr: långa, smala, slipade och med en guldrand i kanten.

Det var mycket besvär med att få korken ur buteljen med den granna etiketten. Först knackades lacket bort, sedan bröt man af segelgarnet och ståltråden, som höllo fast korken. Då for den ur med en smäll, så att Malin hoppade högt, och det hade de mycket roligt åt. Ett fräsande, i hvitt skum pärlande vin skänktes i glasen, bräddfylla. Malin måste smaka på det. Det hjälpte ej att neka. Man satte glaset i handen på henne. Hon läppjade blygt. Var det inte en gudadryck? Den var så härligt läskande och lätt, att hon icke behöfde nödgas till att tömma glaset.

Ännu ett glas! Hon slapp ej med mindre. Man klingade med henne, och han höll ett litet tal, så vackert, att Malin fick tårar i ögonen.

Hon förstod icke, att den drycken kunde slå åt hufvudet. Men hon blef dock icke farligt yr, det kände hon. Hon blef endast så angenämt, så gladt stämd, att han fick henne att skratta åt ett litet oskyldigt skämt. All rädsla var borta, all! Hon började i stället erfara en stilla fröjd, en obeskriflig lycka öfver att få sitta så här med honom, som hon tänkt så mycket på och drömt om hela natten.

— Och nu, Malin, kommer jag hem till dig i morgon . . . Nej, redan i kväll . . .

Han svepte in hela hennes varelse i en lä-
gande blick.

— Nej, nej, för Jesu skull! Far är borta...

— Kunna vi bättre önska oss? Då stör ju
oss ingen, för jag har mycket ännu att tala med
dig om...

— Jag törs inte...

— Prat! Då håller du inte af mig det minsta.

Han såg på henne så oemotståndligt, att den
blicken gick rakt in i hjärtat.

— Det passar inte en så ringa flicka, som
jag — svarade hon stammande och slog ned
ögonen.

På en vink af honom aflägsnade sig den andre.

— Jag vet ju inte, hvem han är, säkert en
mycket hög herre...

— Åh nej, tänk inte på det!

— Men hvad heter han då?

Hon blef redan litet modigare.

Han smålog och funderade ett ögoblick.

— Du kan få kalla mig Carl.

— Carl... det är allt ett vackert namn, det.

— Malin, du tog bestämdt inte upp slanten,
som jag bad dig gömma som ett minne af mig?

— Gjorde jag inte! Se här...

Hon höjde bröstet och drog fram snodden,
som hon bar omkring halsen under klädnings-
lifvet, och visade honom dukaten.

— Malin! — Det var nu hans tur att blifva
öfverraskad. — Hur har du kunnat få håll i den?

— Det är min hemlighet, — svarade hon
skrattande och slöt handen hårdt om dukaten.

— En sådan flicka! Skål, Malin, din skål!
 Men Malin vågade icke dricka mera. Hon sköt bort glaset. Det var en så konstig dryck. Den satte allt hennes blod i svallning.

— Bara en mun, — bad han enträget.

Hon lydde honom; men plötsligt ryckte hon till och sprang så häftigt upp, att champanjen stänkte omkring.

— En trolldryck! — skrek hon, och handen, som höll glaset, skälvde. — En trolldryck... jag har hört talas om sådana...

Hon kastade glaset långt ifrån sig, så att det krossades mot en sten..

— Ja, en trolldryck, Malin!

Han stod vid hennes sida, och innan hon hann hejda honom, lindade han sin arm omkring hennes midja.

— Då vet jag, då förstår jag! — Hon tryckte händerna mot tinningarna. — Gå bort, gå! Han har förtrollat mig!

— Ja visst! Och du, Malin, äfven du har förtrollat mig som ingen annan.

Han kysste hennes vågiga mjuka hår, hennes ögon, kind och hals, och hon kunde icke värja sig.

— Förtjusande flicka!

Malin slet sig lös och sprang bort. Han ropade hennes namn. Hon stannade, vände sitt ansikte mot honom i dödlig ångest.

— Malin, jag kommer i kväll! Vänta mig säkert!

Hon sträckte ut båda händerna mot honom, stumt, bedjande om förskoning.

— I kväll, Malin!

Han gick några steg mot henne, men hon drog sig baklänges undan.

Därpå ilade hon bort mellan träden, så blindt, att hon snafvade mot trädrötterna, som sköto upp ur marken. En gång fastnade hennes klädning i en törnbuske, som slet en stor refva i den, innan hon fick den lös.

Då hon kom hem, nöjde hon sig icke med att blott stänga dörren, utan lade äfven haspen på. Sedan kastade hon sig handlöst på den uppbäddade sängen med det hemmaväfdade hvita täcket och brast i gråt.

Men när hon gråtit en stund, torkade hon bort tårarna och tänkte på, hur hon skulle värja sig, om han verkligen skulle komma. Hon var ju alldeles ensam, och hvad som helst kunde hända, utan att någon komme till hennes hjälp.

Om hon skulle bedja Lena att stanna och icke gå till skomakarens, där hon hade sin liggpåls om nätterna? Nej, det vore också tokigt och inte heller rådligt, ty komme han, skulle Lena inte kunna hålla mun, utan pladdra om alltsammans, och så finge far veta det.

Hon skulle gömma sig på vinden, det vore det bästa. Då skulle han inte finna henne, om han också komme in genom lyckta dörrar. Ja, det skulle hon göra, beslöt hon och kände sig sedan modigare.

Men när det började lida mot kvälldags, blef hon orolig. Det vore dock inte troligt, att han skulle komma, då han hade ett så långt stycke

väg till lägret. Men hon kunde likväl icke lägga sig att sofva. I stället gick hon ut i trädgårdstäppan, vandrade fram och tillbaka och lät händerna glida öfver buskarnas daggvåta blad och strök dem sedan öfver de heta kinderna för att svalka sig.

Det blef allt senare. Månen hade höjt sig, sommarnattens bleka måne, som väfde ett bredt silfverband öfver rosenhäcken och kastade ett strålnippe in i kaprifolierna. Doftet strömmade ur blomkalkarna som ett starkt, sött, yrande rus. Någonting ljufligt, ofattligt smög sig in i Malins blod och kom hennes hjärta att klappa så sällsamt. Hon grät icke längre af ångest och var icke längre förtörnad på honom. Hon mindes blott, mindes blott utan vrede eller blygsel . . .

Den tysta, doftande, daggdränkta natten hade helt och hållet förändrat hennes väsen och väckt en onämbar längtan hos henne. Kärleken hade gripit henne fullt med sin underbara, öfvervinnliga och bedårande makt.

Hon satte sig bakom kaprifolierna. På afstånd hördes hästtraf. Det kom allt närmare och närmare, alldeles nedanför på vägen, och stannade sedan tvärt. Malin visste, hvad det betydde. Hjärtat började bulta i hennes bröst. Men så drog hon ett djupt andedrag af lättnad. Gud ske lof, de redo bort igen! Hon hörde tydligt tvänne hästar trafva.

Hon satt ännu stilla. Då föll en skugga midt i månskenet framför henne på gången,

skuggan af en man; hon kunde icke misstaga sig på de skarpa och tydliga konturerna.

Var då allt förtrolladt? Hon hade ju icke hört någon komma genom grinden! Hon tänkte ej på, att det vore den lättaste sak att hitta in i täppan genom öppningen på andra sidan af staketet. Men då ett par armar bakifrån lades omkring hennes hals och ett vackert, skäggprydt ansikte böjde sig ned öfver hennes och en lång, lång brännande kyss trycktes på hennes läppar — då förstod hon . . .

Han hade smugit fram öfver planteringsland. Hvad frågade han efter, om de med så mycken omsorg och möda uppdragna nyttiga köksväxterna nedtrampades! Det betydde ingenting, och icke heller, att han bröt sönder den vackra rosenbusken.

IV.

Var hon bedragen?

Då Lena på morgonen kom för att göra sina sysslor, satt Malin ute på kökstrappan. Hon satt med armbågarna stödda i knät och hufvudet sänkt mot båda händerna. Håret föll okammadt och i oredigt virrvarr ned öfver hals och axlar.

— Go' morgon, Malin!

Men Malin besvarade icke helsningen, liksom om hon icke hade hört något.

— Go' morgon!

Malin satt fortfarande orörlig. Lena gick ända fram till henne, nien sade ingenting vidare, utan begaf sig helt tyst till ladugården. En gång vände hon sig om och skakade betänksamt på hufvudet. Sådan hade hon aldrig sett Malin.

Slutligen rätade Malin på sig, for med händerna genom det burriga håret och såg upp, frånvarande, som hade hon icke tillhört denna världen. Så suckade hon tungt, steg upp och gick in.

Men hon lade icke hand vid sysslorna, som eljes gingo så flinkt undan för henne. Hon stod blott och stirrade framför sig långa stunder, gick in i kammaren och så ut igen i köket, fram och tillbaka.

— Att man kan hålla en människa så kär! — tänkte hon. — Och jag, som dömde syster lika hårdt som alla andra... Men jag hade ju ingenting pröfvat... *Han* ska' dock inte öfverge mig, lofvade han, och ingen har rätt att klandra mig; för resten behöfver ingen veta det... Vi ska' ha det för oss själfva, sa' han, och när han kommer härnäst, ska' han säga mig, hvart jag ska' gå för att hitta rätt på honom i Stockholm, ifall jag vill dit. Men far vill nog inte, och jag törs inte fråga honom. Det får han göra, och han kan nog få far till hvad han vill.

Fastän kärleken så helt tagit henne i besittning, kände hon sig dock icke glad eller fullt nöjd med sig själf. Tanken på att hon brutit det löfte, som hon vid sin första nattvardsgång

gifvit fadern, gnagde oupphörligt på hennes hjärta och kastade en skugga öfver det solljusa framtidsperspektiv, *han* målat för henne.

— Du skall bli så lycklig, Malin, — hade han upprepat, — om du håller mig en smula kär. Du har ju *mig*, och det är nog, skulle jag tro!

De orden gömde Malin i sitt hjärta och tröstade sig med.

När han härnäst skulle komma, hade han icke sagt. Det kunde blifva lika väl i dag som i morgon. Därför vore det bäst att vara beredd.

Hon klädde och kammade sig mycket omsorgsfullt. Skulle någon få se honom, vore det förgärligt; men när far väl kommit hem och *han* fått träffa honom, skulle det nog blifva godt och väl, det litade hon på.

Hvad som var mellan dem skulle aldrig komma fram i dagsljuset.

— Gud ska' inte tillräkna mig den synden, — utbrast hon och knäppte ihop händerna.

Men den, som hon hade så kär och som höll henne bunden i en så tjusande förtrollning, kom hvarken den dagen eller den följande. Hon stod förgäfvos vid grinden och såg utåt vägen. Fåfångt lyssnade hon efter något ljud i fjärran, som skulle bebåda hans ankomst; kom någon, icke var det han.

Att Malin på Backen gick i helgdagsstass dagarna i ända, började snart förvåna grannarna. Man försökte att utforska Lena, som dock ingen-

ting hade att säga, men hennes mystiska leende gaf uppräning till mångfaldiga historier.

En dag tog Malin hvardagskjolen och koftan på igen; det var samma dag far väntades hem. Hon var litet blek och upprörd. Den tanken, att hon kanske blifvit bedragen, marterade henne. Men det *var* inte möjligt! . . . Inte *han*, inte *han*! Detta vackra, goda ansikte, dessa vänliga ögon kunde ej ha kommit med svek och lögn. Han skulle nog komma tillbaka, om hon blott hade tålmod att vänta, och gud ske lof, att far då skulle vara hemma!

Malin hoppade till, då hon hörde, att någon lade handen på låsvredet och dörren öppnades.

— Jag tror jag skrämde dig? — sade Smed-Jan och dröjde ett ögonblick på tröskeln.

— Åh nej, Jan, men jag hörde rakt inte dina steg ute på trappan. I dag kommer far, — tillade hon för att genast leda samtalet på denne.

— Ja, far har varit länge borta, Malin. Det är inte bra för en ung tös att vara ensam, då det är så långt till grannas . . .

— Prat! Det är väl inte första gången . . .

— Att far, som är så rädd om dig, inte kommit att tänka på det, — fortsatte Jan envist. — Du borde ha nå'n äldre kvinna hos dig . . .

— Men så tig då, Jan, och sätt dig, så får jag bjuda på en kaffetår.

— Tack, Malin, det var snällt!

Jan satte sig, och Malin bredde ut en liten duk öfver bordet och ställde fram de blåro-siga kaffekopparna. Jan var en så gammal bekant, att han inte behöfde krusas.

— Jag tänkte just fråga dig om något, Malin, — började han, när hon kom in från köket med kaffepannan.

Nu skulle det komma, tänkte hon, och hon rodnade ända upp till hårfästet.

— Hur var det, kom han igen den där granne officeren?

Han spände ögonen i henne.

— Nej, jag har inte sett honom sedan . . .

Men Jan hörde på tonfallet, att hon icke talade sanning. Och hvarför darrade hennes hand, då hon hällde kaffet i kopparna? Det betydde något . . . *Hvarför* dolde hon det för honom?

— Hm, jag skulle så gärna velat veta hans namn.

— Åh, Jan, det ska' du inte bry dig om. Jag har slagit bort alltsammans nu . . . Det var så tokigt så . . . Har du ingenting annat att tala om?

— Jo, kronprinsen har rest hufvudstupa från lägret. Det kom bud, att kungen blifvit sjuk, sa' man, och då måste han upp till Stockholm för att regera i stället, förstås.

Malin fick nu så många frågor att göra om kronprinsen, och det var Jans älsklingsämne.

— Det är en karlakt, som man inte skulle betänka sig två gånger att slåss för, om också själfvaste ryssen komme.

— Mätte den styggen aldrig komma! —
inföll Malin.

Hon trodde så säkert, att hon fört Jan bakom ljuset, men han lät ej narra sig så lätt. Malin hade ej varit uppriktig, och det grubblade han öfver, sedan han skilts från henne. Och då han fick höra af grannarna, hos hvilka han också tittade in, att Malin gått så fin och pyntad om hvardagarna, blef han tung till sinnes. Bara inte Malin lät bedraga sig som systemen, tänkte han, ty hon var lika vek och hade samma sinnelag. Han hade visst aldrig sett Malin uppmuntra någon eller visa böjelse för kurtis; men om en sådan där fin herre, som hon talat om, komme med sina förförelsekonster, så hvem kunde veta . . . Den misstanken gjorde honom ondt, men han teg och lät grannarna hållas med sitt prat om att Malin på Backen visst väntade någon friare.

Malin mindes icke den dag, då far varit så munter och glad, som då han nu kom hem. Han plockade fram en mängd rara saker, som han köpt för hennes räkning, och då han skämtade, strök han henne flera gånger med sin hand vänligt på kinden.

— Min snälla tös, — sade han, — jag har tyckt synd om dig, som fått gå här så ensam. Men det blir nog annat för dig också än att bara pyssla om gammel-far. — Han plirade illparigt med ögonen. — En kvinnas bestämmelse är att skaffa sig en bra man och snälla barn, och du är nu i den åldern.

Far hade visserligen förut någon gång pratat så där, och Malin hade trott, att han därvid haft Smed-Jan i tankarna. Men hon hade alltid slagit bort det ämnet med skämt. Det vore ju ingen brådska att gifta bort henne! Det sade hon också nu.

— Men om nå'n kommer, som kan sätta både dig och mig i välstånd, Malin, då bör man inte låta lyckan gå sig ur händerna.

— Ja, om det kommer en så'n, far; men om du menar Smed-Jan, så passa vi inte för hvar-ann'. Han är nog en bra gosse, men inte vill jag gifta mig med honom, det säger jag då rakt ifrån.

Malin försökte se obesvärad ut.

— Tocket prat! Här är nu inte fråga om Jan, fast jag en gång tyckt, att hans arf efter farbrodern inte vore att förakta.

Malin fick stora ögon. Här *var* således fråga om någon? Men aldrig skulle hon gifta sig utan tycke, hur stor respekt hon än hade för fars vilja.

Far skrattade.

— Tycket! . . . Hvad är tycke för slag? — inföll han. — Så'nt pjollrar man om i ungdomen. Tycket kommer nog sedan, bara man först ser till, att man har något att sätta på bordet. Här är nu, som sagdt, inte fråga om Smed-Jan, utan om Erik Mattsson på Hult . . . Aldrig kunde jag tro, att han hade ögonen på dig, Malin!

— Erik Mattsson?

Malin kunde icke erinra sig honom.

— Han såg dig på sista marknaden, Malin, och kom då på den tanken, att han skulle försöka få dig till hustru. Det var inte lätt för honom att få sin mors samtycke, må du tro. Gumman vill ogärna maka åt sig på hemmanet. Men då han var enträgen och hon sport, att du skulle vara en duktig och hedersam flicka, gaf hon till sist med sig.

Malin stod tyst och hörde på. Det var således verkligen fars allvar.

— Man bör väl dock något känna till den man ska' gifta sig med.

— Nå nå, det hinner du nog. Han är känd som en nykter och bra karl och ligger styft i sitt arbete. Jag har själf varit framme vid gården. Tocken gård, Malin! Oj, oj, hvad du får rart! Jag tittade in i la'gård och vistbodar och kastade ögonen öfverallt för att öfvertyga mig om, att det inte var bara skryt. Och så öppnade gumman linneskåpet och visade, att det fans silfver ock i huset. Smed-Jan får bestämdt inte tocket att lägga fram, och för resten pratas det om, att farbror-gästgifvare ämnar gifta sig med Kerstin, hushållerskan hans.

— Far gaf väl inte nå't löfte, vet jag?

— Jo visst, inte står man och drar på så'nt, då man har sitt enda barns väl i tankarna.

— Men det blir inte roligt att ha svärmor i huset.

— Förstås, men gumman är skral, så inte har hon nå'n lång lifstid för sig . . . Du ser ledsen och fundersam ut, Malin, men det ska' du inte

vara, ty bättre karl kan du inte få. Och jag kommer ock på skuldfri grund, det gaf Mattsson mig handen på.

— Jag vet någon, som vill göra detsamma, — hade Malin på läpparna, men hon hejdade sig, ty om detta kunde inte *hon* tala.

Ju mera far ordade om detta äktenskapsanbud, desto mera förstod Malin, att han höll envist fast därvid och icke skulle gifva med sig. Han trodde så fullt och fast, att detta skulle vara till hennes bästa, så nog hade hon en svår dust att vänta, när hon skulle gifva friaren bestämdt afslag. Om bara Carl komme! Hon skulle följa honom, hvart det än bure! Det vore bestämdt hennes enda och verkliga lycka, så hade *han* sagt, och det trodde hon på hans ord.

Men han kom ej, och icke heller skickade han något bud. Om han sjuknat? Om hon skulle gå fram till lägret och försöka få rätt på honom? Men så öppet vågade hon ännu icke trotsa far. Hon skulle vänta. Det vore ju ingen så värst tid förliden heller . . .

Måns Skräddare höll emellertid icke Erik Mattssons frieri hemligt. Han berättade om det för hvem som kom, alldeles mot sin vana, ty han brukade eljes icke vara särdeles meddelsam. Men nu hade lyckan hittat in öfver hans tröskel, och all sorg och grämelse öfver den döda dotterns skam voro förgättna. Malin själf däremot blef ingen klok på. Hon blott nickade och hörde på för att icke reta far. Endast åt Jan sade hon,

att hon aldrig skulle låta tvinga sig, och lät honom förstå, att hon hade andra planer.

— Du ska' nog inte kunna sätta dig upp mot far, Malin, — svarade han nedslagen. — Det är nog också bäst för dig. Erik Mattsson är en bra karl och går utanpå allesammans.

— Och det säger *du*, Jan?

Hon såg smått häpen på honom.

— Ja, för jag vet ju, att jag aldrig skulle våga tala med dig om hvad som ligger mig om hjärtat. Men, Malin, — gråten stod honom i halsen, — behöfver du en gång en vän, så glöm inte Jan!

— Tack! — Hon räckte honom handen. — Jag ska' komma ihåg det.

Lena kom in i detsamma och hade ej bättre förstånd än att stanna och lyssna. De märkte henne icke genast.

— Du har talat så underligt, Malin, — återtog han. — Hvad är det du väntar på?

Hon nickade hemlighetsfullt, men såg icke glad ut, fastän hon nyss sagt sig ega en stark förtröstan på någonting helt annat och lyckligare än att blifva hustru åt Erik Mattsson.

— Men det *blir* bröllop af! — inföll Lena, som stått bakom dem. — Malin mins ju, att jag spått det?

Malin och Jan svarade henne icke. De räckte blott hvarandra handen till afsked.

Hon hade andra planer, ett annat lifsmål! *Hvad?* Det hade hon ej klart för sig, blott det,

att hela hennes tillvaro uppgått i kärleken till
honom.

V.

»Hvilken af eder utan synd är, han kaste
första stenen.

Malin hade gått ned till sjön, till den plats invid berget, där hon suttit med honom. En obetvinglig makt dref henne dit hvarje dag. Icke ens gårdagens regn hade kunnat hålla henne därifrån. Nu var det solsken igen, solsken och klarblå himmel, men hon frös likväl, så kall kände hon sig i hjärtat. Känslan af att vara bedragen, liksom systemen, låg som en is öfver hela hennes väsen. Ty att hon var öfvergifven, tviflade hon nu icke längre på, då veckor voro gångna och han ännu ej hörts af.

Hon såg sig omkring. Där nere på strandbrädden hade hon stått, då han kom emot henne och ledde henne hit. Hon lefde om igen i minnet sin korta kärlekssaga, sin blyghet, sin rädsla, då han lade sin arm om hennes midja och kysste henne. Hon tyckte sig ännu höra klangen af hans röst och såg så tydligt framför sig hans käcka, manliga skönhet, som hade bedårat henne. Hon tyckte sig ännu känna smaken af det hvit-skummande, pärlande vinet, denna trolldryck, som gjort henne yr. Och där borta lågo ju det krossade glassets skärfvor och gnistrade i solen.

Plötsligt brast hon i gråt. Det var dock en lisa att få gråta ut. Kunde blott minnena rinna bort med tårarna! Men hon skulle aldrig kunna glömma honom, aldrig upphöra att hålla honom lika kär, och aldrig skulle hon kunna komma ur den förtrollning, hvori han snärjt henne, vore han än tusen mil borta! Sorgen bragte henne i förtviflan, och i ett lidelsefullt utbrott kastade hon sig ned på marken, där hon suttit, slet upp gräset i knippen, kysste dem, strödde så åter ut dem och slet upp nya, händerna fulla.

— Carl! — ropade hon. — Carl! — liksom hade hon väntat få svar.

Här hade hon kunnat dröja hela dagen, men hon tordes icke, ovan som man var att se henne drifva omkring i skogsbackarna, i stället för att hålla sig vid sitt arbete. Man skulle slutligen undra, hvarför hon blifvit så håglös, och kanske misstänka, att det låg någon hemlighet därunder. Arbetet hade förut varit hennes glädje och ära. Hon hade alltid äflats att visa sin duglighet och flit och att hålla det lilla hemmet fint och putsadt. Men med den lusten var det nu förbi, och hon kände, att den aldrig skulle komma tillbaka.

Hon gick ned till sjön, doppade händerna i vattnet och sköljde bort alla spår efter tårarna. Därpå skyndade hon hem. Redan på afstånd såg hon far ute på backen i sällskap med någon främmande. Hon gissade strax, att det var Erik Mattsson, friaren, som hon väntat. Nu gällde det att vara modig och bestämd! Det föresatte

hon sig också att vara, och hon bar sitt hufvud högre än vanligt, då hon kom fram och besvarade helsningen.

Erik Mattsson var visst ingen ful karl. Han hade något friskt och hurtigt i sitt väsen och utseende, som säkert slog an på flickorna. Dock icke på Malin: hon tyckte, att han såg simpel ut; alla sågo nu i hennes ögon simpla och tarfliga ut i jämförelse med *honom*. Hon rent af blundade för att slippa se den unge karlen, som stod där med hatten i handen och bockade sig så kruserligt för henne. Men så slog hon fullt upp ögonen. Hon ville icke synas blyg och försagd, så att han kanske däraf skulle göra sig några förhoppningar.

Måns Skräddare hade sagt åt honom, att Malin icke vore så villig just att samtycka till hans anbud, men förstode han bara att ta henne på rätta sidan, skulle hon nog gifva med sig. Malin vore inte lik andra flickor, som bara för att fort bli gifta taga den förste bäste, som kom. Hennes vackra utseende hade kanske på sista tiden gjort henne liksom litet stursk af sig, men i själ och hjärta vore hon snäll och förständig, så han finge inte fästa sig vid, om hon vore en smula stram i början... Allt detta vore ju helt naturligt, det förstod Erik Mattsson så väl, då Malin inte kände honom förut. Hade han haft ro att vänta, skulle han inte genast börjat tala om giftermål, utan först låtit bekantskapen komma i gång mellan dem. Men nu vore han rädd för, att någon annan kunde komma och nappa bort

Malin, så det vore allt bäst för honom att skynda sig. En så'n vacker och grann tös hade nog många att välja på . . .

Far trakterade Erik Mattsson på bästa sätt. Malin höll sig på afstånd för att slippa sällskapa, låtsande sig vara upptagen af husliga bestyr. Men far, som genomskådade henne, passade på, när hon gick ut i trädgårdstjappan. Då kom han efter med Erik och gaf honom en vink om att hon var nere i potatislandet. Malin, som icke anade, att far hållit utkik efter henne, trodde så säkert, att hon nu skulle få vara i fred. Hon tog upp potatisen så varsamt som möjligt för att icke smutsa ner sig allt för mycket. Korgen hade hon ställt bredvid sig.

— Kan jag inte få hjälpa Malin? — hörde hon Erik Mattssons röst bakom sig.

Så där ja! Nu förstod hon . . .

— Tack så mycke', — hon vände sig ej om, — jag ska' inte ta upp mer än till ett kok. Jag tänkte få bjuda Mattsson på vår färska potatis i kväll. Den är så rar, så . . .

— Gör sig inte besvär, Malin lilla . . .

Men Malin lät inte störa sig, utan fortfor att plocka, tills hon tyckte, att hon fått nog.

— Låt nu mig få bära korgen! Eller lät den stå, där den står, Malin, för jag har allt lite' att tala med henne om, — tog han mod till sig att säga.

Malin tog på sig en förvånad min, medan hon torkade händerna på förklädet.

— Kanske inte far sagt nåt? Jag trodde annars... Han sa' åtminstone...

Malin stod tyst. Hon kunde icke undvika hvad som nu skulle komma, utan beredde sig till att möta det på bästa sätt. Hon såg framför sig mycket allvarligt och föga uppmuntrande.

— Far har nog ändå sagt Malin, hvarför jag kommit hit, — fortfor Erik, mycket förlägen, — så jag har ingenting annat att lägga till än att jag vill försöka göra Malin lycklig.

— Jag förstår nog Mattssons välmening, — Malin blef i en hast helt röd och varm. — Men far vet nog, att jag inte är hågad... Mattsson är för hedersam att vilja ha en flicka, som inte kan hålla af honom på det sättet... Han ska' nog hitta på nå'n ann', som är tacksam för tillbudet, — svarade Malin allvarsamt och med något bestämdt i rösten, som icke ingaf det minsta hopp.

— Tänker då Malin inte på att gifta sig?

— Nej, hvarken med Mattsson eller nå'n ann'...

— Det där låter så bestämdt, men Malin kan väl fundera på saken. Det är ju alltid bra för en flicka att veta sig bli väl försörjd... Jag är inte så alldeles utan, det har nog far reda på.

— Mattsson ska' inte vara envis, — Malin tog sin korg i handen, — för jag kommer inte att ändra mig. Den saken är alldeles afgjord...

— Men, Malin, dröj lite', — bad han så bevekande, att Malin, som redan aflägsnat sig ett par steg, stannade och såg på honom. —

Jag håller så mycke' af Malin, att jag rent af blir olycklig för alla mina dar . . .

— Åh, det går väl öfver. Mattsson känner mig ju inte alls och skulle en gång få ångra sig, om jag nu handlade mot mitt samvete.

— Det låg något beslöjadt i hennes röst, som väckte en misstanke hos honom.

— Malin har då en ann' kär, förstår jag?

— Det har jag inte sagt, — Malin skakade på hufvudet. — Men Mattsson vill väl inte, att far ska' tvinga mig? Går det därhän, så gör inte Mattsson det rätt är, för då blir han orsak till sorger och missämja . . . Och jag trotsar både far och hela världen!

— Bevare mig gud för slikt!

— Nå, då tiger han och hänger inte efter mig vidare med sån't där . . . Var nu inte ond på mig, — tillade hon med mindre skärpa i rösten. — Jag menar inte så illa . . . Vi träffas igen som vänner.

Därmed gick hon ifrån honom, stolt och rak, fastän det gjorde henne ondt om honom, ty hon tviflade icke på, att han höll henne riktigt kär. Men det hade ju varit en stor synd att inte säga ifrån med detsamma; sedan hade det blifvit värre.

Måns både såg och hörde, huru Malin gick in i köket. Hon kom med hastiga steg och drog igen dörren hårdare än vanligt. Det bådade icke godt. Och så fick han se, huru Erik Mattsson gick fram och tillbaka på gången mellan krusbärsbuskarna. Måns gick bort till honom.

— Malin har varit oresonlig, förstår jag? Men så sannt, som jag är Måns på Backen, ska' hon bli Erik Mattssons hustru!

— Förifra sig inte, Måns Skräddare! Malin är en flicka, som vet hvad hon vill. Hon kommer aldrig att ändra sig.

— Det ska' vi se! — skrek Måns och stam-pade vredgadt med foten i marken.

— Jag vill inte ta mig hustru med våld. Det har Malin rätt i, att man får ångra. Men nog kostar det på... Jag har Malin så kär, så kär...

Det lyste något fuktigt i hans ögonvrår.

— Trösta sig, Mattsson! — Måns klappade honom på axeln. — Den dagen kommer, då Malin villigt räcker honom handen. Det är bara konster alltsammans.

— Jag känner inte Malins sinnelag, men jag tviflar på det.

— Ha' bara tålmod!

Mera blef icke sagdt. Men en dyster för-stämning låg öfver dem alla, där de sutto vid bordet och åto kvällsvarden, som Erik Mattsson icke kunde slippa ifrån, eftersom han lofvat sig kvar. Då han gick, kramade han Malins hand vid afskedet. En sådan flicka skulle han inte finna maken till! Mätte det gå henne väl i alla hennes lifsdagar!

— Du har kastat bort din lycka som en trasig vante, Malin! — utbrast Måns.

— Var inte ond, far!

— Jo, jag blir aldrig go' på dig igen, om du inte besinnar dig. En så'n karl som Erik Mattsson kan inte hvilken flicka som helst få, och du är fattig, Malin; när jag lagt näsan i vädret, blir det inte stort öfver, då skulden ska' dras ifrån.

— Jag förstår väl de', — inföll Malin undergifvet.

— Du vet de', och är ändå lika trilsk?

— Jag kan inte annat... Ja, far, jag kan inte, — hon kom ända fram till honom och såg honom sorgset in i ansiktet.

— *Kan* inte annat? Tokprat! Du ska' väl inte gå ogift heller? Har jag inte haft nog med bekymmer för syster din?

Malin knäppte ihop sina händer om hans arm och lutade sig intill honom.

— Far, — hennes röst skälfdde, — också jag dömde syster en gång lika hårdt som du, men — tårarna runno långsamt utför hennes kinder — »vilken af eder utan synd är, han kaste första stenen».

VI.

En lång, lång väg...

Det gjorde Malin ondt att se far så bitter mot henne. Den goda sämjan mellan dem var slut, och hårda ord hördes dagarna i ända. Friden

var borta både inom och utom henne. Väl försökte han aldrig att öfvertala eller förmå henne till äktenskap med Erik Mattsson, sedan han en dag frågat, huru länge betänketiden räckte och hon svarat, att hennes beslut vore orubbligt. Men han syntes aldrig glad, och det pinade Malin. Hon trufdes icke längre hos far, hon längtade bort, längtade dit, där *han* var, och hon trodde, att hon nog skulle finna sin Carl, om hon blott finge komma till Stockholm. Då tänkte hon på mormodern, som vistades där, men som far aldrig nämnde, sedan hon velat medla för systemen.

— Far ska' visst aldrig förlåta mig, — tog hon till orda en dag. — Vore det då inte bäst, om jag finge komma till mormor?

— Det fattades bara! Inte för att jag ska' sakna dig, — han menade icke hvad han sade, — men jag kan inte lida gumman, se'n hon blandade sig i mina angelägenheter, och vi träffas nog aldrig mera i detta lifvet. . . . Då skulle ni båda sätta er upp mot mig, och jag vill inte toppridas af kvinnfolk.

— Säg inte på det viset, far! Låt mig bara komma härifrån en tid, tills far blir vänligare igen.

— Hvem skulle då sköta huset? Lena duger inte till det, och främmande hjälp har jag inte råd till.

Malin suckade. Far visste inte, hvad hon led och gaf icke akt på, att hon tynade bort. Men de funnos dock, som lade märke till, huru rosorna vissnade på Malins kinder och huru ögat

mattades i sin glans. Det var bestämdt inte bara för fars vresiga lynne, ty det kunde väl Malin hoppas skulle gå öfver. Man sökte leta ut rätta orsaken, och hade man en gång fått sina gissningar åt ett visst håll, gaf man sig ingen ro, innan man fått saken klar. Men Lena visste ingenting om några hjärtehemligheter, då man sporde henne. Det var endast Smed-Jan, som kom på besök, och inte var det för hans skull, som Malin gick och hängde hufvudet som en vingskjuten fågel.

Men tiden gick. Det blef höst, och ännu hade man icke fått visshet. Hade Malin återfått sitt humör och blifvit sig lik som i fordna dar, skulle nog pratet tystnat. Men då hon syntes ännu mera sorgbunden och till sist blef riktigt folkskygg, måste det väl ändå vara något allvarligt. Och man stötte på Måns om det; men han gaf svar, så att ingen vidare vågade komma honom för nära.

— Du ställer bra till för mig, Malin! — utbrast han en dag. — Först drifver man med mig, för att jag inte fick Erik Mattsson till måg, och se'n påstår man, att jag tar lifvet af dig . . . Kan jag vara annat än missbelåten, då du inte tar reson?

— Låt mig komma till mormor, för på det här sättet går det inte längre . . .

— Det har du för din trilskhet . . .

— Far, käre far, släpp mig då härifrån! — bad hon med verklig ångest.

— För att man ytterligare ska' klandra mig? . . . Nej, jag kastar inte ut dig i världen.

— Då får far skylla sig själf!

I Malins ögon lyste en olycksbådande flamma.

Han såg den, och ofrivilligt kom han att tänka på, huru en ung flicka i grannsocknen för icke länge sedan i ett öfvermått af sorg och för-tviflan förkortat sitt lif. Om Malin . . . Men nej, där hade varit andra orsaker, som drifvit henne till att dränka sig: förförelse och skam och dylikt elände, som inte alls hade någon gemenskap med Malins tungsintethet. Här var ju inte fråga om annat än att Malin sörjde öfver, att förhållandet blifvit så stramt mellan dem. Han skulle hålla ut ännu en tid, tänkte han, och efter som det tog henne så djupt, skulle hon nog till slut böja sig under hans vilja. Och sedan skulle det bli lust och glädje och allt vara glömt, ty han höll så mycket af sin dotter; hon var ju det enda kära han egde på jorden.

Malin kunde stå långa stunder ute på backen i månskenskvällarna eller sitta bakom kaprifolie-häcken, där inga blommor doftade längre, icke ett enda blad rörde sig för vinden. Men denna plats var henne kär, fastän grenarna hängde nakna och de affallna löfven lågo vissnade på marken, som frosten gjorde kall och hård. Ibland skakade hon af köld, men hon satt kvar ändå och svepte endast den tjocka ullsjalen tätare omkring sig. Man hade sett henne gå till sjön, där hon stått och stirrat utåt vattnet; och då man ändt-ligen fått gåtan löst, trodde man strax, att hon umgicks med själfmordstankar.

»Grannas Lotta» kom en kväll till Malin och satt länge hos henne i köket. Far var borta, så att hon kunde prata hur mycket som helst om allt skvaller, som gick i trakten om Malin. Denna satt tyst och hörde på framför spiseelden, som sken öfver hennes ansikte med de sänkta ögonlocken.

— Ja, jag har bara sagt det, Malin, för att ingen ann' skulle säga det åt dig. Jag tror, att det är bara prat, fast de påstå, att det *syns* . . . Det är allt bäst att du reser härifrån, Malin, till din mormor för exempel . . .

Hon steg upp, då hon sagt detta, och sköt stolen ett stycke ifrån sig. Malin satt stilla. Hon hade icke med ett enda ord afbrutit Lotta.

— Du ska' inte vara ledsn på mig, för att jag talat så här öppet med dig. Det kan vara godt att veta, hur du har det . . . Men jag vill inte, att Måns Skräddare ska' veta att jag varit här . . . Och adjö nu, Malin!

Malin gjorde icke en rörelse. Men hon hade höjt sina ögon och stirrade nu in i elden, som höll på att slockna. En låga flammade då och då upp mellan bränderna, som föllo samman till glödande kol.

— Malin, — Lotta vände sig om i dörren, — jag kan inte förstå med *hvem?*

Men då hon intet svar fick, gick hon, sedan hon dröjt ett ögonblick, i hopp att Malin slutligen skulle förmå sig att tala.

Malin reste på sig. Var hon verkligen ensam? Hon tryckte sina båda händer mot tin-

ningarna och vaggade med hufvudet i stum för-
tviflan.

— Ah, så dum jag varit, som inte begrep
det själf... Andra förstå det bättre än jag...
Det blir samma historia som med syster... Nej,
— hon kastade hufvudet bakut så häftigt, att
den tunga flätan gled ur sin uppfästning ned öfver
ryggen, — inte här ska' jag dö! Inte i systers
graf ska' man mylla ner mig!... Far, far, —
hon vred sina händer, — hur ska' jag kunna akta
mig för far!

Hon hade icke väl hunnit sucka fram sin
ängest, förrän hon hörde fars steg ute på köks-
trappan. Den vägen brukade han aldrig komma,
därför anade hon genast, att nu vore hennes hem-
lighet röjd.

— Jo, det här artar sig bra, — började
Måns Skräddare, så fort han kommit innanför
köksdörren. — Malin, — han kramade henne
hårt om handlofven, — vet du, hvad man säger
om dig? Du är i hvar mans mun... Du är inte
en bit bättre än syster din! *Är det sannt?*

Han stötte henne ifrån sig så våldsamt, att
om hon icke fått stöd med handen i spiselkransen,
hade hon fallit öfver de glödande eldbränderna.

— Är det sannt, så *gud förbanne dig!*

Dödsskrämd sökte Malin komma undan, in
i rummet. Men Måns sköt bort henne från
dörren.

— Du får inte stanna under mitt tak, om
du inte kan styrka, att du är utan skuld. Jag
känns inte vid dig annars...

— Far, — hon sträckte ut båda händerna för att värja sig mot det slag, hon trodde, han skulle gifva henne, — förlåt mig!

— Hvarför ska' *du* ha mera förlåtelse än syster din? Nej, ingen ska' säga, att Måns Skräddare inte var lika rättvis mot den ena som mot den andra... Gå, Malin! Jag vill inte vidare kännas vid dig... Gå!

— Jag ville ju gå, — stammade hon.

— Jaså, det var *därför* du ville komma till mormor, därför du inte kunde bli Erik Mattssons hustru?... Och jag som varit så blind och inte såg, hvad andra sett!

— Far!

— Du har inte längre nå'n far, och jag inte heller nå'n dotter... Nej, jag vill ingenting veta... Jag vill inte känna *honom*, som skändat mitt hus.

— Är det ditt sista ord? — hviskade hon.

— Ja, ända in i min dödsstund.

— Hvart ska' jag då gå? — utbrast hon i ångest.

— Det vet du väl bäst själf... Gå med förbannelse öfver ditt hufvud och kom aldrig öfver min tröskel! Jag gör inte som andra, skyler öfver lasten och låter allt vara godt och väl igen... Du är af en dålig släkt, Malin, på mödernet, fast mor din var en dygdesam kvinna, men syster hennes och alla de öfriga var det si och så med, och mormor din är inte heller så nogräknad... Skulle du kanske stanna här och jag inte kunna se folk i ögonen?

— Nej, jag ska' gå!

Hon darrade, då han hotande kom ända in på henne.

Så gled hon tyst förbi honom ut ur stugan.

Ett ögonblick stod hon stilla och stirrade ut i mörkret. Sedan smög hon sig tätt invid väggen fram till fönstret, där det lyste. Far hade tändt ljuset och satt vid bordet, nedböjd, med hufvudet lutadt i handen. Hon tyckte, att han såg så gammal ut, som om han blifvit tio år äldre på denna korta stund. En tår rullade utför hans kind. Den tåren brände Malin in i hjärtat.

— Nej, på det sättet få vi inte skiljas, — tänkte hon. — Han ska' förlåta och jag försona min skuld. Ack, far! — ropade hon högt.

Men han hörde henne icke, åtminstone rörde han sig icke. Då gick hon och klappade som en främling på dörren. Men han öppnade icke. Hon dröjde med att åter klappa, dröjde och lyssnade. Slutligen vågade hon det igen — korta, svaga slag med långa uppehåll. Då hörde hon, huru han steg upp och sköt stolen häftigt ifrån sig. Han kom till dörren, öppnade, men stod en stund på tröskeln, innan han sade något.

— Jag har ingenting att ge åt en tiggerska!

Rösten var så kall, så hård och skarp, att den trängde Malin genom märmg och ben. Därpå slogs dörren igen för att aldrig mera öppnas för henne.

Hon gick med sviktande steg åt kökssidan för att invänta Lena, som skulle komma för att få sin kvällsvard. Det dröjde, och hon började

frysa. Hon led bittert, men kunde icke gråta, icke sucka och klaga — hon gick endast fram och tillbaka, med händerna hårdt knutna mot bröstet, där smärtan liksom stockade sig.

Nu kom Lena. Hon hörde hennes släpande steg.

— Lena!

Hon dämpade rösten så mycket som möjligt,

— Malin! Åh, hva' hon skrämde mig! Ja' kände ju inte igen målet på henne, vet ja'.

— Gå in efter min ullsjal och hufvudduken, hon vet, den med fransen, — bad Malin vänligt.

— Ska' Malin gå till grannas? Hva' ska' hon där att göra? De prata så styggt om henne... Gå inte dit! Måns tycker ju inte om det...

— Lena gör nog, hvad jag ber henne om. Och om inte far märker nåt', så dra' upp byrå-lådan, den öfra, och ta' min portmonnä... Jag väntar här ute.

— Ja' förstår henne inte...

— Låt nu inte be sig mera, Lena! Hon skulle få ångra sig...

Lena gick motvilligt.

— Hva' vill du? — skrek Måns, då Lena kom smygande som en tjuf in i rummet.

— Hå kors, ja' skulle väl äta...

— Lena har maten i köket, — därmed gick han in i den inre kammaren och slog igen dörren efter sig.

Hon tog både sjal, hufvudduk och penningbörs med sig ut till Malin.

— Måns såg så arg ut. Jag blef riktigt rädd...

— Tack, Lena, tack för alla de dar vi varit tillsammans!

Det där slog Lena precis som ett afsked för lifvet.

— Malin låter så ledsen, så... Det blir bröllop, har ja' sagt, och en lång, lång väg, så hon kommer nog ifrån alla de här elaka människorna.

— Ja, en lång, lång väg...

— Men inte ska' hon gå bort från far midt i kvällsmålet?

— Adjö, Lena!

Malin gick ifrån henne, fram till grinden.

Ingen måne, intet stjärnljus, endast en tung, mörk hösthimmel! Ibland kom en kall vindpust, som skakade de nakna trädgrenarna, och ett fint duggregn började falla.

— Är det nå'n? — frågade Malin och stannade midt i backen på stigen ned till landsvägen.

Hon hade hört steg och tyckte sig skönja en skugga framför sig.

— Malin! Det är jag, Jan.

— Du, Jan?

De fingo fatt i hvarandras händer.

— Ska' du till far så här dags?

— Jag hade ett litet ärende om ett arbete, som han ville ha gjordt i morgon. Jag tänkte få skjuta upp till en ann' dag.

— Gå inte till honom i kväll! Han är inte vid lynne att ta emot folk...

— Men hvart ska' det bära af för Malin?

— Fråga mig inte, Jan! Jag ska ingenstans . . .
Jag tittade bara ut lite' i mörkret.

— Malin, det har bestämdt händt nå'nting?
Jag hör det på rösten . . . Du darrar ju!

— Darrar jag . . .

Hon ville draga sin hand ur hans, men han höll den säkert fast.

— Malin, är du ledsen för allt det där pratet . . .

— Har du också hört nå't? — sade hon
hviskande.

— Jag säger det bara, för om du är olycklig, så vet du, att du ändå har *mig*. Ack Malin,
— han talade lika sakta, — jag ska' aldrig känna
mig för god att ta dig till hustru.

— Tack, Jan, för de orden! Men jag kan
inte . . . Gå nu . . . Låt far vara i fred i kväll!

— Men du får inte stå så här ute i regn
och mörker, Malin. Jag ska' titta in i morgon
i stället, — han släppte hennes hand. — Gå
nu in till far!

— Ja, ja . . .

— God natt med dig då, Malin!

Hon låtsade, som om hon vände om. Men
då hon hörde, huru hans steg aflägsnade sig, gick
hon utför stigen ned på landsvägen och försvann
i mörkret.

VII.

För sent.

Lena blef alldeles ifrån sig, då hon kom på morgonen och icke fann Malin. Hon sprang rundt om i köket, rände och for, så att Måns slutligen fann för godt attsvara på hennes frågor:

— Om hon nu vill veta, så har hon sett Malin för sista gången, och jag med . . .

— Och det kan Måns säga så lugnt? Herre min skapare, hvart har hon då tagit vägen?

— Ja, om jag det visste . . .

— Måns, Måns, han har jagat bort henne för det där dumma pratets skull? Stackars, stackars Malin, — hon satte förklädet för ögonen och började storgråta. — Han är den hjärtlösaste far på jorden . . . Han ska' få ångra sig en gång, och ve och pina ska' vår herre låta komma öfver honom . . . Hvem ska' nu sköta hemmet?

— Det fins nog många kvinnfolk att välja på.

— Men ingen som Malin . . . Ett barn står på ens bästa, men en främmande låter allt rinna bort . . . Åh, åh, Måns hur kunde han göra så?

— Om Lena står här längre och våpar sig, får hon också gå sin väg. Sköt hon sina sysslor och blanda sig inte i hvad som inte rör henne.

Lena blef skrämnd af den barska tonen och gick sin väg, allt jämt snyftande. Hade hon ej haft kon att mjölka, grisen och hönsen att tänka

på, skulle hon genast ha sprungit till grannas och berättat hvad som händt.

Fram på förmiddagen kom Smed-Jan. Lena stod ute på backen, dit hon gått väl för tionde gången för att se utåt vägen, om icke Malin skulle komma tillbaka igen.

— Jan, Jan, nu blir jag väl splitter galen! ropade hon åt honom, så snart han hommit inom hörhåll. — Malin har rymt hus och hem . . . Måns, den otäcka mänskan . . .

— Det är inte möjligt, — afbröt Jan, hastigt bleknande. — När har det skett!

— Ja, när? Kanske i går kväll, då Malin stod ute i kölden och bad mig gå in efter sjalen och hufvudduken och portmonnän . . . Då förstod jag inte, hvarför hon inte vågade gå in själf. Men vänta, vänta bara, Måns Skräddare! — Hon hötte åt stugan med sin knutna magra näfve. — Det var inte för ro skull, som tre kråkor satt på taket och kraxade i morse. Och jag såg allt något mer, jag, men man ska' inte tro fnoskiga Lena, förstås.

Jan blef alldeles kall. Det var således därför, han hade träffat på Malin ute i regnet och mörkret. Hon var stadd på flykt, och han anade ingenting! Hvar skulle hon väl kunnat gå så dags, då det var så mörkt, att man knappast såg handen framför sig? Hon var för stolt och blyg till att söka skydd hos grannarna. Först trodde han, att hon gjort sig något illa, att hon dränkt sig för att göra ett så hastigt slut som möjligt på sitt lif. Ty Malin hade ett häftigt

och känsligt sinne och rusade alltid åstad utan besinning, som sådana människor pläga göra. Den där officeren var nog orsaken till hennes sorg, tänkte Jan och knöt näfven.

— Visste jag bara, hvem han vore, skulle jag vrida nacken af'en!

Han sköt Lena åt sidan och rusade in i stugan. Dörren ryckte han upp med sådan fart, att den slog i väggen.

— Hvem är det, som kommer in på det där sättet? — frågade Måns och vände sig om, där han satt med sitt arbete på skraddarbordet.

— Jo, det är allt *jag* . . . jag, Smed-Jan!

— Så, med hvad rätt då?

Måns strök glasögonen upp i pannan.

— Med den rätt, som hvar kristen människa har, då det är fråga om våld och obarmhertighet, Måns Skraddare, — rösten fastnade i halsen på honom. — Hvad har I gjort med Malin?

Nu brast han i gråt; han förmådde icke mera.

— Sannerligen tror jag inte, att du håller af henne ännu! Kanske du vore villig att ta henne till hustru ännu, Jan, fast hon mist sin ära?

— Ja, om hon bara själf hade velat . . . Jag skulle tagit skulden på mig, — svarade Jan snyftande.

— Det fån I göra upp med hvarann' . . .

— Hvar är hon då?

— Hur ska' jag veta det!

— Och I har kunnat släppa henne från er, Måns Skraddare? I hade hjärta och samvete till det?

— Hade *hon* då något hjärta och samvete?

— Men om hon nu fryser och svälter och är alldeles vill?

— Som man bäddar, får man ligga . . .

— Måns, — Jan gick honom in på lifvet, — I kan inte vara så hård. Det är bara förställning och högfärd. Om Malin gått och dränkt sig, så har I att svara därför inför både gud och människor . . .

— Hon var tillräckligt gammal för att veta, hvad synd är, och hon hade systemens exempel för ögonen; men ändå . . . *ändå*, fast hon lofvade mig vid sin första nattvardsgång att inte göra mig samma sorg . . .

— Dömer inte, så varen I inte dömde . . .

— Det är visst bra vackert att svänga sig med bibelord, men världen skulle bli upp- och nedvänd, om vi försvarade lasten och synderna . . .

— Låt *mig* få ta rätt på Malin!

— Det blir din ensak, Jan.

Han sköt glasögonen ned på näsan igen och återtog sitt arbete.

— Jag ska' ha rätt på henne!

Jan gick sin väg, liksom han kommit, utan att helsa eller att taga afsked.

Men huru skulle han taga rätt på Malin? Inte visste Lena eller någon annan, hvar hennes mormor bodde i Stockholm, om hon nu verkligen tagit sin tillflykt till henne. Stockholm vore en så stor stad, föreställde sig Jan, så att taga reda på en människa där vore detsamma som att leta efter en nål i en höstack. Och icke heller visste

han ens, hvad mormodern hette, och prästen i församlingen kunde icke gifva honom någon upplysning därom, enär Måns Skräddare hade kommit som enkling till orten. Malin hade heller aldrig talat om mormodern.

Jan hade gått från Måns i vredesmod, med en förbannelse på läpparna. Men han visste icke, att när han väl hunnit utom dörren, Måns Skräddare låtit sitt hufvud sjunka ned mot bröstet och torkat bort en tår.

Icke den dagen och icke heller den följande, men midt i en middagsstund i slutet på veckan stannade ett bättre åkdon på landsvägen nedanför Backen. Måns satt vid sitt arbete på sin vanliga plats vid fönstret. Han bekymrade sig aldrig det minsta om hvad som tilldrog sig utanför huset, så att han tog ingen notis om den åkande. Hade han varit dyster och ordkarg förut, var han det nu i ännu högre grad. Hans tunga lynne hade väl hållit på att tina upp en smula inför utsikten af Malins giftermål med Erik Mattsson, men när detta gått om intet och yngsta dottern följt i den äldres fotspår, då bröts han fullkomligt och skulle aldrig repa sig mera.

Det klappade sakta på dörren.

— Stig in!

— Träffas Malin? — hördes en främmande röst.

Måns, som satt med ryggen inåt rummet, vände sig om. En herre med elegant yttre och förnäm hållning stod under hans tak. Men Måns steg icke ned från skräddarbordet. Då besöket

gällde Malin, kände han genast något obehagligt i luften.

— Jag visste inte, att Malin hade så fina bekantskaper, — svarade han med en uppsyn, som sade allt annat, än att han var smickrad öfver besöket.

— Är ni Malins far kanske?

— Ja, gu'nås så visst...

— Det har väl inte händt flickan något?

— Nej, vars, inte det jag vet...

Måns sökte att visa sig så likgiltig som möjligt.

— Kan jag få träffa Malin? Jag har ett budskap från någon, som mycket intresserar sig för henne.

— Bara jag visste, hvar hon vore...

— Och ni säger er vara hennes far och vet inte ens, hvar hon är? Har hon då begått något så svårt, att ni skilts från hvarandra i ovänskap?

— Det var en närgången fråga, som jag inte har lust att svara på.

— Men nämde inte Malin, att det fans en person, som lofvat draga försorg om hennes framtid? Äfven *er* skulle han tänka på och hjälpa till en sorgfri ålderdom. Vill Malin till Stockholm, så kan hon få ett godt hem och, om hon har anlag, lära sig både det ena och det andra... Han träffade Malin i somras, — fortfor främlingen, sedan han förgäfves väntat på svar, — då han var en kort tid på lägret, men olyckligtvis måste han hufvudstupa resa upp till Stockholm. Han blef sedan så upptagen af en mängd viktiga

göromål, att han, om inte just glömde, åtminstone inte hade tid att sysselsätta sig med henne. Sedan måste han göra en resa och sjuknade strax därpå. Men han har tänkt på Malin och sitt löfte och vill nu infria det. Jag är för närvarande på besök här i trakten och fick mig anförtrodt att på samma gång tillfredsställa alla edra önskingar samt, om Malin vill till Stockholm, ombesörja hennes resa.

— Det var mycket på en gång! — Blodet hade stigit Måns åt hufvudet, så att hans ansikte blifvit alldeles högrödt. — Hur Malin gjort en så'n bekantskap, vet jag inte, och vill inte veta det, och inte heller, hvem den herrn kan vara . . . Jaså, hon hade så'nt för sig bakom min rygg? Jag kunde just tro, att det var en uniformsrock, som förvidit hufv'et på henne . . .

— Men här är ju inte fråga om annat än Malins lycka, — främlingen drog sig litet åt sidan för de ilska ögonkast, Måns Skräddare gaf honom. — Hade jag bara fått träffa Malin, skulle hon helt visst blifvit mycket glad öfver att veta sig ihågkommen. Och här har jag nu en penninggåfva åt er, — han tog fram en plånbok med ett i guld pressadt vapen.

— Herre, hvem tar ni mig för? — utbrast Måns och gled ned från bordet. — Tror ni inte, att en fattig arbetare vet, hvad heder är? Nej, vore det så själfvaste kungen, — han fick fatt i pressjärnet och höjde det argt i luften, — så ginge jag inte in på det! Jag skulle . . .

Han kastade pressjärnet i väggen.

— Så, så! — hejdade honom främlingen.

— Stick ni in era pengar igen, — skrek Måns, — och hälsa den där herrn och säg, att om jag träffar honom, ska' jag kvitta hans skuld... Att komma till *mig* med mutor!... Ja, man ska' inte känna Måns Skräddare för att göra det. Vet, herre, — han satte armarna i sidorna och sträckte på sin lilla spinkiga kropp, — att det inte är första gången man försökt ett så'nt tilltag.

— Inte var väl Malin en sådan flicka, att någon annan redan...

— Men syster hennes... Och nu kan det vara nog om den här saken, tycker jag!

— Det var mycket ledsamt alltsammans. Jag vet inte, hur jag ska' kunna framföra, att en så välmenande gåfva inte blifvit mottagen... Malin har väl ändå något att säga här vid lag?

— Sök då upp henne, om ni kan! Men kom inte hit igen...

— Ni kan vara lugn, ingen tvingar på er något, — därmed gick främlingen. — Han skulle nog sänka tonen, tänker jag, om han bara visste... Det är verkligen synd om flickan. Hon var bra täck och behaglig för att vara en simpel bondtös. Det kunde ha blifvit något af henne, om hon kommit in i andra förhållanden. — Han stannade ett ögonblick vid grinden och såg tillbaka in täppan. — Jag mins så väl, hur hon satt där bakom kaprifolierna och hur öfverraskade vi blefvo öfver hennes skönhet och oskuld. Det

var skada, — han gick långsamt ned för backen till vagnen, — det var stor skada . . .

När han sedan redogjorde för den misslyckade utgången blef den, hvilkens ärende han gått, icke blott obehagligt öfverraskad, utan äfven djupt nedslagen.

— Stackars flicka, jag hade velat göra så mycket för henne! Men jag kom för sent . . . Inte var det min mening att öfvergifva henne, fastän händelserna kommo emellan . . . Det var en ledsam historia, min käre vän, men jag får väl trösta mig med, att det går henne väl på annat sätt . . . Vore det inte skäl ändå att göra några efterforskningar? Skulle det vara så svårt att få rätt på henne?

— Jag vågar invända, att det kunde medföra stora obehag. Fadern kunde ställa till något spektakel. En sådan där oregerlig människa kan ta' sig till hvad som helst. Och blefve han återigen smickrad, kunde han få infall, som blefve allt för besvärliga och inte vore lätta att tillfredsställa. Han såg mig just ut för en sådan . . . en högst obehaglig människa!

— Ja, ja, det får väl vara då. Jag får slå min vackra Malin ur hågen, men jag gör det med verklig sorg, och det grämer mig, att hon skall tro, att jag svikit mitt ord.

— Hon får nog veta af mitt besök hos fadern. Och jag är öfvertygad om, att hon snart skall glömma hela den där lilla episoden och bli lycklig med någon af sitt eget stånd.

— Mätte du säga sannt! Jag skulle inte på några villkor vilja, att det ginge min lilla Malin illa.

Smed-Jan var den ende, för hvilken Måns Skräddare nämde något om besöket.

— Men rätt på henne ska' de nog inte få,
— tillade han skadegladdt.

— Och Måns kunde släppa honom, utan att först ha tagit reda på, hvilket ärende han gick?

— Hvad rörde det mig?

— Men det vore bra att veta!

Jans ögon lyste af hämdlust.

— Nej, jag vill inte veta nå't för att inte göra mig olycklig. Det skulle bara fattas, att Måns Skräddare slutade sitt lif på stupstocken. Så't där försonas bara med blod...

— Hu, så Måns talar!

— Jag vill inte veta, hvem han är, som jag önskar allt ondt i världen!

Hade Jan bara kunnat förmå Malin att förtro sig åt honom, som han bedt henne om i sista stund, skulle han nog fått ur Måns, hvar han skulle söka mormodern. Men att tvinga sig på henne kunde han icke — Malin hade ej ett sådant sinnelag.

Det var dock något ohyggligt i att inte veta, hvar flickan sökt skydd. De olika gissningarna gjorde ovissheten ännu värre. Man kunde ju inte veta... Men just som pratet nått sin höjd, kom ett bref till Måns. Den, som bar fram det, kände Malins sätt att skriva små ojämna bokstäfver, som icke höllo ihop, utan

stodo hvar för sig, men trots den oöfvade handen, i så raka linjer, som om hon haft ett linjeradt papper under det genomskinliga kuvertet.

Nå, gudskelof, Malin lefde! Hon hade då verkligen icke åsamkat sig »en ännu större skuld att stå till svars för inför vår Herre»!

Men icke ens Jan fick veta breffvets innehåll eller hvar Malin tagit sin tillflykt. Så fort Måns läst det, kastade han det genast på elden. Och från den stunden nämde han aldrig Malins namn.

VIII.

Öaktstugan vid Haga grind.

I dåraktig fåfänga prålar Carl XIII:s krönte namnchiffer öfver Haga gallerport, och likvisst är denna park Gustaf III:s egen skapelse. Dessa tjusande dälдер framtröllades ur torra, nakna sandgropar, dessa täcka kullar med täta, saftiga löfträder ur ett kalt, oländigt moras, och gröna sammetsmattor med tusentals brokiga blomster breddes öfver en mark, där tistel och törne frodats. Den vilda barrskogen i norr fick stå orubbad, och området utsträcktes åt andra sidan, där växtligheten gynnades af den bördigaste jordmån. Och mellan ek, lind och björk anlades slingrande gångar.

Här hade förut funnits ett litet torp, Präst- eller Prosthagen kalladt, under det forna Brahelund, en egendom, som tillhört grefliga familjen Brahe, och en liten landtgård, kallad Haga.

Trädgårdar och växthus anlades, kanaler gräfdes, där hvita svanar summo under små hvalfda broar. Trenne i järn gjutna väldiga negrer stodo vid en af dessa öfvergångar till en löfklädd udde, som sköt ett stycke ut i sjön. De höllo ett förgylt nät utspändt mellan sig som skydd, då bron på denna sida saknade ett värn. Kostbara hvita marmorurnor och mytologiska bilder skymtade fram mellan dunkelgröna buskager. Små lusthus och ett ekotempel uppfördes samt på en öppen plan en villa i ren italiensk stil.

Än i dag, oaktadt denna nejd öfvergifvits och nästan vandaliserats, är här en plats som få, så nära stadens kvalm och buller. Vål ha de hvita svanarna försvunnit och kanalerna uttorkat, lusthus och tempel murknat, blomsterparterrererna blifvit allt färre och mossan växt öfver ruinen af det praktfulla slott, »tjusarkonungen» börjat uppföra; men ännu skänka de skuggiga träden svalka under solig sommardag, ännu vinka de blomsterrika gräsmattorna och ännu bjuda de fagra dälderna till hvila och hägra de leende stränderna i Brunnsvikens klara spegel — ännu, fastän det sköna, på minnen rika Haga tyckes sjunga sin svanesång.

På båda sidor om grinden finnes en liten vaktstuga med ett fönster i, hvalfd båge åt stora

landsvägen samt på andra sidan, åt parken, en mindre ruta. Här hade hon sitt hemvist, som öppnade grinden för åkande och gående, med rättighet att bära upp slanten, som gafs för besväret, ett privilegium, som under senare tid upphört. Ingen annan hade rätt till denna bostad än den, som tjänat vid kungsgården, en rätt, som förbehålles än i dag, tillika med ett visst årligt ringa penningeunderstöd och en famn ved.

Gamla Anna-Lisa hade i sitt andra äktenskap varit gift med en af slottsknektarna på Haga kungsgård. Som enka hade hon kommit upp från landsorten till Stockholm för att söka sig plats som trädgårdsarbeterska. Hon hade lärt sig yrket af sin förste man, som varit trädgårdsdräng på en större herregård. När han dog utan någon sparad styfver efter sig och enda dottern blifvit bortgift, hade hon tyckt, att hon kunde ställa kosan, hvart hon ville, och fått det infallet att resa till Stockholm. Man fick nog där både bättre betaldt och äfven på andra sätt bättre än långt nere på landet. Och så blef det ju alltid en omväxling att få se sig litet om i världen.

Hon hade genast fått en ganska god plats hos trädgårdsdirektören vid Haga. Där hade hon gjort bekantskap med slottsknekten Bom, och så underligt det än låter, hade den ännu helt unge karlen fattat ett så starkt tycke för den många år äldre enkan, att pastorn i Solna blef ombedd att viga dem. Efter fjorton år hade detta barnlösa äktenskap blifvit upplöst genom en olyckshändelse. En sen vinterkväll hade nämligen man-

nen kört ned sig på isen i Brunnsviken strax invid Stallmästaregården. Så nu var Anna-Lisa enka för andra gången och hade fått den lediga platsen vid Haga grindar.

Sedan hon kommit till Stockholm, hade hon ej en enda gång varit och helsat på sin gifta dotter. Hon hade nog haft lust därtill ibland, men en sådan resa kostade pengar och hade därför ständigt blifvit uppskjuten, ehuru det visst skulle varit roligt att få se barnbarnen, de två små flickorna, som dottern skref så kärväntligt om och mågen, Måns Skraddare, skröt med på ett så putslustigt sätt. När sedan sorgeposten kom om dotterns död, hade nog Anna-Lisa sörjt bittert, men att resa dit ned för begrafningens skull ville hon platt inte. Sådant elände hade hon haft nog af och gjorde ju den döda ingen tjänst därmed. Tillbudet, att komma i mågens hus och vårda barnen i mors ställe, hade hon afsagt sig, med en känsla af att mågens och hennes lynnen icke passade väl ihop.

Så hade år förgått med allt knappare underättelser från Måns Skraddare och barnbarnen, tills slutligen, såsom oftast plär gå, alla meddelanden upphört. De, som bero af sitt arbete och äro träget upptagna med att skaffa sig dagligt bröd, ha sällan tid öfrig eller någon synnerlig lust för brefskrifning. Flickorna hade dessutom aldrig sett mormor och kände sig därför alldeles främmande för henne.

Men så en dag hade ett bref kommit från mågen, hvilket varit nästan värre än budskapet

om dotterns död Äldsta flickan, hans vackra och duktiga Anna, hade blifvit förförd och öfvergifven. Han vore nu utskämd och en visa öfver hela orten, han, som varit så högfärdig öfver sina präktiga flickor. Detta kunde han aldrig förlåta Anna, som han förskjutit och drifvit från hemmet med sin förbannelse. Då hade gamla mormor satt sig att klottra ihop ett svar, ty hon skref mycket illa, eftersom hon fått så dålig undervisning i barndomen. Men hon hade dock fått ihop ett bref, hvori hon strängt bannade en far, som kunde vara så hård och kall för sitt eget barns lidande och olycka. Hur hade han läst sin kristendom? »Förlåten, så varder Eder ock förlåtet», och alla möjliga bibelspråk hade hon plockat fram för att beveka fadershjertat och mjuka upp det hårda, högmodiga sinnet. Och om nu flickan syndat och frestats från dygdens väg, så hade väl inte det väntade lilla barnet någon del däri? Måns skulle tänka på detta och som en »kristen människa» upptaga den förskjutna dottern igen och vårda sig om den lilla oskyldiga varelsen, när den skulle komma. Hade hon inte haft sina sextifyra år på nacken, skulle hon själf kommit och talat »ord och inga visor» . . .

Detta hade känts för starkt för Måns Skräddare. Hur kunde mormodern bedja för den lättfärdiga dotterdottern och rent af påstå, att det vore hans plikt att fostra hennes oäkta barn? Nog kunde han sin religion alltid, men ett barn »afladt i synd och skam utom äktenskapet» kunde

han ej låta vaxa upp under sitt tak. Hvad skulle folk säga, när de sågo den ungen? Nej, nej! Han blef desperat på svärmodern, bara han tänkte därpå. Mycket kort och torrt hade han under rättat henne om, att hos en enka, som lefde på undantag uppe i socknen, hade Anna fått barnet, en liten klen och svag stackare, som dött strax efter födseln. På tredje dygnet hade det också blifvit slut med Anna. »Vår Herre var så nådig och bevarade henne från vidare ånger och skam.»

Då Anna-Lisa fick det brefvet, hade hon sörjt mycket, och från den stunden hade alla meddelanden upphört mellan henne och mågen.

Nu var det flera månader öfver fjärde året sedan den dagen, och det var långt lidet på hösten. Mulna, disiga dagar, mörka, långa kvällar och ömsom regn och frost. I dälerna och på vägarna i Hagaparken packade sig drifvor af vissnade, gulröda löf. Då blåsten var som starkast, slet han dem massvis från träden. Vinden suckade och pustade nästan oafbrutet, och teg han ibland, blef det så ängsligt tyst och hemskt, som om hela naturen varit en enda stor graf, där allt lif upphört att pulsera.

Det var just nu en sådan kväll Anna-Lisa satt framför spiseelden i grindstugans enda kammar. Hon stickade vid skenet från den flammade brasan. Det var skral belysning, men så behöfde hon icke heller se, huru hon tog ihop maskorna: det gick af gammal vana, snabbt och flinkt, hvarf efter hvarf.

Hon var icke så värst böjd och skrumpen, gamla mormor, med sina sextiåtta år på nacken och sitt sträfsamma lifs sorger och bekymmer. Håret var alldeles grått framme i pannan, men öfver hjässan under mössan var det ännu mörkt och så pass långt, att det kunde flätas ihop och fästas i en knut bak i nacken. Ögonen hade synnerligen bra behållit sin goda syn, så att hon icke behöfde använda glasögon. Och ansikts-huden låg icke som ett förtorkadt, skrumpet nät öfver kindkotorna, fastän fårorna voro djupa och långa. På det hela taget såg Anna-Lisa yngre ut än hon verkligen var. Hennes ovanliga helsa och jämna humör höllo stånd mot den härjande tiden.

Som hennes hörsel ej var det minsta försvagad, förnam hon i den tysta kvällen hvarje knäpp och ljud. Därför höll hon nu plötsligt upp med sitt arbete och lyssnade. Hon hade tyckt sig höra en svag knackning på den tillskrufvade fönsterluckan. Men det kunde ju vara någon landstrykare, som roat sig med att skrämma henne, hvilket ibland hade händt, och därför satt hon lugnt kvar på den höga pallen. Grinden var stängd, och ingen skulle väl göra sig besvär med att bryta genom den täta häcken på andra sidan stugan för att af okynne oroa henne.

En lång stund förblef det alldeles tyst. Anna-Lisa böjde sig ned och tog upp eldtängen från tegelstenarna nedanför spiseln och rörde om bränderna, då i detsamma en hand strök öfver den lilla rutan åt parken. Van vid ensamheten,

blef hon aldrig rädd. Kunde det vara någon af grannarna från stugan uppe i backen ofvanför sockerståndet? Men de kommo aldrig på det sättet, och klockan var ju nio på kvällen.

Anna-Lisa lyfte upp den tunna gardinlappen framför rutan och försökte se ut i mörkret. Men omöjligt! Om det varit någon, skulle denna väl stått kvar och lagt ansiktet intill rutan för att göra sig bemärkt. Hon hade dock hört detta långsamma, strykande ljud allt för tydligt för att kunna taga det för blott inbillning. Hon hade aldrig sett »hvita frun», som spökade i parken och som man påstod blifvit sedd af »trovärdigt» folk. Men hon kom att tänka på henne nu och funderade på, om det möjligen kunde vara denna arma, olyckssaliga ande, som icke fann ro i sin graf, utan måste ständigt irra omkring.

— Kanske det var hon, — sade hon högt för sig själf, en vana, som hon hade liksom de flesta gamla.

Det var nu tid på att bädda åt sig till natten. Bara elden brunnit ut, så att hon kunde skjuta spjället, skulle hon gå till hvila. Hon märkte icke, förrän hon skulle taga af det hvita täcket, som prydde sängen, att katten, hennes kära misse och enda sällskap, icke låg där på sin plats. Det var länge sedan hon släppte ut honom, men han brukade alltid jama så högt, när han ville in, att han aldrig blef glömd. Men nu hade han icke hörts af, och gumman hade därför icke kommit ihåg, att han ännu var ute.

— Min snälla kisse-miss!

Hon öppnade för att locka in katten, men dörren gick ej upp; den tog emot, som om den slagit i ryggen på någon, som satt utanför på trappsteget.

— Herre Jesus! — Anna-Lisa blef nu verkligen förskräckt. — Hvem är det?

Den stackars nedhukade varelsen rörde sig litet. Anna-Lisa hörde några tunga suckar, men det var så mörkt, att hon ingenting urskilde.

— Är det nå'n människa, så svara i Guds namn!

Hon böjde sig ned, och då hon sträckte ut handen, rörde hon vid en axel, omsvept af något mjukt, ulligt, liksom en sjal. Hon for med handen uppåt, öfver hufvudet, och kände något fint, glatt, liksom en silkesduk.

— Hvem är hon, som sitter här ute så sent? — sade Anna-Lisa nu lugnare. — Och hur har hon kommit hit? Stig in, för all del, stig in!

Anna-Lisa skönjde endast, huru en skugga höjde sig från trappsteget. Den dröjde ett ögonblick, innan den gled in genom dörren, följd af katten, som mot sin vana väntat tyst utanför.

Brasan var nästan utbrunnen, så att Anna-Lisa icke kunde taga sin gäst så noga i betraktande. En låga fladdrade väl upp då och då, men skenet var dock alldeles otillräckligt.

— Hur kunde hon sätta sig på trappan ute i kölden, — sade Anna-Lisa vänligt åt den främmande kvinnan. — Vågade hon inte bulka på? Jag förstår, att hon helsat på någon bekant uppe vid kungsgården och fördröjt sig? Men det var

bra besynnerligt, att man lät henne gå så sent, då man vet, att grinden stängs, — fortfor Anna-Lisa, medan hon tände det smala talgljuset i messingsstaken på bordet framme vid fönstret.

Men då hon icke fick ett ord till svar, blef hon litet förvånad och vände ansiktet mot den främmande, som stod orörlig kvar vid dörren.

— Jag ska' genast gå och öppna grinden. Hon har väl brådt . . .

En suck, lika tung, som den Anna-Lisa nyss hört därute, afbröt henne.

— Det står bestämdt inte rätt till, — tänkte gumman och gick fram till den främmande. — Hur är det fatt? Är hon sjuk, så säg ifrån, och sitt nu ner en stund och värm sig!

Men hon kunde icke se henne i ansiktet, ty hufvudduken var djupt neddragen och sköt ut öfver pannan.

— Jag är trött . . . Får jag hvilas lite'? — hördes en svag, darrande röst.

— Men tag af sja'l och huckle först! Eljes fryser hon, när hon kommer ut igen, — sade Anna-Lisa välmenande och hjälpte henne af med den tjocka ullsjalen. — Hvert ska' hon gå se'n så här dags i mörkret? Åt landet eller sta'n, stackars människa?

Då den fransade silkesduken togs af hufvudet, lossnade en af de tunga bruna hårflätorna och gled ned öfver bröstet. Ett blekt, sorgset ansikte stirrade mot Anna-Lisa.

De där dragen kände hon igen! Men de voro ännu vackrare än dem hon bar i sitt minne.

Och dessa ögon, om än mörkare, voro, som hade den kära döda stått lifslevande framför henne; men inte så bedjande, så förtvifladt bedjande... Om det verkligen vore...

— Nej, det är inte möjligt, — handen, som den gamla lade öfver ögonen, skälfdet litet. — Det kan inte vara möjligt...

— Jo, mormor!

Nu brast Malin i gråt och gråt hejdlöst, med ansiktet gömdt i händerna.

— Malin, Malin, är det *du?* — och gamla mormor omfamnade dotterdottern, tröstade och smekte henne. — Men hvarför kommer du på det här sättet? Kära, kära barn...

Hon nödgade henne att sätta sig och höll hennes hufvud tryckt mot sitt bröst, så att hon riktigt fick gråta ut.

En aning om någon stor olycka genombäfvade mormor, ty eljes hade väl Malin kommit munter och glad och inte på sådan här tid. Och huru hade hon kunnat hitta? Malin, hennes kära dotters flicka, som hon aldrig förr hade sett! Hon var ju modern upp i dagen! Men aldrig hade denna, hvad hon mindes, gråtit så bittert och kommit med sådan sorg, ty att det icke var, som det borde, förstod Anna-Lisa... Men så är det att mista sin mor, det rätta hjärtat att söka tröst hos, så att man inte behöfver vända hemmet ryggen för att få lisa hos andra. Ack, ack, hvad gamla mormor ändå kunde sätta sig in i barnbarnets upprörda känslor, fastän hon ännu icke visste hvad som drifvit Malin till henne.

— Mormor, jag är så ensam i världen, — klagade Malin.

— Men nu är du ju hos mig.

— Ja, ja, och du ska' inte visa bort mig, mormor, du ska' förlåta och inte sätta dig till doms öfver mig? Och, jag rådde inte för det... jag rådde inte för det, gud förlåte mig!

En skugga for öfver mormors gamla ansikte. Låg ej i denna afbön en bekännelse om något begånget fel, som följdes af ånger? Och hvad annat fans till hands att gissa på, som en ung flicka kunde ha brutit än detsamma, som händt och skall hända många tusen, före och efter Malin, från världens begynnelse till dess slut, tänkte Anna-Lisa och klippte med ögonlocken, för att få tåren att rinna bort, som låg där så tungt i ögonvrån och pinade.

— Malin, att komma till mig så där, första gången jag ser dig, det var för mycke' galet, — hon försökte slå an en skämtsam ton. — Men allt det ledsamma spara vi tills i morgon... Nu måste jag först se på dig, barn! Så stor och så vacker, höll jag på att säga... Och jag, som alltid haft dig i mina tankar som en liten, liten flicka, så här pass! — hon sänkte handen så lågt som till bordsskifvan.

— Man växer, mormor...

— Jojomen, fastän vi gamla liksom tänka, att världen står still... Men nu ska' jag bjuda dig på en kopp riktigt godt kaffe, och du ska' äta duktigt och se'n sofva på alla ledsamheter, så ska' du få se, att i morgon så ter sig allt

helt annorlunda. Jag vill ingenting veta i kväll, ingenting . . . Men se'n du hvilat ut dig och blifvit hemmastadd, då måste du vara uppriktig och inte smussla undan med något.

— Mormor, mormor, så snäll du är! Och jag som en gång trodde, att du inte var nå'n riktigt hederlig kvinna!

— Malin!

Det blänkte till i de åldriga ögonen.

— Förlåt mig! . . . Det var fars skull . . . Jag var bara femton år . . .

— Men *hvarför?*

Det låg skärpa och undertryckt smärta i hennes röst.

— Därför, att du la' dig ut för syster . . . Förlåt, säger jag, förlåt! . . . Jag var ju så ung och förstod inte bättre . . .

Malin hade knäppt ihop händerna och såg så olycklig ut, att det rörde mormodern.

— Tyst nu! I morgon, som jag sagt, ha vi mycket att språka om, om syster, om far, om dig själf, hur du fick det infallet att komma upp till Stockholm och hur du kunde hitta rätt på mig . . .

Därvid blef det, och hvem kunde vara tack-sammare än Malin?

När hon sedan låg nedbäddad i mormors egen säng och den gamla stoppade täcket omkring henne, slog Malin sin arm omkring hennes hals.

— Mormor, jag är ändå inte så ensam i världen!

IX.

Porträttet.

Det var mycket trångt i den lilla kammaren, och det fanns ingen annan plats än golfvet att ligga på för Anna-Lisa. Malin hade visserligen satt sig på det bestämdaste däremot, men det hjälpte inte: hon vore nu mormors gäst och skulle åtminstone första natten ligga riktigt bekvämt.

Tidigt på morgonen vaknade den gamla. Hon låg länge och lyssnade på pendelns knäppande i klockfodralet borta i vrån, och hvar timme, som slog, var liksom en knut på människans lifstråd, rastlöst spunnen af tiden, så lång för somliga och så kort för andra, allt efter som döden behagade klippa af den, och hon tänkte, så helt naturligt vid hennes år, ofta på döden, som ryckt bort den ena efter den andra under hennes ögon, men lämnat henne kvar ännu. Var inte hennes lif långt nog? När skulle den sista timman slå? Hennes öra för sista gången uppfånga pendelns knäppningar? Den stunden närmade sig, obevekligt, med hvart tick-tack, tick-tack, som hon räknade, där hon låg, för att ha något att sysselsätta tanken med.

Så blef det dags att stiga upp. Hon gjorde det mycket tyst för att ej väcka Malin, som sof så djupt och godt. Hon tände ljuset och ställde det på bordet bakom sängen, för att skenet icke

skulle falla flickan i ansiktet. Sedan gjorde hon upp eld i spiseln, satte på kaffepannan, tog fram sockerskålen och gräddsniplan, skar hvetebullen i tjocka skifvor och ordnade alltsammans på brickan, tills Malin vaknade.

— Mormor, — Malin hade legat stilla en stund och följt den gamla med ögonen, — det var länge se'n jag sofvit så godt.

— Så roligt, Malin! Du har då inte legat allt för illa?

— Ack nej, så skönt, så skönt!

— Nu ska' du dricka kaffe på sängen och riktigt må dig . . .

— Så snällt! Hvad ska' jag kunna göra för dig, mormor?

— Det blir väl alltid något . . . Seså, nu vill Pärlan också vara med och ha sin gräddtår.

Hon tömde gräddsniplan på téfatet och satte ned det på golfvet åt katten.

— Mormor har en vacker misse. Vi ha en likadan hemma, en så'n där svart en . . . Mormor, — hon lade sig ned igen, då hon druckit kaffet, — jag kan knappt tro det är sannt, att jag verkligen är här hos dig. Jag funderade länge på det, men far ville inte . . . Han var så sträng, så hård, så . . .

Mormor kom och satte sig på sängkanten. Malin klappade henne på handen, en hand, som aldrig af lätjan blifvit mjuk och fin, utan sträf och grof af ett lifslångt idogt arbete.

— Men jag förtjänade nog ingenting annat, — fortfor Malin, — ty jag var mycket felaktig

och får inte skylla itrån mig, fast nog var jag borttrollad... Vår Lena sa', att en kan bli förhäxad, och visst är hon lite' fnoskig, men hon vet ibland mer än andra. Hon såg i kaffesumpen, att jag hade en lång, lång väg... Den vägen var till dig, mormor...

Mormor strök det tjocka, krusiga, bruna håret ur dotterdotterns panna.

— Nu säger du mig allt, Malin.

Och Malin berättade om den dagen, då hon för första gången såg *honom*, hur vacker han varit och hur grann hans uniform, visade dukaten och hur hon fått hålet i den för att ständigt kunna bära den vid sitt hjärta. Hon berättade litet blygt i början, men så tog det sig, och hon blef sedan fullt uppriktig och förteg ingenting, icke ens den natten, då han kom i månskenet och lät den andre rida bort med hästen för att hemta honom morgonen därpå. Hvilken morgon!... Och sedan — hur hon funnit sig bedragen, känt skam och ånger, vidare folkets prat och slutligen, hur far drifvit henne ur huset och hon förgäfves klappat på hans dörr, men fått gå sin väg som en tiggerska, hvilken han ingenting hade att gifva. Erik Mattsson var en bra karl och med honom skulle hon fått det bra på alla sätt, men hon hade velat, att han skulle taga en bättre flicka, än hvad hon var; och Smed-Jans anbud hade hon inte haft samvete att ta emot, fast hon visste, att hon kunde lita på honom och att han skulle hållit af henne trots allt... Så hade hon gått i mörker och regn och hvilat ibland

på väggkanten, tills dagen bräckte. Då hade hon fått åka en mil eller två, som hon tigt sig till, när något fordon kom. Och då hon väl hunnit så långt från hemtrakten, att ingen kunde känna igen henne, hade hon skaffat sig mat här och där i stugorna, hvilket man inte velat ta betaldt för. Hon hade farit mycket illa, men ändå hållit ut. Slutligen hade hon hunnit till ångbåtsstationen och där köpt sig biljett på en ångbåt, som gått direkt till Stockholm. En af den kvinnliga besättningen hade observerat henne och tagit henne om hand, språkat med henne och hållit modet uppe på henne, fastän Malin inte förtrott henne något. För att hon inte skulle behöfva ligga uppe på däck i den kalla, fuktiga natten, bland en hop råa, druckna karlar, hade hon makat åt sig i sin egen hytt och låtit Malin snygga upp sig och borsta sina kjolar rena från landsvägsdammet. När de kommit till Stockholm, hade hon talat vid en annan kvinnlig passagerare och bedt denna följa Malin till Drottninggatan, hvilken hon sedan skulle gå, så långt den räckte, ända till norrtull, och fortsätta vägen fram till Haga grindar. Skulle hon känna sig osäker, behöfde hon bara fråga sig för . . . Men det hade inte alls varit svårt att hitta. Hon hade haft mormors adress i minnet, sedan hon såg fars bref efter syster Annas död.

Ibland grät Malin och höll upp för snyftningar, men mormor satt tyst och lät henne gråta ut. Hon satt och vaggade med hufvudet i händerna och tänkte på, huru illa det gått för båda

flickorna, båda . . . Men hon hade icke hjärta att klandra och förebrå. Malin hade nog af sin egen sorg och ånger, så inte ville hon göra bördan tyngre.

— Jag hade ingen annan tillflykt än dig, mormor, ingen. Bannar du mig inte?

— Stackars Malin?

— Nej, det är synd om dig, mormor, och om far också, för jag har bara dragit elände öfver er . . .

— Mor din skulle lefvat, så hade detta inte händt. Du var så ensam, Malin, så ensam och oerfaren . . . Om du bara visste, hvem han vore, den där officern! . . . Jag har då aldrig hört maken: att inte ens veta namnet . . .

— Han hette *Carl* och bor i Stockholm.

— Jo, ta' då rätt på honom, den som kan . . . Det gjorde du rätt i, att du inte blef Erik Mattssons hustru, men Smed-Jan skulle du inte ha förkastat.

— Jag kunde inte . . . Man rår sig inte själf . . .

— Nej, man gör inte alitid det, gunås så visst!

— Mormor, mormor, att det ska' finnas så mycket ondt i världen och att en ska' vara så syndig själf!

Och så utgöt hon sin stora sorg och förtviflan, sin ångest och oro öfver, att »ingen nåd kanske fans för henne, då hon en gång skulle ställas inför guds ansikte». Hon talade, som om hon legat på dödsbädden och haft sin »själsörjare» hos sig. Det var »synderskans» bikt.

Anna-Lisa sträckte ut handen efter bibeln, som hon alltid hade liggande på bordet. Hon slog upp evangeliet och läste om kvinnan, som gick in i fariséns hus och vätte frälsarens fötter med sina tårar och torkade dem med sitt huvudhår, och huru farisé, som bjudit honom till sig, trodde, att Herren icke visste, hvem den kvinnan var, samt huru Frälsaren svarade med liknelsen om de två gäldenärerna och sade, att hennes synder voro henne förlåtna, förty hon hade älskat mycket . . .

— »Din tro hafver frälst dig, gå med frid!»
— slöt hon med sista versen i Lucas' sjunde kapitel.

Malin hade knäppt ihop händerna. Hon tviflade icke på den heliga legenden, och den skänkte henne därför tröst samt hopp om nåd och förskoning från »en evig fördömmelse». Tårarna upphörde att rinna och suckarna tystnade, liksom när ett gråtande barn lullas till ro af en vacker saga med det bedrägliga löftet att vid sitt uppvaknande få både guldkrona och gyllene harpa. Hon skulle nog också få styrka att bära »sin skam»! . . . Att det endast var samhällsfördömmarna, som brännmärkt henne, förstod hon icke. Ännu mindre anade hon, att den dagen en gång skall randas, en dag, som visserligen dröjer, men som dock måste komma, då människorna lärt sig att döma sina medmänniskor och världen, sådana de äro, och icke sådana de inbilla sig, att de borde vara.

— Det var en ljuftig balsam, mormor! Men är det inte bra underligt ändå, att frestarn ska ha så stor makt, att en inte kan motstå synden? Det är, som den lede skulle rå öfver en.

Ljuset hade brunnit ned i pipan och flämtade matt.

Anna-Lisa skrufvade upp fönsterluckorna. Därute var det redan full dager.

Malin låg ännu. Hon kunde gerna ligga, för att riktigt hvila ut efter sådana strapatser, menade mormor så vänligt.

Ack, hvad Malin kände sig tacksam! Men skulle hon få stanna kvar här? Det var en fråga, som hon drog sig för att genast framställa. Här var ju så trångt för en, att två redan voro för mycket, och sedan . . . Det fans ju rakt ingen plats! Men hon hade fått en sådan förtröstan till mormodern, att hon likväl icke kände sig orolig. Denna skulle helt visst icke släppa henne ifrån sig.

Medan hon funderade på detta, gledo hennes ögon omkring i rummet. Mormor hade så tarfligt, såg hon, men rent och propert var det öfverallt.

— Kan mormor reda sig?

— Åjo, det hankar väl fram! Lite' hade Bom efter sig, som jag satt in på sparbanken. Men det vågar jag inte rubba, ifall sjukdom skulle inträffa, och jag vill också gerna komma snyggt i grafven, ska' jag säga, och inte på fattigvårdens bekostnad . . . Jag har ju en famn ved fritt, men den får jag hushålla med, om den ska' räcka året om, och ändå köpa lite' till. Så komma

de tjugu riksdalerna från kungsgården och slantarna, som jag plockar upp vid grinden, så det reder sig bra, när jag också får sälja kransar åt dem, som besöka grafvarna på Nya kyrkogården. Gud ske lof, att jag har helsan, det är ändå det bästa kapitalet . . .

På väggen midt emot såg Malin några taflor hänga. De föreställde bibliska ämnen, såsom »Jesu gång på vattnet», »Jesus bispisande fem tusen män», och i midten »Den heliga nattvarden» och »Korsfästelsen». De voro så starkt färglagda och klumpiga i teckningen, att Malin icke kunde låta bli att tycka, det Frälsaren såg ganska lustig ut i sin röda kåpa och med den brandgula solen kring hufvudet. Men hon sade ingenting, för att inte mormor skulle tro, att hon gjorde narr af alltsammans. Så flyttade hon ögonen till väggen öfver sängen, där hon låg. Där hängde alla »de kungliga» i stentryck och i blanka bruna ramar med en liten bronsrosett i hvarje hörn. De voro vackra allesammans, tyckte Malin, som aldrig förr sett något porträtt af dem. Där satt den gamla enkedrottningen med krona och hermelinsmantel, liksom kungaparet, och därunder prinsessan med alla fyra prinsarna. Men . . . Malins ögon vidgades plötsligt, och hon reste sig häftigt upp på knä i bädden för att riktigt kunna se på den första prinsen i ordningen.

— Mormor, — skrek hon, — *det är han!* . . .

Det är Carl! . . .

— Hvem?

— *Han*, vet jag, han, som ställt till allt det här för mig . . . Å, mormor, det är så säkert *han!*

— Är du tokig, Malin? Ser du inte, hvad som står under porträttet?

— *Carl Ludvig Eugen*, kronprins af Sverige och Norge, — läste Malin. — Kan då en människa likna en ann' så mycket? — tillade hon, litet förlägen och nedslagen. — Jag känner så väl igen honom . . . De där ögonen och näsan och skägget . . . Å, mormor, så märkvärdigt! . . . *Han* är då lika vacker som kronprinsen . . .

— Tänk inte på honom mera, Malin! Det är allt det bästa för dig, — varnade mormor med en skakning på hufvudet.

— Jag kan inte låta bli att se på det där porträttet, — sade Malin, som lagt sig ned igen. — Och ju mer jag ser, dess likare blir det . . . Så märkvärdigt . . . så märkvärdigt! . . .

X.

»Det var han!»

En liten tid förgick. Icke ett ord vidare hade blifvit sagdt i det sorgliga ämnet. Det var som en tyst öfverenskommelse mellan mormodern och dotterdottern att icke rifva i det blödande såret. Men inte kunde Malin slå honom ur sina tankar, det förstod nog den gamla, som aldrig låtsade se, när Malin ibland tog fram dukaten,

betraktade den och kysste den. Icke häller trodde Malin, att mormodern gaf akt på, huru hon långa, långa stunder stod framför kronprinsens porträtt.

— Så lika, ja, så lika hvarann', — sade hon en gång omedvetet högt — och bägge heta Carl också!

Mormor satt, som om hon ingenting hade hört.

— Den där likheten är bara en inbillning af flickan, — tänkte Anna-Lisa. — Vore jag i hennes ställe, skulle jag ge honom så många, som flyger och far. Men det är inte så godt, min sann, för den stackars Malin... Hör du, Malin, jag tycker ändå, att du borde skriva till far, så han finge veta, hvar du är.

— Far ska' nog inte bry sig om det...

— Å, så hård kan han väl inte vara, fast han låtsar det... Det är somliga mänskors sätt att visa sig värre, än de äro. Det är bara högmodet, som regerar honom och som han har så svårt att få bukt på. Han känner nog saknad efter sitt enda barn, och hvem vet, Malin, hvad han har för mörka stunder med sig själf.

— Ack, han ska' aldrig förlåta mig.

— Kanske, för han har ett styft sinne... Men du måste nu sätta ihop ett snällt bref, så att han åtminstone inte har det att gräma sig öfver, att du varit uppstudsig. En far är ändå en far, och det bör ett barn aldrig glömma.

— Mormor har rätt.

Och så skref Malin till fadern och lät honom veta, att hon stod under mormoderns beskydd. Ville han förlåta henne, så visste han nu, hvar

hon var. Hon tillade i ödmjuka ordalag, att hon satte sitt hopp och sin förtröstan till att den dagen en gång skulle komma. Brevet blef ordentligt afskickadt, men Malin fick aldrig svar.

— Det är bara trilskhet af honom, — utbrast Anna-Lisa, — men det ger sig väl med tiden...

— Ser mormor, att jag hade rätt: far ska' aldrig bry sig om mig mer. Syster fick dö utan förlåtelse. När det var för sent, då förlät han, men inte så länge hon lefde och det kunde varit henne till en tröst... Så kommer det nog att gå med mig också!

— Du ska' inte vara så tröstlös, Malin... Jag medger, att det är svårt för dig nu; men allt har en öfvergång...

Malin suckade. Det var så långt dit, och hvad hade hon ej att utstå till dess?... Hon blef rädd, bara hon tänkte därpå, och började sakta gråta.

— Gör jag dig inte bekymmer, om jag stannar, mormor?

— Du gjorde mig större bekymmer, om du lämnade mig.

— Men mormor har nog knappt åt sig själf, inte vill jag ligga till last.

— Tyst, barn! Vår Herre låter nog brödet räcka till åt oss båda...

— Men här är så trångt. Jag tar ju upp platsen för mormor...

— Är sämjan god, Malin lilla, så rymmas vi nog under samma tak, om ock vrån är liten . . . Eller hur?

— Men mormors grannar och bekanta . . . Hva' ska' de säga?

— Om vi läte skrämma oss af mänskors prat, skulle vi aldrig kunna göra vår plikt. Vi ska' bara följa vårt samvetes bud och inte bry oss om, hvad andra säga, så tror jag, att vi ha den största tillfredsställelsen.

— Men min skam ska' också komma öfver dig, mormor, det förstår jag så väl.

— Bara vi slippa skämmas inför vår Herre, Malin lilla, så stå vi nog ut med nästans smälek.

— Mormor, — Malin föll den gamla om halsen, — jag förstår inte, hur du kan vara sådan du är. Hade du bannat mig, så hade jag bara fått hvad jag gjort mig förtjänt af, och hade du visat mig bort från din dörr, så . . . Ja, mormor, då hade nog stackars Malin med ens gjort slut på eländet. Men din tröst styrker mig, dina vänliga ord uppehålla mig . . . Det blir din förtjänst, om jag härefter blir bättre, än jag hittills varit.

— Och det blir min högsta belöning, — inföll mormor och klappade henne på kinden.

— Jag kan arbeta, — sade Malin plötsligt. — Jag har aldrig varit lätjefull, så jag kan nog bistå mormor med ett och annat.

— Det få vi tala om se'n, Malin, i vår eller till sommarn. Du kunde nog få en plats vid kungsgården, där jag känner några, som kunna

lägga ett godt ord för dig. Vi få se, när tiden är inne.

Sålunda blef Malin mindre tungsint. Och föll hon ibland i grubbel, hade alltid mormor något förtröstansfullt ord till hands för att skingra det.

Malin hjälpte Anna-Lisa att sticka strumpor åt en familj i staden för åtta skilling paret, det vill säga i arbetslön, då man släppte till garnet. Ju fattigare man är, dess mindre betaldt, ehuru det är alldeles bakvänt! Men Anna-Lisa knötade aldrig, ej heller föll det henne in att höja priset, då hon visste, hur många andra funnos, som voro belåtna med den ringa slanten.

Dessemellan följdes de åt i skogen, där Anna-Lisa hade lof att taga granris, som hon band till kransar och sålde åt de kyrkogårdsbesökande. Malin fick snart en sådan färdighet i detta arbete, att Anna-Lisa slutligen öfverlät det åt henne ensam.

Så lefde de hela vintern om i sin ensamhet, obekymrade om grannarnas prat och gissningar om dotterdottern, som så plötsligt hade kommit till mormodern.

En och annan söndag följdes de åt i Solna kyrka, ty »Guds ord kunde man inte lefva förutan», menade Anna-Lisa; och när de icke gingo i kyrkan, läste de predikan hemma i Hagbergs eller någon annan postilla.

Malin hade aldrig haft någon verkligt djup religiositet, och hon var ju för öfrigt så ung ännu. Så inte var det underligt, om tankarna ibland

fördes långt bort från predikan och bönera, som mormodern läste högt. Men så snart mormor märkte, att hon var frånvarande, stack hon boken i hennes händer i stället. Malin läste då till en början med andakt, men det hördes tydligt på rösten, när den slappade af. Då slog mormor, förståndigt nog, igen boken och sade amen.

— Man ska' inte pina i sig Guds ord, Malin, — sade hon allvarligt och med öfvertygelse, men icke förebrående. — Då har det ingen verkan på hvarken själ eller sinne.

Malin svarade icke, ty hon var för ärlig att undskylla sig och var belåten med att få slippa. Hon gaf alltid mormor rätt: inte fick man gudsfuktan i sig på det sättet.

Snön började smälta i vårsolen. Små bäckar runno utför kullarna och trängde i långa, djupa rännilar genom torfven. Blåsippor tittade fram ur den gröna brodden, knoppar svällde på träd och buskar, trast och bofink kvittrade dagen om. Det blef lif och lust i hvarje vrå af naturen, sedan sol och vind bräckt vinterns förlamande boja.

Men Malin höll sig inne, och mormor var mer än någonsin bekymrad. Utan att Malin visste det, hade hon lyft en del af sparpenningen på banken, då hon sist var inne i staden. Det gick ej an att vara utan pengar nu; det kunde ju när som helst . . .

Med de vackra dagarna kommo människorna flocktals ut från staden till Haga. Det ena ekipaget efter det andra rullade in genom grindarna, som Anna-Lisa ständigt måste passa på att öppna.

Hon fick plocka upp rätt många slantar, som hon stoppade i sparbössan på byrån.

— Ja, — sade hon, — det blir ändå en liten summa till slut. Men inte är det alla som ge något, det är efter behag, så inte trugas någon... Hade jag inte den lilla förtjänsten bredvid, så kunde jag inte reda mig. Men du ska' få se i sommar, Malin, då kan jag få in rätt tappert på söndagarna.

— Om jag kunde hjälpa mormor...

— Inte med sådant, Malin. Man ska' inte ställa en vacker flicka vid grinden. Det kan bara leda till spektakel, där så många unga karlar komma och gå.

— En stackars flicka har en bra olycklig lott...

— Å ja, det kan du ha rätt i, om hon har ett fagert skinn och vill vara hederlig.

Mormor hade ställt en liten bänk invid väggen under den lilla rutan, så att Malin kunde sitta ute och få litet frisk luft. Väl var det ännu blott vår, men en ovanligt tidig och varm vår, så att de promenerande redan kunde slå sig ned i det fria uppe i backslutningen hos grannens bakom sockerståndet och dricka kaffe, såvida de icke föredrogo Solnadal utom grindarna strax invid landsvägen, som bär ned till kyrkan.

Malins enda förströelse var att sitta och se på folket. Det var just ingen, som gaf akt på henne, och gjorde någon det, frapperades han ovillkorligen af hennes sällsynt vackra ansikte med det rika, krusiga håret och de melankoliskt

drömmande ögonen under de långa, mörka ögonfransarna.

— Om söndag ska' de kungliga komma hit ut, står det i tidningen, — sade Anna-Lisa en dag. — Svärd uppe i backen talade om det för mig, — hon menade grannen, — och då kommer folket att strömma hit, förstås, så det blir allt en het dag.

— De kungliga?!

— Ja, de ska' ha frukost på slottet för en resande prins, som kommit hit.

— Det ska' bli roligt att en gång få se de kungliga.

— Jag känner igen dem allesammans, från kungen till yngsta prinsen och stora sessan och lilla sessan.

— Stora och lilla sessan?

— Har du inte hört talas om dem? Ja, ni vet då ingenting där borta på landsbygden, jag mins det se'n forna dar . . . Stora sessan är kungens dotter, och lilla sessan är kronprinsens . . . Man säger så i stället för prinsessorna.

Malin såg på kronprinsens porträtt. Skulle hon nu få se honom i verkligheten och jämföra, om han verkligen vore lik *hennes Carl*?

— Lilla sessan är en för rar unge. Hon nickar så vänligt åt gumman vid grinden, och en gång stego hon och kronprinsessan ur vagnen och gingo omkring och promenerade här och vinkade mig till sig. Kronprinsessan ville veta, hvad jag hette och hur länge jag hade bott här

i stugan, och så fick jag en splitter ny specie-riksdaler.

— Har mormor verkligen talt vid någon af de kungliga?

Malin såg så förvånad ut.

— Jo jo men, det hör du ju.

Anna-Lisa rätade på sig, litet stolt öfver den inbillade ära, hon trodde ha kommit henne till del. Hon visste icke bättre och lefde i slutet af den tid, då människor på hennes bildningsgrad blindt trodde på, att »öfverheten var tillsatt af gudi».

Hur Malin längtade till söndagen!

Den gick in med molnfri himmel, strålände sol och en luft så ljum, som om sommaren redan stått för dörren.

Folk strömmade ut i massor. Alla voro nyfikna att få se de kungliga och deras gäst. Och när det led mot timmen för deras ankomst, skockade man sig vid grinden, som Anna-Lisa hela dagen höll öppen på »hög befallning».

Malin satt på sin bänk som vanligt. I dag voro alla så upptagna, att ingen hade tid att gifva akt på henne. Hon kände sig därför alldeles obesvärad och såg sig nyfiket omkring på de fina damer och kavaljerer, som ömsom stodo stilla för att behålla den plats de intagit, ömsom trängde sig fram för att intaga en ännu bättre. Hon hade aldrig i sitt lif sett en sådan grannlåt: kjolar af skiftande siden och ylle, med smala volanger, rad på rad, ända upp till lifvet, sjalar i brokiga kulörer, mantiljer med spetsar, hattar

med pärlor, blommor och plymer, fransade parasoller i alla möjliga färger. Tänk, att det fans så många människor i Stockholm, detta Sodom, som Lena kallat det! Men Anna-Lisa, som stått bredvid henne en stund, skrattade och påstod, att inte vore allt folket ute, det funnes nog tusentals kvar i staden. Detta föreföll Malin så underligt, och hon tänkte, att då vore det nog sannt, som mormor sagt, att det vore ingen lätt sak att få reda på *hennes Carl*.

Plötsligt hördes hurrarop på afstånd. De fortplantade sig allt närmare, och folkmassorna trängde ihop sig på ömse sidor om vägen. De, som stodo ytterst, höjde sig på tå och sträckte fram hals och hufvud för att få se den kungliga kortégen.

Malin steg upp. Det var tur, att hon kom fram i främsta ledet, strax mellan vakterna, som blifvit placerade vid grinden. Hon visste knappast själf, hur det gått till, men hon hade dock lyckats komma fram, så att hon fick se hela härligheten.

Först kommo vagnar med herrar i guldbroderade rockar och svajande blågula plymer i hattarna, så granna och förnäma, att Malin trodde, att de voro »de kungliga». Men någon bakom henne sade, att det var »uppvaktingen», och hvad det var för något, förstod hon icke; men så hörde hon, att de kungliga kommo efter, och det tyckte hon var alldeles bakvänt. Så kom »hoffruntimbret» i långa, svandunsbrämade och silkesglänsande hvita kappor, och därpå en för-

ridare, med höga, raka och stela plymer i hatten och silfverband och kordonger på den mörkblå lifrocken. Efter honom följde ett spann med kungens och drottningens vagn. Kungen och drottningen! Malin spände upp ögonen. De prålade i mycket granna kläder, det var sannt, men de sågo ju ut som vanliga människor! Malin hade föreställt sig något helt annat — *hvad* visste hon icke själf. Men hon kände sig liksom besviken, tyckte hon, trots hurraropen omkring henne. Hon ville ha något annat, något — ja, det visste hon icke!

— Nu komma stora och lilla sessan! —
hörde hon en röst bakom sig.

Hon såg ett blekt, fint, ovalt ansikte inom en ram af mörkt hår och omslutet af burrigt vitt flor skymta förbi. Och där, bredvid den höga, smärta gestalten i den granna vagnen, en liten täck flickunge i rosaklädning, skär som ett blomblad. Det var »lilla sessan», kronprinsens enda dotter, som nickade och log åt »farfars undersåtar». Och så kommo prinsarna till häst. Ingen af dem liknade porträttet, tyckte Malin, som höll ögonen nyfiket öppna. Men så hördes ett »hurra», högre än alla föregående, ett enstämigt hurra ur alla strupar, ett hurra, som brusade fram likt en eldvåg.

— Kronprinsen! Kronprinsen! — ropades det, och hattarna af från alla hufvuden.

Och där kom han, rak och ståtlig, i sadeln på sin svartglänsande häst. En häftig rörelse

uppstod bland kvinnorna. De trängde sig våldsammt fram, bröto sönder parasollkryckorna och trampade ned kjolen för hvarandra, för att få se en skymt af honom, »den tillbedde, afgudade kronprins Carl».

Då uppstod plötsligt en trängsel vid grinden. Malin ville fram, men man höll henne undan, trängde henne tillbaka med flera andra.

— *Det är han!* — skar hennes röst genom det brusande sorlet. — *Det är han!*

Glad och vänlig, med en helsning och ett leende åt alla, red han förbi, och folkmassan skyndade efter. Ingen hade gifvit akt på Malins rop, icke ens han själf, och endast ett fåtal af de närmaste såg, huru den stackars flickan, som en vanvettig, sträckte armarna efter honom.

— *Det är han!*

Hon dignade ned på vägen. De, som rusade förbi, höllo på att trampa på henne. Ingen gaf sig ro att stanna och taga reda på, om hon skadat sig.

— Stackars kvinna! — sade somliga och kastade en blick bakom sig på henne.

— En sjuk! — sade andra medlidsamt, men gafvo sig icke tid att stanna, utan följde efter kortégen.

Där låg Malin på vägen invid grinden. Hon kunde icke resa sig upp; det var omöjligt, huru hon än ansträngde sig. Det gick rundt rundt i hennes hufvud och hon famlade med händerna i luften efter ett stöd.

— *Det var han*, mormor! — ropade hon, då Anna-Lisa kom fram till henne.

Därpå signade hon ned och miste sansen.

XI.

»Gilla sessan.»

Hvilken natt för gamla Anna-Lisa! Än satt hon på trappsteget utanför sin dörr, än gick hon in och tröstade, allt hvad hon förmådde, den stackars lidande Malin. Någoting dylikt hade hon aldrig upplefvat! Hon kom i en bitter, hatfull stämning, och gång på gång knöt hon händerna i vrede. Visste hon bara, hvem *han* vore, denne man, som så hjärtlöst öfvergifvit dotterdottern, skulle hon inte släppa honom så lätt!

Men huru finna honom? Det vore nog omöjligt! Men förvillande lik själfva kronprinsen måste han dock vara, eftersom Malin blifvit så öfverraskad både af dennes person och porträtt. Men att, liksom Malin, våga bestämdt peka ut honom såsom förföraren, vore ju vanvettigt. Det fattades bara, att sådant komme ut — en dylik anklagelse kunde stå Malin dyrt, tänkte Anna-Lisa helt uppskrämd.

— Slutet blefve väl, att man satte in henne på dårhuset. Det vore inte heller omöjligt, att hon miste förståndet, så vild som hon varit i går.

Tiden tycktes stå stilla, så långsamt gingo timmarna. Väl hade hon genomkämpat många gruffiga stund, men maken till denna — aldrig! När skulle det bli ett slut?

Nattens skuggor började så småningom skingras, och en ny dag bräckte. En klar sol rann upp och väckte lif och rörelse i skog och på mark. Fåglarna lockades ur sina nästen och fjärlarna ur sina gömslen. De späda vårbloomorna öppnade sina kalkar, ur hvilka en skalkaktig vestan i förbifarten stjälppte daggen och kom gräset att darra längs ängen bort till kullen, där han satte sig i en björk att susa och hviska.

Anna-Lisa suckade och lyssnade. Det hade med ens blifvit så tyst därinne. Dock dröjde hon ännu, dröjde och bidade . . . Hon torkade bort ur pannan svettpärlorna, som ångesten presat fram, och knäppte sina händer till bön.

— Stackars, stackars Malin!

När hon slutligen tog mod till sig att glänta på dörren och stack in hufvudet, smålog den främmande kvinnan, som varit där hela natten, smålog på ett betydelsefullt sätt och med en nick åt sängen . . .

— En flicka, en liten rar unge . . .

— Gud vare tack och lof, att det är öfverståndet!

Anna-Lisa gick sakta fram till Malin och smekte henne på handen.

— Mormor . . .

Men Malin fick ej tala, och mormor varnade henne genom att lägga ett finger på sin mun. Därpå vek hon varsamt tillbaka en flik af sjalen, hvári den nyfödda låg insvept. Två stora mörka ögon blänkte mot henne, utan minsta uttryck eller själfmedvetenhet; men Anna-Lisa inbillade sig strax, att det där lilla människokräket såg så klokt ut, så märkvärdigt klokt, och att det verkligen förstod att skratta åt henne.

När sköterskan gått, började Anna-Lisa fundera på, hvar hon skulle gifva den lilla en plats i den trånga kammaren. Men hon hade aldrig varit rådlös och redt sig ur värre bryderi. Hon visste därför med ens, hur det skulle gå till. Hon hade ett kålfat därute i boden, detsamma, som hon i forna dagar många gånger burit till staden, fullt med blommor, som blifvit beställda hos trädgårdsdirektören. I detta redde hon nu en liten bädd, mjuk och varm, och hängde upp kålfatet i grepen på en krok i det låga taket. Därvid kom hon att tänka på Kristusbarnet och fann något så när likhet mellan den här lilla varelsen och honom, »för hvilken det fanns ingen plats, utan lades han i en krubba, då det var så trångt i herberget».

Malin kunde ej annat än le åt mormors påhitt. Så behändig skulle hon aldrig varit.

— Men hvarför har du tagit bort kronprinsens porträtt? — frågade hon, som kommit att fästa ögonen på den tomma platsen på väggen.

— För att du inte ska' ligga och inbilla dig några vidare tokerier...

— Tror då mormor inte på mig?

— Vi ska' tala om det se'n, Malin, när du kommit upp igen. Tyst nu, om lifvet är dig kärt och lillan!

Malin teg, teg hela dagen, men fram mot skymningen ropade hon plötsligt på mormor.

— Häng upp porträttet igen!

— Men, Malin...

— Gör som jag vill: häng upp porträttet!

Rösten lät onaturligt skarp.

— Jag ska' väl göra det då.

Och där hängde kronprinsens porträtt igen öfver sängen, och Malin låg och såg på det oafbrutet. Anna-Lisa trodde, att hon sofvit; men det hade hon icke gjort, utan blott legat och tänkt och tänkt, så att de många funderingarna slutligen blifvit en trasslig härfva, hvarur hon icke förmådde nysta en enda redig tanke. Hon ansträngde sig, men det endast hettade upp hjärnan och satte blodet i svallning. Hjärta och pulsar slog icke längre i sin vanliga takt. Malin hade feber, ville oupphörligt dricka och kunde aldrig få vattnet kallt nog. Men Anna-Lisa ville ej gifva henne af det, som hon nyss hemtat ur källan ett stycke från grinden.

— Inte går det an att kasta sig så där i bädden, Malin!

Mormor blef så bekymrad, och då barnet därtill började kvida, kändes det som glödande kol under hennes fötter. Hade hon kanske tagit

sig vatten öfver hufvudet, då hon lät Malin föda barnet här hos henne, i stället för att låta henne ligga på ett sjukhus i staden? Där hade hon nog fått bättre ans och vård, än hvad Anna-Lisa kunde åstadkomma härute. Men hon hade icke haft hjärta till att lämna dotterdottern bland idel främmande människor. Hon visste nog, hur det var på sådana där anstalter. Malin skulle aldrig kunnat lida dessa obekanta ansikten omkring sig och icke stått ut med att icke ha någon att utgjuta sig för. Hon var så ytterligt känslig, att gamla mormor aldrig låtit något ditåt ens komma på tal.

... Mormor, lägg lillan här bredvid mig!

Anna-Lisa gjorde som hon bad. Hon gick in på allt för att få Malin till ro.

Midt i natten satte Malin sig upp i bädden. Det burriga, hoptrasslade håret strök hon ur pannan. Ögonen glänste, kinderna glödde och läpparna skälfdde.

— Mormor, det går nog med mig som med syster! Jag känner det...

— Prata inte så där, Malin! Du ligger ju bara och skrämmer upp dig själf.

— Jag kommer att liksom hon få fars förlåtelse för sent... när jag ligger i grafven...

— Vill du, att jag ska' skrifva till far?

— Det hjälper inte... Men, mormor, när lillan står ensam... Jag menar, när du också går bort... Bed far då förbarma sig öfver henne... Hon ska' nog inte dra' sorg och skam öfver honom... som jag och syster gjort...

— Du får inte ligga och grubbla så där. Du ska' bli frisk och lefva ett långt lif, Malin. Du är ung och stark... Tyst nu!

— Nej, nu vill jag tala... Säg far också, att jag ändå höll honom kär till det sista...

Hon sjönk tillbaka på bädden igen.

— Mitt hufvud, mormor, mitt stackars hufvud!... Det värker och känns så tungt, som vore det fullt af bly, — klagade hon en stund senare.

— Du gråter, tror jag?... Nej, gråt inte!...

Hon klappade mormor på handen. Sedan låg hon åter tyst en stund.

— Lillan ska' heta Margret... Det namnet är far så kärt, vet du väl, då mor hette det...

— Ack, Malin, det går aldrig väl, om du ligger och pratar så här!

— Snart blir jag tyst, mormor... Snart, mycket snart... Men det är allt bra hemskt att dö och spikas in i en så'n där svart låda... Jag tycker precis, att man ska' känna mullen öfver sig trycka ner locket... småningom... så småningom... Och så maskarna! De otäcka maskarna... som ska' krypa öfver ens kropp... och gnaga och gnaga... ända in till benknortorna... Jag känner dem redan, mormor!... Jag höll en så'n där mask en gång i min hand... som dödgräfvaren hemma hittade, då han gräfde en graf... en tjock gul en... med svart hufvud, tror jag... Hu, hvad den var vämjelig!... Jag kände dödskyla i blodet, då han krälade och snodde sig i handen på mig...

— Malin, Malin, att du kan ha hjärta att skrämma mig på det viset!

— Ja, mormor det är hiskligt att dö . . . förfärligt att tänka på, att man *måste* . . . att det tjänar till intet att streta emot . . . Och Lena, som såg både bröllop och krans . . . och spådde mig lycka! . . . När allt kommer omkring, kanske hon inte vet mer än andra . . . fast jag en gång trodde det . . . Mormor, jag är så törstig! . . .

Hennes hand darrade, då hon grep med den om glaset. Sedan orkade hon icke mera, utan sjönk med hufvudet djupt ned i kudden.

Morgonen därpå hade hon förlorat medvetandet. Febern steg till yrsel, och sköterskan såg sig tvungen att tillkalla en läkare.

Hade Malin blifvit skrämmd eller upprörd? Anna-Lisa kunde på samvete förklara, att så icke vore fallet.

Och där fick hon nu sitta vid sjukbädden och låta grindarna stå öppna, så att hon slapp gå ifrån.

Skulle Malin dö? Nej, Gud kunde icke vara så obarmhertig att lämna henne, så gammal som hon var, ensam med det lilla späda barnet. Knötade hon? Om det nu vore »försynens vilja», som hon så blindt trodde på, så finge hon ju inte syndigt klaga. »Herrans vägar äro inte edra» och »outransakliga äro hans beslut», läste hon i postillan, där hon satt, med tårar rinnande öfver den vissna kinden.

Hela dagen förgick under ängslig förbidan på en lycklig utgång, och Anna-Lisa fick dela

sig mellan den sjuka och barnet, som också kräfde sin vård. Aldrig hade hon prisat sin helsa och sina krafter så mycket som nu.

Mot natten tyckte Anna-Lisa, att febern gradvis sjönk och att Malin kryade till sig litet.

— Ja, Herren kan inte annat än bönhöra mig, så varmt som jag bedt!

Plötsligt slog Malin upp ögonen. Det var i själfva midnattsstunden. Blicken var väl litet frånvarande först, men den klarnade allt mera, ju längre den dröjde vid det i taket hängande kålfatet; och sedan tycktes liksom en förbättring småningom inträda.

— Mormor, — hviskade hon svagt, — det var lifslevvande sanning, att det var *han*... just själfva kronprinsen!... Det var han, som gaf mig dukaten, — hon famlade i barmen efter guldmyntet. — Visa honom den, mormor, och han ska' inte kunna neka... Säg honom också, att lillan finnes till... Hans löfte till mig kan komma henne till godo som ett modernearf... Eller hur, mormor?

— Ja, ja, Malin! — fann Anna-Lisa för godt att svara, fastän hon icke kunde tro på möjligheten, att det verkligen fanns någon grund för Malins påstående. — Den där tanken hos henne är ren galeenskap. Då hon blir frisk igen, inser hon nog sitt misstag. Kan någon tänka sig dylikt, — upprepade mormor i sina tankar, — kronprinsen... kronprinsen!... Åh, det är för befängdt!

— Mormor! — Malin gjorde en utomordentlig ansträngning och reste sig till hälften på ena

armbågen. — Jag vill se min lilla flickunge... Tack!... Så där, ja!... Så sött hon sofver! — Hon kysste henne sakta på kinden, icke en, utan många gånger. — Så underligt det är, mormor... Så underligt!...

Därpå lade hon sig ned igen.

— Jag fryser, — sade hon hastigt.

Mormor svepte täcket omkring henne och lade Malins egen ullsjal öfver fötterna.

— Så där, ja, om fötterna... Det är så kallt... Och ändå är det ju vår... Tag bort flickan, mormor!... Hon ska' eljes vakna, och jag tål inte höra hennes gråt...

— Mormor, han ser på mig, — återtog hon efter några ögonblick, sedan hon åter fäst blicken på kronprinsens porträtt. — De ögonen känner jag såväl igen... Åh, så han såg på mig... och så han talade och lade sina ord... Det var grymt af honom att narra mig... Men jag håller af honom ändå... Det var min egen skuld!... Det är alltid kvinnans skuld, sa' far... och jag hörde andra säga det också... Därför blir hon så föraktad och utskämd... Men männen, mormor, hvarför ha de en sådan makt öfver oss?... Hvarför prata de öronen fulla på oss med en mängd tokerier... och göra se'n narr och skrattna ut oss? Jag förstår inte det där... Jag tycker annars, att de liksom ha största skulden... och ändå... ändå kunna de bli lika lyckliga...

Allt efter som hon talade, blef rösten högre och krafterna ökades. Mormor förvånades, men gladdes tillika, ty det vore då ett säkert tecken

till att Malin skulle bli frisk igen. Det var »krisen», som hon hört doktorn tala om med sköterskan, och det betydde detsamma som lif och helsa, trodde Anna-Lisa. Inte var det bra, att hon talade så mycket, men att få henne att tiga tycktes vara alldeles omöjligt.

— Mormor, du sa' att kronprinsens flicka kallas för »lilla sessan» . . . Jag såg henne också . . . Hon var så söt i sin skära klädning . . . Och så näpen, när hon helsade på alla . . . Lilla sessan! . . . Då är min flickunge också en liten sessa . . . Kom ihåg det, mormor! . . . Lilla sessan . . . — hon såg på kålfatet, och hennes ögon tindrade. — Lilla sessan! . . . Det låter konstigt . . . Men min flickunge är *också lilla sessan* . . .

Att försöka få den öfvertygelsen ur Malin, därtill var nu icke rätta stunden. Men de grilerna skulle nog Anna-Lisa ta bort sedan, om Malin verkligen hade sitt fulla förstånd i behåll.

Ju längre det led fram på dagen, desto oroligare blef Malin. Hon klagade öfver plågor i bröstet och led af andnöd. Doktorn hade lofvat komma tillbaka, så man måste tålmodigt bida. Sköterskan trodde, att Malin kastat af sig och blifvit kall, och gaf henne därför, innan hon gick, något varmt att dricka.

Men det hjälpte icke, och Malin började nu få svårt för att svälja. Hon blef allt blekare, ända till läpparna, ingen vanlig blekhet, utan med en hemsk skiftning i grått. Doktorn hade säkert misstagit sig, och sköterskan icke förstått, att det kunde vara någon fara.

Anna-Lisa försökte att med våld hejda sin gråt, men det gick ej längre. Sorgen blef den gamla öfvermäktig, så att hon brast ut i högljudda snyftningar.

Då vände Malin trögt på hufvudet och såg på mormor, som aldrig glömde den blicken, brusten och glanslös. Därpå lyfte hon tungt ögonen mot kålfatet, och i detsamma flög ett ljust skimmer, snabbt som en fläkt, öfver det tärda sköna ansiktet. Läpparna rörde sig, hon sade något, bestämdt sade hon något...

— Lilla sessan... Lilla sessan! — tyckte mormor, och hon hade rätt uppfattat orden.

Sedan böjde Malin ned hufvudet, djupt ned, gjorde en krampaktig rörelse med händerna, sträckte på sig och låg därefter stilla, så stilla, att mormor blef rädd.

Nej, det kunde ej vara möjligt!... Hon lyssnade... Icke en andepust!... Och hjärtat stod aldeles stilla under den skrumpna handen, som darrande lades på Malins bröst... Dotterdottern var död!

Gick det så fort?... Var dödskampen icke längre?... Kanske ändå tillräckligt lång!... Hvem visste...

X.

»Det är nog bäst, att Malin ligger
där hon ligger.»

Hvarför kunde icke Malin fått lefva för sitt lilla barn och vaka öfver det? . . . Men inte hade hon lof att mästra vår Herre, tänkte Anna-Lisa; hon måste tåligt bära sitt kors. Men det korset var tungt, och den kalken bitter att tömma, ty hon hade hoppats, att Malin skulle blifva hennes ålderdoms tröst och glädje. Nu stod hon ensam igen, äldre för hvarje dag, och snart skulle nog ålderdomen med alla sina skröpligheter komma, om det ock dröjt hittills. Hvem skulle då leda lilla Margrets stapplande steg? Hvem skulle blifva hennes stöd, då gamla mormorsmor gått bort?

Strax efter att Malin gifvit upp andan, hade Anna-Lisa blifvit alldeles ifrån sig, liksom bedöfvad af ett åskslag. Men hon var en stark och seg natur och reste sig igen, om ock hjärtetsåret alldrig skulle upphöra att blöda. Hon *fick* icke öfverlämna sig åt längtan efter samma ro, som Malin gått in i: hon hade plikter att lefva för, då hon skulle vara i moders ställe för den lilla. Ack, hvad skulle det väl blifva af henne, när hon en gång komme att stå ensam i världen? Att vädja till morfaderns, Måns Skräddeles, välvilja vore ej lönt, det visste Anna-Lisa. En sådan

hårdnackenhct som hans kunde endast brytas genom *mycket lidande*, och han hade icke fått nog ännu, för att »högmotsdjäfvulen» skulle drifvas ut af honom. Den dagen lefde nog icke Anna-Lisa.

Vintertiden stod alltid den andra grindstugan tom. Under sommarmånaderna däremot beboddes den af uppasserskan i sockerståndet, som då hölls öppet. I år hade det af någon anledning dröjt därmed, så att uppasserskan ännu icke hunnit flytta in. Anna Lisa hade därför fått tillåtelse att ställa Malins lik därinne.

Hon hade hängt lakan för fönstren, löfvat väggarna och strött hackadt granris på golfvet.

Där låg nu Malin i sin smala svarta kista, som hon en gång i tankarna så mycket fruktat. Mormor hade tagit ut sin sista slant på sparbanksboken för att få dotterdottern på ett hederligt sätt i grafven. Och hon hade gjort henne så fin: benat det vågiga bruna håret öfver pannan, flätat två tjocka flätor och lagt dem öfver bröstet, på den hvita linongströjan med sina fina krås omkring hals och armleder; brutit små kvistar från sin myrten och strött dem i vecken på det glänsande hvita pikétäcket; spetsprydt lakanet, som på båda sidor hängde i breda uddar djupt ned öfver den svarta tyllgarneringen omkring kistkanten, och stuckit en knippa vårblommor i handen.

Bakom hufvudgården hade man lagt några bräder på träbockar och däröfver bredt ett skynke. Där ofvanpå låg kistlocket med tvänne kransar: en, som mormor själf bundit, och en, som kom-

mit från en gammal bekant till henne vid kungsgården. På den blanka, silfverglänsande hufvudplåten stod namnet, *Malin Månsdotter*, samt födelse- och dödsår, och på fotplåten en vers, som Anna-Lisa själf valt ur psalmboken.

Begravningsgäster voro grannarna uppe på backen och väninnan vid slottet. Innan de kommo gick Anna-Lisa ensam in till liket. Hon ville taga ett sista farväl utan vittnen. Längre stod hon försjunken i betraktande af den döda, innan hon kysste den kalla pannan, på hvilken hvarken sorgen eller smärtorna förmått lämna en fåra efter sig. Den lifskraftiga ungdomen hade stått emot — men så kom döden och afmejade blomman till skörd. Ja, mormor tyckte förvisst, att dotterdottern låg där som en bruten blomma.

Hon mindes så lifligt, hur Malin först kom till henne på den kalla disiga höstkvällen. Hon hade brutit sig genom häcken, emedan grindarna stodo stängda, och strukit med handen öfver glasrutan för att gifva sig till känna, men när detta ej lyckades, satt sig på trappsteget utanför dörren och suttit där länge i mörkret. Hon genomgick allt i minnet, och äfven den minsta händelse under deras korta samvaro trädde fram så klart, som hade det skett för endast några ögonblick sedan, såsom ju alltid är fallet strax efter en kär aflidens bortgång.

Hvilken tröst då att veta, att man aldrig förorsakat detta hjärta, som upphört att slå, någon enda sorg! Att icke ha haft någon del i de tårar, som pressats ur dessa ögon, hvilka slutit

sig för att aldrig mera öppnas, att icke ha lagt sten på bördan, som kanske var för tung för dessa skuldror!

Den tillfredsställelsen hade Anna-Lisa i fullt mått.

Slutligen var det på tiden att se efter, om begrafningsgästerna voro komna. Med en sista blick på Malins ansikte gick hon ut ur rummet och lämnade dörren vidöppen efter sig, så att den friska luften skulle få spela in. Och med den förirrade sig några fjärilar, som kretsade omkring blommorna på kistlocket, och en af dem, en med citrongula vingar, slog ned i blomsterknippan i den dödas hand. Där höll den sig kvar, tills likbärarna kommo och skulle sätta locket på kistan. Anna-Lisa hejdade dem: hon ville ännu en gång, den sista, betrakta sin dotterdotter, sitt kära barnbarn och modern till den lilla där inne, som redan inkräktat hennes hjärta, den plats, som fanns kvar och som icke var den minsta, eftersom det icke fanns någon att dela den med.

Stackars mormor kände ända in i märg och ben de dofva slagen af hammaren, som dref in spikarna och nitade fast locket på kistan! Hon snyftade högt och stödde sig med ena handen mot väggen för att icke digna ned. Och då man lyfte kistan från sin plats och bar henne ut på vägen, fram till Solna kyrkogård — då sviktade hennes knän. Men hon förmådde likväl hålla sig uppe, ty det var kraft hos henne, trots de sextiåtta åren, och en själfbehärskning, som var makalös.

Klockorna ringde i kyrktornet, icke för Malin, utan för en annan, som skulle samtidigt vigas vid jorden, en, hvilkens kära efterlämnade hade råd att betala kostnaden; men Anna-Lisa tyckte, att en del däraf kom på hennes barnbarns lott. De voro så vackra i hennes öron, dessa omelodiska ljud, ett högtidligt sista farväl, som försatte henne än mera i helig stämning.

Då kistan sänktes i grafven, tätt invid muren i södra hörnet, och prästen lyste »välsignelse och frid öfver stoftet till yttersta dagen, då det åter skulle uppstå med en förklarad lekamen», då brast det lös hos Anna-Lisa. Hon dignade ned på bänken där bredvid under trädet, och hennes smärta gaf sig luft i skrik, som icke kunde hejdas.

Hustrun till Svärd, Anna-Lisas granne på kaffestället uppe i backen, tyckte dock, att Anna-Lisa kunde vara nöjd i det hela: en flicka, som fått ett »oäkta» barn och inte dolde sin skam bättre, än att hon kom till mormodern, var väl inte att sörja! Hon förstod icke Anna-Lisas sorg — och hur många voro väl de, som förstodo *det hjärtat!*

Anna-Lisa hade fått veta, att det följande dag skulle blifva barndop i kyrkan. Fem mödrar i församlingen hade anmält sig till »kyrktagning» och begärt att få sina nyfödda små »genom det heliga dopet upptagna i den kristna församlingen».

Då skulle Anna-Lisa passa på att få Malins flicka döpt, så behöfde hon icke särskildt besvära

prästen därmed. Det var madam Svärd, som föreslog henne detta.

— Jag ska' gå dit med det lilla kräket, ifall madam Bom tycker det är förargligt...

— Hvad menar hon?

— Det förstår väl madam Bom? Ett så'n't där barn skäms man ju alltid för...

— Nej, för barnet skäms jag inte! Hvad har det för skuld till att det kommit till världen?

— Förstås! Men när nu flickan var madam Boms egen dotterdotter, så ifall kyrkoherden frågar...

— Så ska' jag svara honom, lita på det! Men han frågar nog ingenting annat än efter dagen, då barnet blef födt.

— Gör då, hur madam Bom vill! Jag menade väl, jag...

— Tack för det! Men kom ihåg, att jag aldrig kommer att skämmas för barnet. Och jag hoppas, att ingen ann' heller ska' bli nog elak att peka finger åt henne. Man må tänka, hvad man vill om modern, eftersom hon nu är borta och det inte kan hjälpas; men hade man känt Malin och hur det gått till, så skulle ingen ha hjärta att tillräkna henne den synden.

— Jag ska' hjälpa madam Bom att bära flickungen.

— Tack, jag orkar nog själf.

Och hon pyntade barnet, så godt hon kunde, för att på ett värdigt sätt bära fram det till prästen.

Den gamla kände verkligen något af blygsel, då hon med barnet i famnen gick ned till kyrkan. Det var en svår pröfning att gå in i »Herrans tempel» och öppet visa dotterdotterns skam. Men hon bekämpade sin rörelse och lade band på sig, liksom hon gjort inför madam Svärd. Och barnbarnsbarnet skulle aldrig få veta, att hon rodnat öfver det. Hon var i mors ställe och skulle aldrig svika sitt löfte.

Med säkra steg gick hon in i kyrkan och satte sig på bänken bakom de andra kvinnorna, som redan alla voro komna. Om de icke kände Anna-Lisa allesammans, så visste de åtminstone, hvem madam Bom var, och skvallret hade icke lämnat dem i okunnighet om den sorgliga händelsen. De knuffade hvarandra i sidorna och hviskade och tasslade. Men Anna-Lisa satt rak och stel och låtsade ingenting se, utan höll ögonen riktade på altaret, där hon så många, många gånger mottagit nådemedlen och fått syndernas förlåtelse. Det hade äfven dessa kvinnor, och likvisst voro de nu kanske lika hårda i hjärta och sinne.

— Guds ord tycks inte hjälpa mycket, — tänkte Anna-Lisa, — världen är lika ond för det.

Nu blef det rörelse bland kvinnorna. Prästen hade visat sig i sakristidörren och allt var redo för den heliga akten. Barn efter barn bars fram, vattenöstes, namngafs och välsignades. Sist kom Anna-Lisa.

— Margret ska' hon heta, — svarade hon på prästens fråga, i hvilket namn barnet skulle döpas.

Då dopsedelns sedan togs ut, stod där, att Margret var »född af okända föräldrar». Anna Lisa hade så velat ha det, för att icke dotterdottern skulle blifva inskrifven i kyrkboken som mor åt ett »äkta» barn.

— Det är nog bäst, att Malin ligger där hon ligger. Hon skulle bara fått lida smälek, och kände jag henne rätt, skulle hon aldrig stått ut med det . . . Vår Herre vet nog, hvad han gör, därför tog han henne till sig, — trodde hon förtröstansfullt.

XI.

De båda väninnorna.

Madam Svärds enda barn, en dotter från föregående gifte, hade redan för sju år sedan vuxit ur vaggan, innan lilla Margret hunnit växa ur kålfatet. Men fastän så mycket äldre, hade Majken inga roligare stunder, än då hon fick springa ned till grindstugan och syssla med den lilla. Det var så lustigt att se, huru denna sträckte på sig, när lindan lossades, huru hon sedan drog knäna upp under hakan, knep ihop de små fingrarna och snodde efter nappen på diflaskan. Eljes var Majken icke snäll, påstod man, snäste både mor och styffar och aktade hvarken bannor eller goda ord. Men hos Anna-Lisa var flickan helt annorlunda: höflig, när hon blef tilltalad, och så

aktsam om lilla Margret, då hon någon gång fick lof att hålla henne i knät, att det var riktigt vackert att se på henne. Man förstod sig nog inte på flickan, det vore hela felet, tänkte Anna-Lisa, som fattade allt större förtroende till henne.

Hon kunde så tryggt lämna Margret i Majkens händer, och sedan Margret blifvit så stor, att hon obehindradt kunde gå och springa, fick Majken ibland »låna» barnbarnsbarnet med sig hem.

När man såg Majken leka och tumla om i gräset, låta sig dragas i håret och outtröttligt springa på alla fyra, när det behagade »lilla sessan» att rida på hennes rygg, kunde man icke förstå, att detta var den samma stygga Majken.

Besynnerligt nog kallade mormorsmor dotterdotterns dotter för »lilla sessan», och den benämningen gick sedan i allas mun, utan att någon visste annat, än att Anna-Lisa sade så endast för det hon tyckte, att Margret var »så söt och vacker som en liten prinsessa». Det var dock en egendomlig motsägelse hos den gamla, med hennes uppfattning om barnets börd; ty hon kunde aldrig förmå sig till att tro, att den vore kunglig, såsom Malin ända in i det sista så energiskt hållit på. Men kanske var det därför, att Malins sista ord blifvit en kär hägkomst för henne.

— Lilla sessan . . . lilla sessan! — hade hon ju upprepat i sista andedraget och med ett tonfall i rösten, som aldrig skulle gå ur Anna-Lisas minne.

Då Margret blef så stor, att det icke längre gagnade till något att utstaka vissa råmärken för hennes lekar, blef Anna-Lisa aldrig ängslig, om barnet dröjde sig kvar i skog och backar: hon var ju under Majkens hägn. Hur elak och full af konster än Majken var, efter hvad man påstod, skulle hon helt visst aldrig locka den så många år yngre lekkamraten till något, som icke var rätt.

Majken var alltid så rädd om sin »lilla sessa» och bar henne många gånger på sina armar, då marken var sumpig eller de skulle öfver någon oländig plats. Under den varma sommartiden sprang Margret alltid barfota för att spara skodonen. Då kunde det hända, att hon sargade sina små fötter på stickor och törnen; men Majken plockade alltid ömt bort dem och sög blodet ur såret.

Då Majken själf var så ful, fräknig och upp-näst, med guldaskigt hår, grof och knotig, trodde man, att hon skulle känna afund, när Margrets fågring en gång fullt utvecklats. Detta kom för Majkens öron.

— På alla andra vackra flickor kanske, — svarade hon då tvärsäkert, — men aldrig på lilla sessan.

Och det tycktes hon hålla ord med. Ingen-ting kunde vara vackert nog åt Margret, om hon kunde komma öfver något att pryda henne med. Om inte annat, så hade hon skogsblommorna, som hon plockade och band till en krans för att fästa på Margrets hufvud; och hennes största

nöje var att få kamma lilla Sessans glänsande bruna hår, vågigt liksom modrens, men kanske än mera silkeslent.

— Det är nog sannt, som de säga, att du är ful, Majken, — sade Margret ibland, med sin ålders uppriktighet.

— Tycker du det? — svarade Majken, aldrig stucken, när det kom från hennes lilla väninna. — Men vet du, hvad jag tycker? — föll det henne en gång in att säga. — Du borde kalla mig för mamma. Ty jag är allt liksom en mamma för dig, lilla sessa.

— Men jag har ju mormor?

— Hon är bara mormor, hon. En mamma måste alla små barn ha, och jag vill vara din mamma. Jag, som minns, då du låg i kålfatet och inte hade så mycket förstånd som din mormors Pärulan.

— Så liten jag då måste varit, som fick rum i mormors kålfat. Hur såg jag ut då?

— Söt, förstås. Som en docka, eller en liten sessa, som mormor brukar säga.

— Men det fins ju en riktig liten sessa? Hon, som åker i så granna vagnar här i parken.

— Ja, det tror jag, det . . . Hon är kungens barn . . .

— Tala lite' om kungen, Majken! Mormor har visat mig på honom, när han ridit förbi.

— Jag vet ingenting annat, än att han först var kronprins, men när gamla kungen dog, blef *han* kung . . . Jag var inne i sta'n och såg på kröningen. Åh, så grannt det var! Han och

drottningen hade guldkronor på hufvet, och hon åkte i en vagn af bara glas, med höga, höga förgyllda hjul. Jo, det var något att se på, må du tro!

— Du är lycklig, du, Majken . . . Jag har inte fått se något . . .

Majken blef dock snart för gammal till att bara drifva omkring i backarna med Margret. Det vore inte för tidigt, att hon finge göra nytta för sig och hjälpa modern med kaffeserveringen, tyckte föräldrarna. Gäster saknades aldrig. Om söndagarna var där så öfverfullt af damer och herrar, ja hela familjer, att de små bersåerna icke räckte till. Man kunde icke servera alla, som kommo. Det var en god förtjänst, som många afundades madam Svärd.

Margret slank alltid med Majken, när hon fick mormors lof, och bar skorpkorgarna. Då fick hon alltid en liten slant efteråt af madam Svärd, och fickan full med pepparkakor af Majken.

Det fans väl ingen, som icke fäste sig vid det vackra barnet. Ibland hände, att någon frågade, hvad hon hette.

— Margret, — svarade hon då blygt, — men jag heter också »lilla sessan».

— Det är därför, att hennes gamla mormorsmor tycker, att hon är så söt som en liten prinsessa. Prinsessan i sagan är alltid vacker, och därför så . . ., — förklarade Majken, stolt öfver att hennes lilla skyddsling väckte en sådan uppmärksamhet.

Margret var ett godt barn, med moderns veka, svärmiska sinne. Gamla Anna-Lisa uppfostrade henne efter sina enkla begrepp till en blind tro och förtröstan på »guds försyn» och att ingenting skedde »dess vilja förutan». Bäst af allt var, att hon höll barnet strängt vid *sanningen* och tidigt lärde det afsky lögnen såsom det mest onda i världen. Nödlögner fans knappast till för Anna-Lisa, och Margret behöfde icke söka undflykter, om något orätt var begånget. Ty hon hade förtroende för mormorsmor, ett innerligt, inrotadt förtroende. Förutan sådant kan ej heller sanningskärleken hållas vid makt. Barnet kom alltid till henne för att meddela henne sina små sorger. *Små?* Ingalunda. Hvarje ålder har sina bekymmer, liksom årstiderna sina olika skiftningar, och ett litet barnhjärta kan också lida. Aldrig stötte då mormorsmor bort den lilla med ett snäsigt råd att spara tårarna, tills något ännu värre kunde komma. Hon skrämde icke barnet för ännu okända lidanden och pröfningar, för allt det, som så skoningslöst tränger sig öfver alla här i lifvet, men hårdast kanske drabbar en fattig, beroende flicka. Hon lät i stället den lilla gråta ut sin smärta, sina svikna förhoppningar om det omöjliga hon önskat och trott sig kunna vinna. Tröstade — och så var allt godt igen och glömdt, utan att ha lämnat någon bitterhet efter sig. När Margrets förstånd blef mera moget för allvarligare råd och förmaningar, sparades icke heller på sådana, men alltid mildt framställda och icke ho-

tande eller på ett sätt, som varit egnadt att stämma henne till misstro mot nästan.

Anna-Lisa var en ovanlig kvinna för sin ålder, i sin torftighet och med sin brist på bildning. Hon egde ett rikt mått af hjärtats skatter, en rikedom, långt mera värd än det öfverflöd, af hvilket de förnäma kastade till henne en slant, när deras granna ekipager rullade förbi och stänkte smutsen högt upp på henne.

Hon höll Margret till sparsamhet, men aldrig utöfver de späda krafterna. För det mesta fick hon passa på grinden och sälja kransarna, som Anna-Lisa bundit. Så lärde hon Margret att utan snikenhet spara hvarje slant, för att en gång kunna göra rätt för sig, men med en svag föreställning om, att penningen var en förbannelse och icke borde finnas till, då den lockat så många i förderfvet och kommit äfven de bästa på fall.

— Det är ett nödvändigt ondt, — sade hon alltid, då hon måste sträfva efter hvarje skilling.

Hvarje lördagskväll, år ut och år in, hade Anna-Lisa lagt en krans på Malins graf. Det skedde alltid, då helgdagskvällen ringdes in. Då hade hon Margret med sig, såsom hon brukat, ända sedan flickan var så liten, att hon måst bära henne på armen; och sedan Margret blifvit så stor, att hon kunde förstå henne, talade hon alltid så vackert om den döda och inpräntade hos henne att städse hålla moderns minne heligt och kärt. Om Margret blott alltid komme ihåg, att modern såg henne från sin himmel, skulle hon helt visst aldrig komma på några afvägar,

— Men hvarför fick då mamma inte vara hos mig? — kunde den lilla fråga.

— Därför att gud inte ville det?

Det var allt bra konstigt ändå, tyckte Margret, då mormor alltid sagt, att gud var så god och älskade de små barnen. Hon ville så gerna haft sin snälla mamma hos sig.

— Det är lyckligare att få vara hos gud, och hos honom få vi alla en gång träffas, alla, om vi bara tro på honom.

— Men de, som inte är snälla?

— För dem ska vi bedja, att de inte bli fördömda.

— Hva' ä' det, mormor?

— Att de slippa komma till helvetet i evinnerlig pina, begriper du. Men det där ska' prästen en gång förklara för dig bättre än jag.

— När då?

— Då du ska' gå och läsa . . .

— Som Majken säger, att hon ska' göra långt före mig?

— Ja, då du blir sexton år.

— Usch, hva' det är långt dit! . . . Ack, om jag vore så gammal som Majken! . . .

— Du hinner väl dit, du också. Du kan vara glad, lilla sessa, att du får vara barn, så länge du kan.

Se, det begrep icke lilla Margret! Hon smått afundades Majken, som visste så mycket och var så förståndig, bara därför att hon var sju år äldre.

Men tiden stod, min sann, icke stilla, som mormorsmor sade, utan gick sin vanliga rastlösa

gång. Margret hade nu redan fyllt sina femton år. Hon hade blifvit så fager, att det var en riktig lust att se på henne. Liksom en sydländsk blomma hade hon utvecklats sig underbart snabbt. Det hade gått så fort, att mormorsmor förundrade sig öfver, hur tiden kunnat räcka till. Ännu några år — och hon skulle vara en fullt utbildad kvinna. Hon var något längre än modern och ännu vackrare än denna. Detta förorsakade dock mormorsmor mera bekymmer, än det gjorde henne glädje. Ty aldrig hade Malin blifvit frestad och råkat i olycka, om det icke varit för hennes ovanliga fågrings skull. Skönheten var ett arf, som visserligen kunde bringa lycka med sig, men ofta ledde till motsatsen, åtminstone för en flicka i Margrets villkor.

Majken var aldrig lyckligare, än då Margret fick göra henne sällskap till staden och helsa på en moster, en fattig enka, som Majken trufdes bättre hos än i hemmet. Hon liksom skröt med sin väninna och kände sig så belåten, när man vände sig om på gatan och såg efter »lilla sesan». Det var ett ovanligt drag hos Majken och sällsynt flickor emellan, men en sådan vänskap finnes stundom och räcker då vanligen hela lifvet ut.

Majken kunde ibland stanna hela veckor hos mostern och hjälpa till med hvarjehanda, såsom att väfva mattor, städa för några ungherrar i huset, stärka och stryka deras tvätt, sy, lappa och laga.

En dag kom Majken in till Anna-Lisa. Hon var mycket upprörd, och det syntes tydligt, att sinnet runnit öfver.

— Det här går inte längre, — utbrast hon, uppbragt till det yttersta. — Jag kan inte komma öfverens med mamma, och så har det alltid varit, se'n jag var så liten som så, från den stunden hon skaffade mig styffar. Jag kan inte lida den gubben med sitt käx och gnat. Hur jag stått ut så länge, som jag gjort, begriper jag inte.

— Hva' har nu händt igen?

— Ja, det må mormor just fråga. Det sker och händer hvar dag . . . kif om allting, och så säga de se'n, att jag är stursk och näsvis. Man blir otäck af sän't där, och det kan väl hända, att jag varit en stygg unge, men det är deras eget fel . . . Är jag elak, lilla sessan? Säg, om jag nånsin varit elak?

— Nej, Majken, du som är så snäll, så snäll . . .

— Ser du, att jag har rätt! Men jag bryr mig inte om annat än hvad du tycker, lilla sessan, och därför lägger jag inte heller det här så tungt på sinnet . . . Men jag kom ju hit för att tala om, att jag ämnar mig hemifrån.

— Nej, Majken, — Margret kastade från sig sin sömnad och slog armarna om väninnans hals.

— Det gör mig ondt att lämna dig, Margret, men det *måste* ske. Se så, var inte ledsen! Jag reser ju inte till världens ända . . . Vi träffas nog ofta, tänker jag, ty mormor nekar dig nog inte att titta till mig ibland.

— Men hvart tar du då vägen? — frågade Anna-Lisa.

— Till moster, förstås. Vi ha talt med hvarann förut om den saken, så det blir nog bra. Det är det bästa för mig . . .

— Hvar och en vet själf bäst, hur den har det, och du är tillräckligt gammal, Majken, för att veta, hvad du bör göra eller inte. Hela tjugutvå år fyllda!

— Ja, jag tror så med, och därför tar jag mitt pick och pack med mig och vänder hemmet ryggen.

— Men ni skils väl inte som ovänner? Det vore orätt. Föräldrar är ändå alltid föräldrar.

— Ja, det förstås. Jag tittar väl ut ibland till mitt kära Haga och till mormor och min lilla sessa.

Men Margret började gråta. Hon hade så vuxit sig in med Majken, att det var, som om hon skulle förlora en del af sitt eget jag, då hon nu icke längre dagligdags finge se väninnan. De tårarna gjorde Majken godt.

— Det blir så mycket kärare, när vi se'n träffas, — tröstade hon och torkade bort tårarna ur Margrets ögon.

XIV.

Georg von Svanstein.

Moster Fiken stod vid sitt strykbräde, då Majken öppnade dörren och steg in öfver tröskeln.

— God dag, moster! — helsade hon på sitt vanliga hurtiga sätt.

— God dag igen! Det var länge se'n jag såg dig, Majken. Är du ensam?

— Du menar, om jag har Margret med? Nej, inte den här gången, för jag tänker få stanna här för alltid, som vi talat om ibland.

— Har det varit några ledsamheter hemma igen?

— När har det varit annat? Svärd tål mig inte, och mamma håller, förstås, med honom.

— Ja, aldrig har Svärd varit min favorit. Hvad skulle mor din med honom?

— Ja, hvad skulle hon med honom? Han har inte varit annat än stygg och le'... Men nu är det slut... Nu orkar jag inte längre... Tänk, hvad det kunde varit annorlunda, om mamma slagit sig samman med moster, i stället för att gå och gifta sig...

— Tala inte om'et, Majken!

— Får jag nu stanna här, hos moster Fiken, så ska' jag nog göra rätt för mig. Moster vet nog, att om jag vill, ligger jag inte på latsidan.

— Du är duktig, Majken. Men vill syster min släppa dig på allvar?

— Det hjälper inte annat.

— Nå ja, du är så pass gammal, att du kan rå dig själf.

— Gamla madam Bom sa' precis detsamma. Jag tänkte också, att då jag får grundligt öfva mig i strykningen, så att jag blir riktigt skicklig, kan jag söka mig nå'n bra plats i ett så'nt där förnämt hus, som moster en gång var uti i sin ungdom.

— Ja, ja, du kan försöka. Att komma ut lite' i världen på egen hand skadar aldrig. Och nog ska' jag lära dig det lilla jag kan. Du kunde inte komma bättre till pass än just nu, Majken. Jag fick just i går en ny städning, som jag prompt ville säga ifrån mig, fast det var rakt omöjligt; han släppte mig inte, den unge herrn. Det tjänade ingenting till, att jag talade om mina gamla ungarlar, de bägge notarierna, som jag städat åt i åtta år och som inte tåla minsta mankemang, och min fintvätt och strykning, min mattväf och allt annat, som kommer öfver mig på en gång ibland! »Prat», sa' han, »jag har hört, att jungfru Fiken är så rapp af sig, så det går nog för sig ändå. Det är ju inte fråga om nå'nting annat än att städa och elda ateljén, så att den är i ordning, tills jag kommer om morgnarna» . . .

— Hva' är det för en ateljé?

— Ateljén, som ligger fyra trappor upp här i huset, vet jag, där de stå och måla taflor och som nyss blifvit uthyrd åt en annan artist, som de kallas, förstår jag, för att det ska' låta finare

och för att skilja dem från vanliga målare. Det var för väl, att de andra herrarna, som höllo till där förut, kommo bort. De lefde som ena riktiga vildgastar och väsnades långt in på nätterna. Här var ett dagligdags spring i trapporna, både bittida och sent, med så'na där damer, som stå modeller, spritter nakna. Nog vet man då, hva' det är för ena . . .

— Fy då! . . . Och moster tror, att den nykomne är af bättre skrot och korn?

— Ja, eljes skulle jag ha misstagit mig bra mycket. Men det kan inte vara möjligt annat. Han ser så blygsam och städad ut, så inte kan han måla något oanständigt; och så har han en syster, som visst ska' vara som en mor för honom. De bo tillsammans, och hon följer honom hit nästan hvarenda dag och stannar länge i ateljén. Så nog kan man förstå, att det går ordentligt till alltid. Visst ser hon lite' stram och stolt ut, men det syns genast, att hon är ett fint fruntimmer.

— Moster har således åtagit sig städningen?

— Ja, jag slapp minsann inte. Men nu vill jag lämna den åt dig, Majken.

— Det ska' nog bli ordentligt gjordt. Lita på det, moster!

Nu var det endast fråga om huruvida Majken skulle bli antagen. Han tycktes vara mycket noga, den unge herrn, och systemen än mera, så att det var just ingen säkerhet, att jungfru Fikens anordning skulle gillas.

Framför i de fyra långa trapporna gick mostern och i hälarne efter henne systerdottern upp till ateljén.

De hemtade andan ett ögonblick, innan de bultade på dörren. Under tiden böjde Majken sig ner och läste på visitkortet, som blifvit fästadt där:

Georg von Svanstein,
Artist.

Jungfru Fiken klappade på.

— Stig in!

Majken hade aldrig varit inne i en ateljé. Hon kunde således icke föreställa sig, att en sådan kan vara af mycket olika utseende, allt efter artistens smak och medel att komma med.

Hon blef mer än förvånad, hon blef häpen öfver, huru här såg ut: så tarfligt och fattigt! Rummet var visserligen stort, och genom det enda, höga och breda fönstret föll dagern in från norr. På väggarna hängde målningar, med och utan ramar, och teckningar, hvilkas skuggor och konturer syntes för Majken som klumpiga streck och sotiga fläckar. I ena hörnet hängde en äkta gobelin, men urblekt och söndrig, och uppskattades således icke af henne stort bättre än en vanlig mattrasa. För öfrigt: en hög, bred pappskärm, som nästan delade rummet midt i tu; några enkla rottingsstolar; två simpla bord, ett större och ett mindre; en järnkamin med urfallna cokesbitar på stenhällarna; en rygglös fristående divan, draperad med mörkrödt ylle. Det var

allt, som fanns därinne, förutom staffliet med en stor, halffärdig målning och ett mindre staffli, undanskjutet i en vrå.

— Är det så här en ateljé ser ut, — tänkte Majken, med ögonen spelande omkring väggar och tak, öfverallt, ända till den minsta småsak. — Nå, det tar då inte mycke' tid att städa här . . . Det kunde ett barn åtaga sig!

Artisten själf var inte alls vacker, tyckte Majken; och däri hade hon rätt. Men det fanns dock något tilldragande hos honom, icke omedelbart vid första ögonkastet, utan då man betraktade honom närmare, allra helst när han talade. Då besjälades hvarje drag af en varm känsla, som steg direkt ur hjärtedjupet; själfva tonfallet i rösten angaf det. Eljes fanns ingenting hastigt anslående hos honom, om icke den snabba skiftningen från ljus till mörker i hans stora, kupiga gråa ögon och hufvudets ädla form, förskönad af ett tjockt, guldblondt hår, som låg i djupa vågor tillbakastruket från en hög och öppen panna. Den kraft och intelligens, som bodde under denna yta, förstod naturligtvis Majken icke att analysera. För henne framstod han endast som en rätt hyggelig ung man med hår, som påminde om en lejonman. En icke så oriktig jämförelse, hvilken hon sedan meddelade mostern, beledsagad af medömkan öfver hans slitna, färgfläckade kläder. Men jungfru Fiken invände då, att det endast utvisade, att han vore en förståndig ung man, som tog på sig det sämsta han hade, medan han höll på med »så'nt där suddande och kluddande».

Hon hade för resten sett honom så fin som hvilken annan herre som helst, fast nog var han fattig. Man skulle också komma ihåg, att han var adelsman — och se det vore ändå något förmer än allt annat, tyckte den hedervärda jungfru Fiken i sin enfald.

Fröken von Svanstein var däremot i Majkens ögon icke alls tilldragande. Hon satt borta vid fönstret, stel och rak, och vände ingen enda gång ansiktet mot dem, när hon då och då föll brodern i talet. Hon såg heller ingenting vidare ut, endast kallt förnäm, och tycktes vara minst tio år äldre än han.

Naturligtvis var den unge artisten nöjd med jungfru Fikens anordningar. Systerdottern stode ju under hennes uppsikt, så nog skulle det bli bra alltid.

Han hade också sedermera alla skäl att vara belåten med Majken. Själva jungfru Fiken hade icke kunnat göra sin sak bättre än hon. Och ju mera Majken hann sätta sig in i hans små nycker och infall, dess mera kommo de i samspråk om ett och annat, och icke blott och bart om hvad som rörde städningen och upppassningen. Så småningom vände sig hennes ögon att förstå, att icke allt, som hon såg, var »bara kludd». Det tycktes ofantligt roa honom att lyssna till hennes anmärkningar, hvilka naturligtvis voro alldeles uppåt väggarna, och hennes naiva beundran öfver det och det, som han målade. Ja, nu trodde hon sig så säkert förstå att uppskatta hans talang och försäkrade, att han

redan *var* en stor konstnär, fastän han själf påstod, att det ännu återstod honom mycket, mycket, och att han inte kunde bli något, förrän han finge komma utomlands och studera. Och dit skulle han en gång, bara han kunde eröfra ett stipendium. Nästa år skulle han försöka. Misslyckades det för honom, ja, då vore det så godt att skjuta sig ett skott för pannan.

Usch, så syndigt han talade, tyckte Majken. Den, som kunde måla »så stora och vackra» taflor, behöfde minsann inte se lifvet så sorgligt för sig... Det var ändå stor synd om honom, som var så fattig — det hade Majken klart för sig — och det fastän han till och med var adelsman och hade en fin släkt. Nog kunde väl den hjälpa fram honom?... Det var dock så, att ingen trodde på hans förhoppningar; de ville först se någon af dem gå i fullbordan.

Han hade slutligen blifvit så van vid Majkens frispråkighet, att han aldrig fattade humör öfver en och annan närgången fråga, som hon gjorde. Hon var så uppriktig, så sann och okonstlad, att han kände på sig, det han aldrig kunde få en mera hängifven tjänare. När han komme hem igen från sin utrikes resa, skulle hon komma till honom och sköta hans hushåll, lofvade han; men det var bra förargligt, att hon inte var vacker, så vacker, att hon kunde passa till modell... Hon tog dock icke denna brist från den sorgliga sidan, utan från den lustiga, och de skämtade båda däröfver. Men var system närvarande någon gång, då Majken var därinne,

yttrades icke många ord dem emellan. Hennes stolta och högdragna väsen tillät intet närmande från ett så simpelt håll som en tjänarinna. Hon visade sig därför mycket förvånad, då brodern en gång helt vänligt berömde Majken och berättade hennes lifs historia, som alls icke var på något sätt romantisk. Men hennes rörande ömhet om sin så många år yngre väninna hos gamla mormorsmor vid Haga grindar var ju något högst ovanligt och tydde på, att Majken icke vore någon alldaglig natur.

— Jag tycker inte heller illa om flickan; men, Georg, du skulle inte låta henne förtro dig hvad som helst. Hon kan så lätt bli närgången och glömma sin underordnade ställning. Så't där där folk måste man hålla på afstånd från sig. Det duger inte annat.

— Nej, Gertrud, du misstar dig på Majken, och dessutom så . . .

Han hejdade sig.

Det tjänade ju ingenting till att bära fram sina demokratiska åsikter. Han hade en gång försökt det och ville icke upprepa det, allra helst som han var så godt som beroende af systemen. Det var nämligen på hennes lilla arf de existerade, ett arf, som helt oväntadt kommit henne till del genom testamente efter hennes gudmor. Systemen hade dessutom, tolf år äldre som hon var, alltid varit i föräldrars ställe för honom, sedan de blifvit både fader- och moderlösa. Lika troget som hon vakat öfver honom under hans uppväxtår, vakade hon äfven nu öfver honom,

sedan han blifvit en fullväxt ung man. Hon hade delat hans små sorger och bekymmer under skolåren, med lifligt intresse följt hans utveckling till en blifvande konstnär, eggat hans brinnande ärelystnad och understödt hans aldrig svikande förhoppningar att en gång nå målet för sin sträfvan, hans flit och försakelser af alla slag.

Han skulle en gång skapa sig ett namn, ryktbarhet, det var hon förvissad om, och äran däraf skulle då äfven komma henne till del. Det var ju då helt naturligt, att hon aldrig lämnade brodern ur sikte. En ung man kunde så lätt råka i frestelser, som kunna draga honom från arbetet och döda äfven de starkaste föresatser! Dåligt kamratskap har förderfvat äfven de bästa sinnen och kastat öfver ända månget lifsmål. Därför umgicks hon med alla hans vänner, visste hvad han och de företogo sig, alla deras vägar, deras sysselsättning och förströelser under fristunderna. Georg hade blifvit så van därvid, att han ingenting dolde, och han behöfde heller icke dölja något. Han visste icke, att system kände honom bättre än han själf, förrän hon till hans stora förvåning gjorde honom uppmärksam på alla hans svaga sidor.

Icke hade han just många fel och brister, men han var icke heller utan, han lika litet som alla andra. Ytterst känslig och mottaglig för intryck, fattade han allt för hastiga beslut, hvilka han sedan var för stolt och envis att frångå. Hans heta temperament satte honom mycket fort i eld och lågor. Det kunde därför lätt hända,

att han en vacker dag ginge och förälskade sig, — det fruktade hon mest af allt. Ty skulle kärleken bemäktiga sig hans varma natur, blefve detta helt visst ett stort hinder för det eftersträfvade konstnärsskapet. Kärleken medförde ju alltid så mycken oro, ängslan och svartsjuka, att arbetet säkerligen blefve endast en bisak. Åtminstone skulle intresset delas och aldrig blifva detsamma som medan han ensamt och uteslutande älskade konsten. Så resonerade systemen och vakade därför sorgfälligt och med öppen blick öfver honom, så snart en dylik fara hotade.

Georg var omtyckt, och de unga flickorna svärmade för honom i de kretsar, inom hvilka han umgicks. Han såg så intressant ut, den unge målaren, med sitt tillbakastrukna, guldblonda hår och stora kupiga ögon, hvilkas hastiga skiftning från ljus till mörker gjorde, att man aldrig kunde bli klok på hvilken färg de egentligen hade. Därtill var han i besittning af en icke vanlig sångröst, den vackraste baryton, och sjöng musikaliskt, med fin uppfattning och romantisk glöd. Han var icke heller njugg på att låta höra sig och lät aldrig bedja sig länge därom.

Dessa sällskap ville dock systemen undvika så mycket som möjligt. Han förstod hvarför och smålog, sade henne en gång rent ut, att hans hjärta blef alldeles oberördt och visst alltid skulle så förbli. Han hade allt för mycket skönhetsinne, för att någon af dessa snörade dockor skulle göra intryck på honom. Den flicka, han skulle komma att älska, måste vara strålande

skön. Henne hade han hittills sett endast i drömmen, i sin fantasi — hon fanns nog icke till i verkligheten.

— Det är lyckligast för dig, Georg, att hon inte finns! Men akta dig ändå, akta dig!... En ung man kan fångas på så många sätt. I en framtid har jag ingenting emot en förbindelse, i en framtid, då du först blifvit hvad vi båda sträfvat efter. En konstnär af rang kan alltid hoppas vinna en rik arftagerska...

Georg höjde på axlarna, som om han betviflat en sådan möjlighet.

— Det bör icke bli svårt för dig, Georg, då du i utbyte kan erbjuda icke blott ett berömdt konstnärnamn, utan äfven adelskap. Du tillhör visserligen ingen högättad släkt, men du har likväl ett adligt namn. Tror du inte, att sådant lockar? Då känner du inte kvinnorna.

Georg bara skrattade åt systemen. De hade så olika uppfattning och åsikter om sin adliga börd. Detta förargade henne, som icke kunde förstå, hvarifrån han fått de där moderna idéerna.

Majken kunde icke lida den högmodiga fröken von Svanstein. Hon visade henne visserligen all tillbörlig respekt för den unge husbondens skull — Majken kallade alltid artisten för sin husbonde — men mellan fyra ögon med moster Fiken gjorde hon ofta narr af henne och härmade hennes stela, raka gång med att långsamt släpa fötterna efter sig och sätta sin lilla upp-näsa i vädret. Jungfru Fiken skulle, förstås, bjuda till att banna, men kunde ej annat än

skratta, storskratta, så att hon kippade efter andan, så bra gjorde Majken sin sak.

— Det är då ackurat, som en skulle se henne! . . . Men, Majken, det är ändå inte på sin plats att göra spektakel af en adelsdam . . . Tänk bara, en fröken *won* Swansten.

— Ja, det låter något det där *won*, — hon och mostern uttalade alltid *v* som *w*, — och Swansten, — det blef aldrig -stein, — men jag ger alla *won* Swanstenar så många, som flyger och far! Vore det inte för min rara husbondes skull, så attan jag skulle visa något krus för det där långa sjäpet. Majken Strid är nog känd för att inte låta kujonera sig!

Och när Majken berättade för Margret Bom om *Gertrud won Swansten*, då gjorde hon det alltid ytter värre, så att Margret kände både löje och rädsla för en sådan konstig och stursk dam. Några gånger fick Margret tillfälle att se henne gå förbi fönstret. Jungfru Fiken bodde på nedra botten, med fönsterna åt gatan, så att alla, som skulle in genom porten, måste passera förbi. Majken hade allt rätt: fröken såg fasligt stursk och förnäm ut och gick som en krönt drottning. Hon högmodades öfver brodern, förstås, därför att han kunde måla så vackra taflor, och därför att hon var en adelsdam. Margret hade också sett artisten, som hon varit mycket nyfiken på, eftersom Majken jämt talade om honom och berömde honom, som om hans make icke funnits här i världen. Ja, nog tyckte Margret, att han var hygglig, men hon såg ju honom

alltid så hastigt, så inte kunde hon få någon riktig uppfattning af honom.

En gång hade Georg uppfångat en skymt af Margret bakom jalusin, men det hade också gått så hastigt, att han icke hunnit urskilja hennes anletsdrag. Han märkte endast på det mörka håret, att det icke var Majken, som satt därinne hos mostern.

— Majken hade främmande i går, tror jag? — sade han dagen därpå, då Majken kom upp i ateljén.

— Hur vet herr Georg det? — hon kallade honom alltid för herr Georg.

— Jag såg bara en skymt . . .

— Det var lilla sessan, kan jag tala om . . .

— Så-å, var det *hon*?

Han hade hittills aldrig visat någon nyfikenhet att få se denna af Majken så varmt prisade »lilla sessa» och kände icke heller nu någonting ditåt.

Hon var vacker, så ofantligt vacker, att det inte fanns någon vackrare flicka till, hade han visserligen ständigt hört Majken försäkra; men han litade ej på hennes omdöme i fråga om skönhet och hade därför aldrig gått ut till Haga för att med egna ögon förvissa sig därom, såsom Majken uppmanat honom. För systemens skull hade han icke heller velat bedja Majken taga med sig Margret upp i ateljén. Då skulle han bara blifvit trakterad med en lång moralpredikan och det ständigt enahanda upprepandet af hvad

honom tillkom gent emot »sådana där» som jungfru Fikens systerdotter och hennes väninna.

— Jaså, det var således Majkens lilla sessa. Det vore allt roligt att få se henne någon gång.

— Då skulle herr Georg få se, att jag har rätt. Det finns ingen, som inte tycker, att hon är den vackraste flicka på jorden.

— Då måste jag väl en gång göra allvar af min föresats att gå ut till Haga grindar, om jag inte får träffa henne hos Majken.

— Jag vet just inte det, — Majken knyckte på nacken. — Hon är ju bara sexton år och läste fram sig i somras för att få det undangjordt så fort som möjligt. Men inte skulle hon tycka om, att jag läte henne begapas af en främmande herre. Usch nej, hon är så blyg... Och hennes mormorsmor, som är så rädd om henne som en äkta pärla, skulle bara bli ond på mig... Nej, det går inte an. Så gärna jag vill, att herr Georg ska' få se henne, får det inte ske på så'nt sätt... Jag har ju sagt, att jag är just som mamma för henne, — tillade hon med en min, som om hon varit en gammal förståndig gumma.

Georg kunde icke afhålla sig från att småle. Men han kände verklig aktning för Majken, som visade en sådan takt och grannligheten mot sin unga väninna. Nå ja, nog skulle flickan få vara i fred för honom!

Så förflöt tiden, tills ett år åter förrunnit sedan den dagen, då Majken för första gången steg in i Georg von Svansteins ateljé. Hon talade aldrig mera med mostern om att försöka

skaffa sig plats i »ett sånt där förnämt hus, moster Fiken en gång tjänat i», fastän hon nu verkligan var skicklig i all slags finstrykning, skickligare till och med än mostern. Men så länge den unge artisen stannade i Sverige, — någon gång skulle väl den där utrikes resan bli af, eftersom han påstod, att han inte kunde blifva något förr! — så länge ville också Majken stanna hos honom, då han var så nöjd och belåten med henne och sade, att ingen annan kunde göra honom till lags.

Det var icke utan, att Margret var en smula afundsjuk på Majkens husbonde. Det hjälpte icke, att Majken försäkrade henne, att hon hade den första platsen i hennes hjärta, att hon var och förblef hennes »lilla sessa» — den där artisen kunde hon likväl icke tåla. Han hade bestämdt trängt ut henne hos »mamma Majken», som Margret alltid kallade henne, när hon ville ställa sig in och göra sig riktigt söt.

— Ack, du lilla trollunge, — kunde då Majken svara och öfverhopade henne med smekningar, — du vet nog, hur du ska' ta mig. Jag kan inte vara så obarmhertig att öfverge honom. Ser du, min lilla sessa, Majken är nu en gång sådan, att om hon fäst sig vid någon och gifvit ett löfte, så sviker hon det aldrig!

— Du är kär i honom, Majken, — inföll Margret och lyfte hastigt upp sina stora, granna ögon.

— *Kär!* Och det säger *du*, Margret, min lilla sessa, barnet, som jag sett ligga i sin mor-

morsmors kålfat? Å, så lustigt det låter!... Förstår du dig på så'nt, du?

— Det är inte så konstigt att förstå, — Margret rodnade. — Jag ligger ju inte längre i kålfatet nu, Majken; jag är snart sjutton år.

— Ja, det var sannt. Man glömmer alltid så'nt, då man är äldre...

— Men du är ju bara sju år äldre. Inte är väl det så fasligt stor skillnad, att vi inte kunna förstå hvarann.

— Men om mormor hörde dig, Margret?

— Tyst, säg ingenting åt mormor! Hon tål inte höra, att man talar eller läser om kärlekshistorier. Hon förstår sig inte på så'nt där, och ändå har väl hon också en gång haft sin hjärtans kär, tänker jag.

— Ja, eftersom hon varit gift två gånger, — Majken skrattade. — Men så är det alltid med de gamla... Margret, — Majken lade sin arm om Margrets hals och drog henne intill sig, — var nu inte ledsen på mig för den stackars fattige artistens skull, utan håll af mig lika mycket som förr!

— Jag ska' försöka.

— Var säker på, Margret, att du ligger mig lika mycket om hjärtat nu som alltid. När en gång gamla mormorsmor dör, står du ensam i världen, men du har mig, *mig*, Margret, och jag öfverger dig inte. Jag ska' arbeta för två, så att det räcker äfven för dig — tills den dag kommer, då du kanske blir kär.

— Majken! — Margrets ögon fylldes af tårar. — Jag vill inte veta af nå'n ann' än dig!

— Hvem kan se så långt framför sig? Hvarken du eller jag . . . Men det må nu gå hur som helst, så blir Majken ändå alltid en mamma för sin lilla sessa, kom ihåg det!

— Majken!

— Och nu tror du inte längre på några dumheter, därför att jag håller en liten smula af min husbonde? Ser du, det är inte på det sättet, som du inbillar dig . . . Jag vore väl inte rätt klok då!

— Men jag rår inte för, att jag känner en smula afund. Jag skulle inte vilja träffa honom, Majken! Nej, bestämdt inte!

— Du slipper!

Och hon fick ej heller träffa honom — ännu så länge.

Tills en händelse inträffade, som förde dem båda tillsammans: *honom*, som af likgiltighet eller misstroende till Majkens skönhetssinne aldrig kunnat bekväma sig till eller rättare aldrig känt någon synnerlig lust att göra promenaden till Haga blott och bart för »lilla sessans» skull, och *henne*, som barnsligt afundades honom och trängdes med honom om Majkens gunst.

XV.

»Herodias dotter.»

De sista somrarna hade de båda syskonen, Gertrud och Georg von Svanstein, icke stannat i staden. Den kvalmiga och osunda luften inverkade menligt på Gertruds helsa, som aldrig varit särdeles stark. Läkaren hade därför tillrådt dem att flytta ut i skärgården, långt ut, ända ut i hafsbandet. Men detta skedde icke, förrän det blitvit stadigt varmt och icke den minsta fläkt fanns kvar af de falska och ombytliga vårvindarna.

De bodde mycket billigt: två små rum i en liten fiskarkoja på ett naket skär, och lefde på enkel kost, men sparade dess mera och frestades aldrig att slösa bort ett öre, hvilket så lätt händer i staden. De trufdes godt i sin ensamhet och det enformiga lifvet omkring, som dock kändes mindre enformigt, när de hunnit lefva sig in i och uppfatta denna naturs ständiga växlingar. Åtminstone var detta fallet med Georg, med hans öppna, städse vakna konstnärssinne.

Och likvisst funnos här inga djupa skogar att drömma i, inga grönskande ängder att tjasas af, intet blomsterdoft, intet fågelkvitter, intet af allt detta, som smeker och bedårar sinnena. Endast en helt liten grön fläck af magert och glest gräs samt några hopkrympta enbuskar och en

enda, af stormarna utpinad fura, som icke skänkte den minsta skugga, när solen gassade stekhet. Men de hade hafvet, hela den öppna, oändliga vattenytan, med dess skimrande färgspel vid solens upp- och nedgång. Sällan stilla, utan med långa, rullande, saltgröna vågor, som kommo och drogo långt, långt bort, dit blicken ej nådde, i mörk- och ljusskiftande brytning, med pärlhvitt skum, som kastades upp i kaskader, när stormen låg på. Och så bruset, det hvinande, mäktiga, bedöfvande bruset, som likt ett upproriskt, vredgadt rytande steg upp från de hafsdjupets vidunder, om hvilka skärgårdsbon vet att förtälja så mången fantastisk saga; och när vinden mönade, böljornas sång, än klagande, än jublande . . .

Hela vintern, när de åter lefde instängda i staden, brukade Georg längta till sitt lilla sommarbo på skäret. Men i år kunde han icke få komma dit, i år fick han ej hvila och drömma hela sommaren, om han skulle ha någon utsikt att vinna det stora stipendiet för sin studieresa. Vann han det icke nu, skulle han väl aldrig vinna det. Därför måste han arbeta, arbeta tråget och taga hvarje stund i akt, för att få sin tafla färdig på bestämd tid.

Han hade länge satt sig in i sitt ämne, »Herodias dotter»; men han skulle icke framställa henne dansande inför konungen, höfvitsmännen och de yppersta i Galiléen, hvilka konungen på sin födelsedag bjudit till gästabud, hvarom sjätte kapitlet af Marci evangelium förtäljer, utan sedan hon slutat dansa och kastat sig ned på purpur-

kuddarna för att hvila ut. Med okonstlad, naturligt behag skulle hon luta sig bakut i omedveten vällust, litet trött, halft leende, lyssnande till bifallssorlet efter hennes bedårande dans. Det skulle vara just i det ögonblick, då konung Herodes, som belöning för den njutning, hon beredt honom och hans gäster, med ed lofvar gifva henne hvad helst hon vill bedja om, intill hälften af hans rike.

I sin fantasi såg han henne redan lifslevande på sin duk, smyckad i en österländsk danserskas tjusande dräkt. I tunnt, mjukt silkestyg, smygande tätt intill formerna, genomskinligt flor öfver nakna skuldror, gyllene armringar, sandaler på de små fötterna och kring hjässan ett guldstickadt band, som höll samman den mörka, böljande hårmassan.

Men hvarifrån skulle han få sin modell? Hvarifrån? Till de öfriga personerna, Herodes och alla de andra, hade han redan skaffat sig modeller och lyckats öfvermåttan väl i sitt val. Flera unga och vackra kvinnor hade redan erbjudit sig och låtit sig beskådas, men blifvit absolut förkastade, alla. Ingen hade motsvarat hans poetiska uppfattning af henne, Herodias dotter, hufvudpersonen, på hvilken allt berodde, om han skulle lyckas.

Slutligen hade systemen funnit en modell, som i det närmaste tillfredsställde hans anspråk. Hon var väl vuxen, smärt, fin, gratiös, men ansiktet var dock icke sådant, han önskat sig. Det var obestridligen vackert, men han sökte förgäfvets i dess drag detta bedårande, trolska, passionerade

uttryck, som borde besjåla det och som han såg så lifslevfande framför sig, både drömmande och vaken. Men han hade icke lust att springa längre efter en modell, då systemen nu flyttade ut till skärgården. Han var kanske alldeles för nogräknad och följde måhända allt för strängt sin fantasis ingifvelser. Nu måste han nöja sig med hvad han redan hade.

Gertrud hade under hela två månader fått följa broderns arbete. Han målade mycket snabbt, med djärfva penseldrag, och hvad han redan åstadkommit ingaf henne de största förhoppningar. Det blef därför mycket svårt för henne att skiljas från brodern. Helst hade hon velat stanna; men hon måste bort från den osunda luften i staden, ut för att andas frisk hafsluft — läkaren var i detta afseende obeveklig.

Med många moderliga förmaningar skildes hon från Georg. Så kär höll hon honom, att hon grät därvid.

Veckan därefter kom återbud från hans kvinnliga modell: Hon måste genast resa till Kjöbenhavn, där hennes mor var bosatt och nu låg dödssjuk. När hon skulle återkomma var ovisst, kanske blefve det aldrig.

Denna motgång gjorde Georg nästan förtviflad och alldeles modlös. Hvarifrån skulle han nu få sin »Herodias dotter»? Redan en sådan otur bådade intet godt. Det var en lycka, att hon icke börjat sitta för honom.

Han gick upp och ned i ateljén, upp och ned i raseri, ty nu hade han blifvit ursinnig.

Han märkte icke, att Majken kom in. Hon stannade förvånad vid dörren. I sådant tillstånd hade hon aldrig sett honom förr. Sannerligen liknade han icke ett retadt ungt lejon, med det buckliga blondgula håret yfvigt omkring hufvudet.

Han fick nu se henne.

— Hvad vill Majken? — frågade han i en högdragen ton, som hon aldrig förr hört från honom.

— Hva' jag vill? Jag ska' väl laga så, att herr Georg får friskt vatten.

— Det kunde ha skett förut.

— Men herr Georg har ju alltid sagt, att jag inte får göra det förr, än han kommer!

— Jaså, har jag sagt det, — och så började han åter gå af och an.

— Men hva' i herrans namn har händt?

Hon lät min sann icke skrämman sig.

— Hvad som händt? Jo, att den tossan Lalla, eller hvad hon heter, har mankerat mig. Hon reser helt simpelt sin väg, och nu står jag utan modell för min Herodias dotter. Förstår Majken, hvad det vill säga?

— Jo bevars, hvad jag förstår, hur ledsen herr Georg då måste vara. Och allt besvär se'n, som fröken haft för att få tag i en passande flicka.

— Jag skall skriva till syster Gertrud redan i dag och säga henne, hvilken nöd jag råkat i.

— Nej, gör inte det, oroa henne inte! Hvad kan hon för resten göra åt det nu?

— Det har Majken rätt i. Hvad skulle det tjäna till? Majken är då alltid snäll och om-tänksam.

Majken stod och funderade ett ögonblick. Det var allt bra synd om honom, som blifvit så narrad! Plötsligt fick hon en ingifvelse. Om *hon* skulle? . . . Men kunde hon lofva det? Å jo, hvarför skulle inte det gå för sig? Det blefve ju en riktig ära, tyckte Majken, att få bidra till hans framgång och lycka. Och så vore ju här inte alls fråga om att stå med blottade lemmar, fräckt och oblygt, som *det* skulle varit. Hon hade ju hört honom tala med fröken Gertrud om hur han tänkt måla »Herodias dotter». Och hon hade äfven sett den vackra dräkten, som modellen skulle vara klädd i och som hon skulle hämta i ett kostymförråd hos en gammal mamsell vid Klara norra kyrkogata. Det var en, som alltid var så hjälpsam och biträdde fattiga artister med alla möjliga råd och dåd och satte ihop kostymer efter hvilka planscher som helst.

— Jag har henne! — utbrast Majken.

— Hvilken?

— Modellen, vet jag?

— *Du?! Hvarifrån skulle Majken få henne? Känner Majken någon?*

— Lilla sessan! Herr Georg ska' inte förlora på bytet, det försäkrar jag, bara jag kan öfvertala henne.

— Och Majken tror, att hon skulle duga? Hvarför inte då ha tänkt på henne förr, då vi sökt så länge!

— Herr Georg har ju inte visat sig angelägen om att få se lilla sessan på hela denna långa tid, — svarade Majken litet misslynt.

— Majken får ursäkta mig, men jag har haft annat att göra. Mina vägar ligga aldrig åt Haga.

— Men herr Georg spatserar alltid åt Djurgården. Liksom inte mitt Haga vore vackrare, säkert det vackraste på jorden, tror jag.

— Såå! Vi ha något olika smak, hör jag, och därför . . .

Han afbröt sig med ett småleende.

— Så tror herr Georg också, att inte lilla sessan är den vackraste flicka, som finns, kanske? Jag vill se den, som kan säga annat. Den är visst inte född än.

— Nå, jag ska' väl då ta Majkens lilla sessa i skärskådande . . . Och om Majken har rätt och jag i henne finner min »Herodias dotter», då lofvar jag Majken något riktigt vackert.

— Jag tackar så mycket på förhand! — svarade Majken nigande, viss på sin sak.

— Men hur ska' vi få henne hit? Tar Majken henne med sig?

— Nej, det är allt bäst, herr Georg gör, som jag sagt så många gånger: går ut till Haga grindar! Men låt mig först tala med henne och bereda henne på besöket och, först och främst, få hennes mormorsmors tillåtelse. Hon är så rädd om flickan, och det är för resten inte underligt.

— Nå, jag öfverlämnar då åt Majken att rangera saken.

Majken, som aldrig förteg något för moster Fiken, omtalade nu äfven missödet med modellen och sin afsikt att skaffa honom »lilla sessan» i stället.

— Det lyckas nog inte. Margret, som är så blyg...

— A, det ger väl med sig, bara hon blir bekant med herr Georg. Så alldeles bortkommen är hon väl inte heller! Jag tycker för resten synd om henne, som inte har annat sällskap än en åttifem års gumma.

— Men madam Bom är så snäll och hederlig.

— Javisst, och Margret vill nog inte heller lämna gumman, så länge hon lefver. Men det skulle väl ändå inte skada, om flickan finge vara lite' mera utel!

— Nej det förstås, men det nekar hon henne ju inte och stänger väl inte in henne heller?

— Det gör hon inte. Men Margret är nu sjutton år och borde få se sig lite' mera om i världen, tycker jag. Ack, man är inte ung mer än en gång i sitt lif!... Emellertid går jag nu till Haga för att tala med madam Bom om Margret.

— Få se, om du lyckas...

— Jo, så sannt, som jag heter Majken Strid! Därpå klädde hon sig och begaf sig muntert åstad.

— Majken, Majken! Är det verkligen du?
— ropade Margret och sprang upp från sätet, där hon och gumman sutto utanför grindstugan.

— Jo, just jag, min lilla docka, Majken i egen person.

— Så snällt, att du kom i dag! Tänk, hela fjorton da'r se'n jag såg dig! . . . Mormor, jag får väl bjuda Majken på en kaffetår?

Och medan Margret skyndade in för att göra upp eld och koka kaffe, slog Majken sig ned hos madam Bom.

Hon hade blifvit alldeles snöhvít i hufvudet, den gamla, men bar sin höga ålder sällsynt väl. Väl kunde hon icke längre läsa och arbeta utan glasögon, men för öfrigt hade hon i behåll alla sina själsförmögenheter.

Majken var ej den, som brukade göra några omvägar eller känna sig försiktigt för, utan gick alltid rakt på sak. Madam Bom hade så mycket hört talas om den unge målaren, att hon numera icke tänkte på honom såsom på en alldeles främmande person. Majken skulle, min sann, icke rosat honom så mycket, om han ej verkligen förtjänat det! Han måste allt vara en pråktig och hygglig ung herre, fastän dotterdottern inte var så särdeles belåten med, att han tog hennes »mamma Majken» från henne. Men det där var ju bara barnsligheter; hennes groll kunde icke ha några djupare rötter.

Majken hade förut talat om den stora tafla, som Georg von Svanstein höll på att måla, beskrifvit det bibliska ämnet efter bästa förmåga och alla modellerna och besväret med att skaffa en flicka, som passade för »Herodias dotter». Nu hade hon att tala om, hur den där Lalla tagit tillbaka sitt löfte och rest sin väg, och att han var alldeles öfvergifven af sorg och grämelse.

Hela hans lifs lycka berodde kanske på, att han finge en passande modell. Majken kunde inte längre se hans vända, som hon lade sina ord, utan hade beslutit hjälpa honom. Madam Bom finge inte sätta sig emot hennes önsknigar. Margret själf skulle hon nog öfvervinna. Det vore ju rent af ett barmhertighetsverk... Hon fann icke nog starka ord för att öfvertala den gamla.

— Men hvad kan jag göra åt den saken, kära Majken?

— Förstår inte mormor min mening? Lilla sessan ska' sitta modell åt honom.

— Margret! Passar det sig?

— Majken Strid skulle inte kommit fram med det annars. Det blir en heder, en riktig ära för henne! Han är en sådan artig och belevad ung herre, min husbonde, att mormor behöfver inte vara rädd för nå'nting... Och för resten är ju jag alltid med...

— Ja visst, men...

— Mormor säger väl inte nej? Margret får betaldt också. Det är inte meningen, att hon ska' göra det för inte. Det drar både tid och besvär och blir nog tröttande för henne ibland, stackars liten.

— Jag menar, om Margret duger till det!

— Hon mest af alla. Å, mormor, jag förstår mig lite' på så'nt nu. Vår lilla sessa är så vacker, så vacker, att det ska' bli en glädje att få se henna afmålad.

— Ja, bara hon själf vill.

— Det ska' vi bli två om... Mormor är inte emot det! — ropade Majken åt Margret, som kom ut med ett litet bord att sätta brickan på.

— Jag förstår inte...

— Nej, det är inte heller godt för dig, — Majken klippte illparigt med ögonen. — Min lilla sessa, — hon drog Margret ned till sig, — lofva mig det!

— Hvilket?

— Lofva mig bara, lofva mig...

— Jag lofvar hva' som helst, Majken. Du begär väl inte något af mig, som jag inte kan komma ut med?

— Det vet du nog, — Majken strök de ostyriga små lockarna ur Margrets panna. — Jag har sagt åt min husbonde, att du ska' sitta modell för honom.

— Men, Majken! — Margret blef blossande röd.

— Se så, lilla sessa, du ska' höra mig till slut först, innan du fattar humör.

Och Majken lade sina ord så väl, att Margret började lyssna till henne och känna medlidande med målaren. Det berodde således på henne, om han skulle lyckas med sin tafla!... Ja, det vore då tvärsäkert, svarade Majken, och han skulle bli rysligt ledsen på min lilla sessa, om denna envisades att neka.

Se, det kunde Margret icke höra af Majken! Hon slog sina armar om väninnas hals och lofvade göra allt hvad hon ville, »bara mamma Majken höll af henne som hittills».

— Jag viste väl det! — Majken kysste henne på båda kinderna. — Å, hva' det ska' bli roligt! Och när se'n alla människor komma och se på »Herodias dotter», så högfärdig jag ska' bli öfver, att det är min lilla sessa!

Men när Majken sedan nämde, att målaren redan dagen därpå skulle komma för att själf fråga Margret, om hon ville hedra honom med att sitta modell, då blef Margret mycket förlägen. Ja, han hade verkligen sagt *hedra*, sade Majken, hvilket bäst bevisade, att man kunde ha förtroende för honom.

Hade detta kommit från någon annan än Majken, skulle madam Bom funderat länge på saken, innan hon gifvit sitt bifall. Att släppa en så ung och vacker flicka tillsammans med en ung karl, så där i timal på tu man hand, kunde ju ha sina betänkligheter. Och mormorsmor rådde icke för, att hon kom att tänka på, hur det gått med hennes båda barnbarn. Hon yttrade likväl ingenting därom och försökte slå bort de sorgliga minnena. Majken var att lita på, det vore en tröst! Dessutom kunde ju gamla mormorsmor inte helt och hållet afstänga den sjuttonåriga dotterdottern från världen. Lifvet skulle en gång taga henne, förr eller senare. Förstode hon inte själf att akta sig för frestelserna, så kunde inte en gammal gumma, stapplande vid grafvens rand, länge bevara henne mot dem. Hon hade alltid uppfostrat Margret i tukt och ärbarhet och trodde så säkert på, att hennes förmaningar och exemelp

djupt fästat sig i det unga sinnet, så djupt, att de helt visst skulle stanna där för hela lifvet.

Margret hade svårt att sofva den natten. Hon bara låg och tänkte på morgondagen, då han skulle komma för att träffa henne. Hon hade aldrig känt någon sympati för honom. Om det icke varit för Majkens skull, hade hon alldeles säkert icke gifvit med sig. Nu var hon ju så godt som tvingad därtill.

När skulle han komma? Vid hvilken tid? Ja, det hade Majken icke sagt.

Hela förmiddagen gick. Margret spejade och lyssnade. Hon höll sig utanför stugan, för att han skulle slippa besvara sig med att gå in.

Mot aftonen kom han. Åtminstone sade henne en aning, att det var han, när en ensam ung herre kom in genom grinden. Och mycket riktigt, han kom fram och helsade på henne.

Då hon på detta sätt, blygt och skyggt, stod framför honom i all sin skönhet, med rodnande kinder, blef han slagen af beundran. Att »lilla sessan» var så vacker, så sällsynt vacker, hade han aldrig kunnat tänka sig. Ansiktets fina oval, de mjuka, friska röda läpparna och de stora ögonen, djupblå, nästan svarta, beslöjade af långa mörka fransar — allt uppfattade han i ett enda ögonblick. Det harmoniska i hela hennes väsen fängslade honom. En smärt medellång gestalt, mjuk, fyllig som en mogen kvinnas. Hon var endast sjutton år! Hur vore det möjligt, att hon redan hunnit en så fulländad utveckling? Säkert hade icke denna strålande praktblomma sin rot

i nordens kalla mark. Det var för mycket eld och glöd. Åtminstone måste där vara en blandning i blodet, gissade han, något sydländskt, icke heller af det vanliga slaget, utan något alldeles särskildt, något semitiskt — just ypperligt för hans modell.

— Jag har funnit min »Herodias dotter», Verkligheten kan ej komma närmare mitt ideal, — sade han, icke högt, utan inom sig, gripnen af förtjusning.

Han behöfde icke säga mycket åt henne. Han hade ju haft en så god förespråkarska i Majken. Men han kunde icke tala om betalningen, som till en vanlig modell, fastän han visste, att hon var en mycket fattig flicka. Det bar alldeles emot, som om han haft att göra med en verkligt fin, bildad, ung dam. Nå ja, det där finge han väl göra upp med Majken.

— Det är för Majkens skull jag gör det, — hade Margret svarat.

— Jag står således i stor tacksamhetsskuld till henne. Ja ska' heller aldrig glömma det. . . . Jag hoppas, att jag äfven får träffa er gamla mormor. Majken har talat så mycket om madam Bom.

— Mormor är inne, — Margret gick före honom och öppnade dörren.

Han steg i den lilla kammaren. Så liten och trång hade han aldrig tänkt sig den. Och här lefde två människor! Likvisst tycktes rummet vara stort nog för dem, efter som de syntes så nöjda och belåtna. Huru olika lottade — den fattiga och den rika! Kanske också, att dessa

två triftes bättre under sitt låga tak än många furstinna i sitt palats. Han förstod nu, att det icke funnits någon annan plats åt den lilla än i mormors mors kålfat, som hängt i taket, hvilket Majken så lustigt berättat om.

Madam Bom hade aldrig i sitt lif träffat en vänligare herre. Han var ju mot henne precis som mot en jämlike. Majken hade rätt: maken till honom funnes inte. Till honom kunde hon tryggt lämna Margret. Han skulle helt visst aldrig komma att prata några tokerier med flickan, hade Majken sagt, och på Majken litade hon. »Alla unga herrar är' väl inte skälmar heller», sade Majken, då den gamla visat sig orolig. »Det ges undantag, och jag går i god för, att min husbonde är ett sådant.»

Georg hade först tänkt dröja något med utförandet af Herodias dotter på sin tafla. Han hade ju så ofantligt mycket arbete med de öfriga modellerna, och så ville han icke störas af något annat, utan ensamt på henne koncentrera hela sin fantasi, sin kraft och talang.

Men nu fick han plötsligt en annan ingivelse, ett oemotståndligt begär att måla Herodias dotter först på duken. Det vore nog det bästa, medan han nu hade sin modell så strålande af fågring och helsa. Hon kunde ju sjukna eller på annat sätt glida ifrån honom. Hvem visste... Ingen kunde ju se händelserna i förväg! Hur hade det ej gått med Lalla? Och så blef det beslutadt, att Margret skulle redan dagen därpå sitta för honom.

Då Majken sedan träffade honom, var hon ytterst nyfiken att få veta, hur han tyckt om »lilla sessan».

— Å, Majken, hvad du hade rätt: en vackrare flicka har jag aldrig sett!

— Ser herr Georg...

— Och vi, som haft så mycket besvär och kastat bort så mycken tid på att få tag i en passande modell! Jag har varit ett riktigt nöt, som inte förr sökt upp Margret Bom. Jag ska' skriva till syster Gertrud och tala om allt det här. Hvem kunde tro det, att din »lilla sessa» skulle bli min »Herodias dotter»?

XVI.

9 månskenet.

Det dröjde icke länge, förrän Margret öfvervunnit all sin blyghet för Georg. Han hade så väl förstått taga henne på rätta sättet, att afståndet mellan dem minskades, för hvarje gång de voro tillsammans. Icke heller var hon så värst tafatt eller bortkommen af sig, och ganska mycket hade hon gjort sig till godo af hvad hon läst i de böcker, som Majken lånat henne. Nu valde han lektyr, som hon på sin bildningsgrad kunde ha nytta och nöje af, och stundom, medan penseln hvilade, roade han sig med att förtälja underbara romantiska historier och äfventyr. Ibland dekla-

merade han långa stycken ur »Frithiofs saga» eller »Axel och Maria», alltid väljande sådana ämnen, som kommo hennes hjärtas strängar att vibrera. Men hvilka ämnen han än valde — allvarliga och rörande eller glada och lockande till skratt — tröttnade hon aldrig, utan lyssnade till honom med spänd uppmärksamhet.

Understundom kunde det hända, att han stannade midt i en mening, för att pröfva om hon verkligen följde med. Då tog hon själf upp den tappade tråden, i den öfvertygelsen att han kommit af sig. Han skrattade då och skämtade för att få henne att le och för att de små pärlhvita tänderna skulle synas och det ljusa skimret lockas fram, som lyste upp hennes ansikte, förskönande hvarje drag.

Om denna flicka hade blifvit försatt i en så kallad finare samhällsställning samt bildats och tränats för salongerna, skulle hon helt visst blifvit en prydnad bland de fagraste af sitt kön. Det skulle gått mycket fort med henne, fortare än med någon annan flicka, som han varit i tillfälle att se förflyttad ur sitt ringa stånd. Det fanns hos Margret något medfödt nobelt, som gaf berättigande åt hennes binamn »lilla sessan».

— Hon är som vore hon född en verklig liten prinsessa, — sade han en gång på skämt till Majken, som var icke litet stolt öfver sin väninna. — Vi ska' hjälpas åt att göra något af henne. Det förtjänar hon i sanning . . .

En dag öfverraskade han Margret med att sjunga en vacker sång, ackompanjerande sig på en

gitarr, som han låtit hämta upp till ateljén. Hon hänrycktes därvid till den grad af hans välljudande stämma, att hennes ögon fylldes af tårar. Ack, hvad han var god mot henne! Han fortfor att sjunga, sjöng därför, att hon tyckte om det, försäkrade han. Slutligen fick hon mod till att själf bedja honom därom, och han nekade aldrig. Detta hände dock endast under hvilostunderna, när hon tröttnat vid att i timtal intaga den ställning, hvori hon skulle målas som »Herodias dotter».

Det hade lyckats honom att i hennes ansikte trolia fram det uttryck, han trått efter, lyckats att få hennes kropp att antaga ett smidigt, tju-sande, naturligt behag. Hon var en mycket tack-sam modell, som lämpade sig för allt, hvad hans inspiration ingaf honom.

De kände nu hvarandra så väl. Det var, som om de alltid varit bekanta, tyckte Margret, som om de träffats förr — »på en annan planet», skämtade han; men det kunde hon icke tro på — en så ringa flicka som hon.

— Jag menar inte den kroppsliga föruttill-varon. Det är våra andar, våra själar, Margret, som kanske en gång sväfvade tillsammans i rym-derna...

— Men då var det grymt att skilja oss åt. Vi hade gärna kunnat få stanna, där vi voro.

— Ja, så tycker jag med, — han smålog.
— Men det var nog någon mening med det också... Vi få vara nöjda med, att vi träffats igen. Jag är lika fattig som du Margret. Jag

eger ingenting annat än min talang, och hvad den duger till, det får framtiden utvisa.

Hans intresse för henne blef allt varmare. Men förgäfvades forskade han efter hennes börd, ty att hon vore född utom äktenskapet, hade Majken vid ett tillfälle antydt. Han sporde en gång madam Bom därom, då det fallit honom in att besöka den gamla för Margrets skull; men hon visste ingenting: hvem som var far åt dotterdottern hade alltid förblifvit en olöst gåta för henne. Malins förmättna fantasier nämde hon ingenting om.

Emellertid skred det raskt framåt med Georgs målning, besjälad som han var af entusiasm och eggad af fruktan, att något oförutsedt kunde beröfva honom hans ypperliga modell.

Han hade i bref till systemen omtalat sitt missöde med Lalla -- ett missöde, som han nu jublade öfver, då det fört en sådan välsignad lycka med sig. I minsta detalj skildrade han »lilla sessans» bedårande skönhet i den österländska danserskans dräkt. Men han aktade sig väl att nämna något om förtroligheten mellan dem, aktade sig för att låta systemen förstå, att Margret Bom redan var mera för honom än den betalade modellen, hans bästa sällskap, och att de umgingos som goda kamrater.

— Jag tror nästan, det är min tur att bli afundsjuk, — sade Majken en dag till Margret. — Jag tycks inte vara något för dig nu mera, lilla sessa, se'n du fått herr Georg att språka med?

— Majken, — Margret rodnade djupt, — jag kunde aldrig tro, att han var sådan . . . Men nog håller jag af dig lika mycket ändå.

— Men herr Georg mest?

— Säg inte det!

— Nej, jag ska' tiga än så länge . . . Margret, — hon drog henne intill sig, — skulle jag missunna dig någon glädje och lycka? Nej, det var bara gyckel. Jag skulle önska, att han hölle dig kär af hela sitt hjärta, så kär, att du blefve hans lilla hustru.

— Hur kan du prata så dåraktigt?

Margret rodnade och slog ned ögonen.

— Det vet jag visst! Liksom du inte vore god nog åt honom?

— Det tycker du bara därför, att du håller så mycket af mig.

Margret, som alltid talade om för mormor allt, som tilldrog sig under de timmar hon var i ateljén: Georgs oskyldiga gyckel och skämt, Majkens prat, medan hon hjälpte henne kläda sig bakom skärmen, — förteg denna gång, hvad Majken brydt henne för.

Hans hustru! Hur kunde Majken, som annars var så förståndig, komma fram med något dylikt? Han skulle visst kunna hålla henne så kär? Ack nej, hon vore ju ringare än den ringaste, hon egde ju icke ens ett namn, utan hade af barmhertighet fått taga sin gamla mormors mors i arf!

För första gången i sitt lif grät hon nu i tysthet öfver sin oäkta börd.

— Visste jag bara, hvem som är min far, så om han lefde, skulle jag gå till honom och säga, att hans syndaskuld är stor, som så obarmhertigt öfvergifvit mig. Jag skulle tala så, att hans hårda hjärta mjuknade. Gud skulle lägga orden på min tunga, så att de träffade honom rakt in i själen. Och så skulle jag säga honom, att jag förlät honom ändå för min mors kärlek till honom. Se'n skulle allt vara glömdt och han hålla af mig som en dotter och taga min skam ifrån mig... Ja, om jag bara visste, hvar jag skulle söka honom! Mormor vet ju ingenting... Hon talar bara om stackars mamma, som ligger på kyrkogården.

Hon sade dock ingenting åt mormorsmor. Hon skulle ju endast bedröfvat henne med dessa gagnlösa grubblerier, och nu vore det likväl hennes skyldighet att omhulda den gamla, som varit för henne i både fars och mors ställe, som vaggat henne på sina armar, vårdat och vakat öfver henne mången natt, då hon varit sjuk, som gladt henne med tusen små påhitt, som arbetat och försakat, så att det knappa brödet skulle räcka åt dem båda! Nej, Margret skulle aldrig knota, aldrig beklaga sig inför henne, utan visa sig nöjd och tacksam, ty det visste hon utgjorde den åldrigas största fröjd.

Margret önskade, att Georg aldrig skulle sluta med sin »Herodias dotter». Dessa timmar, då hon fick vara hos honom, hade blifvit hennes lifs glädjestunder. I den granna dräkten, med de små sandalerna på sina fötter, de gyllne rin-

garna på sina armar och det ur sina flåtor upplösta håret böljande långt ned öfver midjan, tyckte hon sig icke längre vara den tarfliga Margret Bom. Sådana dagar som dessa skulle aldrig mera komma, aldrig! När de voro förbi, skulle också håg och lust vara borta för allt. Om hon fått vara i Majkens ställe, som ständigt fick se och tala med honom, fått byta med henne. . . . Men hon gömde sin sorg och sin längtan inom sig. Majken skulle bara göra narr af henne och språka en mängd saker, som gjorde henne alldeles hufvudyr.

Hon visste icke, att Georg själf önskade få hålla henne kvar, ständigt ha henne i sin närhet. Han ville frikostigt gifva henne af sin bildning, för att hon skulle ännu bättre kunna förstå och dela hans tankar och intressen. Så dåraktig han var! En fattig konstnär finge ej syssla med sådana saker! Han måste arbeta, oafbrutet arbeta och uteslutande hängifva sig åt konsten. Systemen hade nog rätt: kärleken skulle blifva en farlig hämsko på hans sträfvan att hinna sitt lifsmål. Den skulle taga bort hans andliga kraft, förslappa inspirationen och rycka honom med sig i dådlösa drömmar, fruktade han, ehuru kamraterna alltid påstått, att just kärleken skänkte inspirationen lif och glöd, att utan kärleken funnes icke gudagnistan, som gaf ande åt konstnärens verk. . . .

Nej, han trodde icke därpå, han vågade icke! Han försökte skaka af sig dessa drömmar, men hjärtat lät icke kufva sig. Kunde han väl

inbilla sig, att det ginge lika lätt som att skaka damkornen af sammetsjackan, hvilken han af idel behagsjuka lagt sig till med? Att det vore lika lätt att dämpa elden i sina ådror som att låta glöden under kaminen slockna? Nej, hjärtats slag förmådde han ej beherrska som ett urverk, hvilket han efter behag drog upp eller lät stanna. Han allra minst, med sin varma natur!

Men han bjöd likväl till, ansträngde sig till det yttersta, gjorde narr af sina svärmerier och föresatte sig att icke försjunka i några erotiska drömmar. Under hvilostunderna tog han en bok för att leda tankarna in i en annan riktning. Allt dock förgäfvets! Kom icke hennes bild smygande öfver bladen, det förföriska lilla ansiktet, och bländade honom, som om han sett henne i solglans! Och så kunde det hända, att hon i nästa ögonblick stod lifslevvande midt i ateljén, iklädd sin ljusa kattunsklädning, med små blomknippor på blekgul botten, som Majken köpt och hjälpt henne sy för de pengar, han lämnat henne för Margrets räkning.

Hade icke Majken varit närvarande, skulle han i sådana stunder kanske icke varit sig själf mäktig, utan kastat å sido alla hänsyn, alla förståndiga reflektioner. När de sedan blefvo ensamma, efter det Majken hjälpt Margret att kläda sig, snörat sandalerna, draperat slöjan öfver hennes barm och skuldror, hade han all möda att icke kasta bort palett och pensel för att sjunka ned vid hennes fötter och bekänna sitt hjärtas lidelse. I sådana ögonblick steg blodet upp i hans an-

sikte och brände hans kinder. Hans kufvade känslor tumlade vildt om hvarandra — han stred, kämpade, brottades med sin kärlek — som Jakob brottades med Jehovah.

En dag, hemma hos mormor, då Margret kom att kasta ögonen på de kungligas porträtt, som ännu hängde på sin gamla plats, började hon skratta.

— Det var då för lustigt, hva' herr Georg sa' en gång... »Margret har tycke af själfva kungen», sa' han, för han har sett kungen och talt med honom också en gång på akademien... »Men ändå mera liknar Margret hans far, kung Oskar», sa' han... Jag har således liksom en smula rättighet att kallas för »lilla sessan».

Det klack till i Anna-Lisas bröst.

— Sa' han verkligen det?

— Ja, mormor... Men hva' du är blek! Mår du illa?

— Å nej! Så underligt... så underligt... att herr Georg tyckte det?

Därpå teg hon. Margret fick ej ett ord vidare ur henne. Hon satt så tyst, så tyst och stirrade framför sig ut genom fönstret.

— Nej, det kan inte vara möjligt, — tänkte hon. — Kungen... kungen...

Men från den stunden tänkte och grubblade hon ständigt öfver, huru Margret kunnat få denna likhet, som herr Georg upptäckt, om inte... Och när hon sedermera hörde Majken tala om kung Carls alla kärleksbedrifter, hans lättsinne, hans många älskarinnor, både högättade och ringa

fattiga flickor, de allra ringaste till och med, då ansåg hon det icke längre osannolikt, att han verkligen varit Majkens förförare. Hon erinrade sig allt, hvad dotterdottern förtrott henne, och lade samman både det ena och det andra i hennes yttranden, som hon förut slagit bort som något riktigt vanvettigt. Men nu . . . ja, hvem visste, när man hörde dylika historier om kungen, hvilka Majken sagt icke vore någon hemlighet! Jungfru Fiken hade till och med visat på en ung dam och sagt, att hon vore en af *de många* och att hon mindes henne som simpel städerska på ett hotell.

Madam Bom invigde aldrig Margret i sina funderingar. Det gagnade ju till ingenting att förråda den dödas hemlighet. Hvar hade man några bevis? Dessutom skulle det endast göra Margret sorg, då man icke var säkrare på sin sak. Hon skulle aldrig kunna närma sig en så hög person som kungen för att utforska om han verkligen var hennes far. Bäst därför att tiga, alltid tiga! Icke ens i sin dödsstund skulle mormormor tala därom.

— Mormor, får jag följa herr Georg på en liten utflykt, — bad Margret en dag. — Majken är bjuden med förstås. Vi ska' ut på Brunnsviken i månskenet. Herr Georg skaffar båt, och Majken gör i ordning matsäck, för vi ska' äta kväll tillsammans. Det är så snällt af honom . . .

— Är Majken med, så unnar jag dig väl det lilla nöjet. Jag kan inte finna något ondt i det.

— Tack, mormor! Det skulle varit så tråkigt, om jag fått sitta hemma. Då hade det väl inte heller blifvit något af alltihop. Majken skulle inte farit ensam.

I skymningen kom Majken och hemtade Margret. De skulle följas åt till strandudden nedanför prins Gustafs holme. Där skulle Georg möta dem med en förhyrd båt.

Först dukade Majken upp aftonmältiden i gräset, och när Georg kom, hade han en butelj sött vin med sig. De drucko och klingade med hvarandra. Det gick så gladt och vänskapligt till, att Margret tyckte sig aldrig ha haft så roligt förr. Hon var uppsluppen som ett barn, skämtade och skrattade, öfverlycklig af den uppmärksamhet Georg egnade henne. Ack, hon var så tacksam, så innerligt tacksam för det minsta vänliga ord af honom! Icke rådde hon väl för, att hon höll så mycket af honom?

Sedan hjälpte han henne ned i båten och bredde en filt på sätet, där hon skulle sitta midt framför honom. Han och Majken skulle ro hvar sin åra.

Båten gled ut på det skimrande vattnet. Den uppstigande månen speglade sig i de små krusade vågorna, som upprördes af deras djupa årtag. De rodde långt bort, utefter stränderna, och dröjde ute, tills det blef natt, då månljuset blef så starkt och klart, att man kunde se ängar och fält och landsvägarna som midt på dagen.

Det var en underbar natt, så stilla, tyst och varm.

Georg släppte åran och gaf Majken ett tecken att göra detsamma och låta båten ligga stilla. Den kunde ju icke drifva på vindlös våg. Så tog han gitarren, som han till Margrets stora glädje fört med sig, och slog an ett sakta preludium till en mild, smäktande sång. De båda flickorna lyssnade andlöst. De vågade icke göra den minsta rörelse, för att icke förlora en ton. Han blundade under de första stroferna, liksom om han glömt melodien och letade efter den i minnet. Men så såg han plötsligt upp på Margret, grep djupare i strängarna och började en annan sång, innan han slutat den förra. Det var en spansk serenad, full af lidelse och kärleksglöd. Han sjöng så, som han aldrig förr sjungit, med hela sitt hjärta och af hela sin själ, sjöng för henne, henne allena.

Margret böjde ned sitt hufvud för hans blickars brand. Hennes väsen liksom smälte in i hans, tyckte hon. Hon ville gråta, hon visste icke hvarför, hon ville bara gråta. Icke därför, att hon fruktade något eller kände sig rädd, utan af aningsfull fröjd . . . Tårarna började också rinna, en och en, så sakta, sakta, och lämnade glittrande spår efter sig i kindernas fjun.

När sången var slut och de båda, Georg och Margret, länge suttit tysta och orörliga, blickande ut öfver det månbelysta vattnet, sträckte Majken sig efter Georgs åra.

Hon rodde ensam, långsamt och under tystnad, och båten gled slutligen in mot Hageparkens strand.

— Vi få väl tänka på att komma hem, — påminde Majken.

Georg ryckte till. Han blef missnöjd öfver, att hon störde honom just nu, då han satt försjunken i ljuft aning om, att Margrets tankar voro hos honom.

— Ack, först en sång till, herr Georg, — bad Margret.

— Hvad ska' jag då sjunga?

— Hvad som helst.

— Har ni hört någon bit af Bellman, flickor?

— Usch, herr Georg tänker väl inte sjunga hans fula visor? — svarade Majken tvärt. — De ä' bara om supa och all möjlig otäckhet.

— Visst inte! Bellman har diktat många vackra sånger. En är mitt favoritstycke. Han har satt musiken till den också, en melodi så skön och fager... Ja, ni ska få höra!

Han fattade åter gitarren, som han lagt ifrån sig.

— Nej, den passar inte för den här nattstämningen... Det ena med det andra, eljes blir det ingen harmoni. Den sången bör sjungas i själfva morgonstunden.

— Då ska vi föreställa oss, att det är morgon, — inföll Margret lifligt.

— Kan ni det? Nåväl! Vi se då inte längre månskenet, inte stjärnorna, inte de djupa skuggorna, och tro inte, att det är natt, utan morgon, med ljus himmel och strålande sol! Och inte den här djupa tystnaden, slummern omkring oss, utan lif och rörelse, fågelkvitter och surr af in-

sekte! Fjärilar med guldstoff och purpurstänk på vingen, och allt annat, som en grann som-mardag har att bjuda på! Kan ni det? Då ska jag försöka . . .

Han grep i strängarna, och med blicken fästad på Hagas strand sjöng han:

Fjäriln vingad syns på Haga
Mellan dimmors frost och dun
Sig sitt gröna skjul tillaga
Och i blomman sin paulun.
Minsta kräk i kärr och syra
Nyss af solens värma väckt,
Till en ny högtidlig yra
Eldas vid sefrens fläkt.

Haga, i ditt sköte röjes
Gräsets brodd och gröna plan.
Stolt i dina rännlar höjes
Gungande den hvita svan.
Längst ur skogens glesa kamrar
Hörs täta återskall
Än från den graniten hamrar,
Än från yx i björk och tall.

Margrets ögon hängde vid hans mun, och Majken hvilade på årorna, från hvilka vattendropparna föllo, lysande som silfverpärlor i mån-skenet.

— O, så vackert! Tack, herr Georg! Den här stunden glömmet jag aldrig.

Margret räckte honom handen. Han tryckte den varmt och höll den länge kvar i sin. Därpå släppte han den plötsligt. Det hade kommit öfver honom en frestelse att kyssa den. Men

nej, icke så här, i vittnens närvaro, utan ensam med henne!

— Och den visan har verkligen Bellman diktat? Hvem kunde tro det? Och musiken har han också hittat på, säger herr Georg? — Majken tycktes vara mycket förvånad.

De lade nu i land. Vid trädstammen, som sköt ut i vattnet, band Georg båten, för att låta hemta den nästa morgon.

Majken skrek till. Hon hade tappat sin brosch, en gåfva af Georg. Hon kände, hur den gled ur sitt fäste i halskragen, men hann icke hejda den, förrän den redan fallit i sanden.

— Nej, herr Georg, besvära sig intel! Jag hittar den nog själf. Gå ni, jag kommer snart efter, jag hinner nog upp er.

Och de gingo, sida vid sida; ingendera bröt tystnaden. Så kommo de in under de skuggiga träden, in i det allra djupaste mörkret; men framför dem låg månljuset öfver gräsmattorna och gångarna.

Han stannade. Margret trodde, att han ville sätta till rätta gitarren, som hängde i ett band öfver hans axel. I stället tog han hennes hand och förde den till sina läppar, och hon lät det ske: hon kunde ej annat.

Och för honom var det också omöjligt att längre afstå från att blifva älskad af henne. Han kunde icke kasta bort sin lycka, han kunde det icke . . . Ingen annan lycka fanns för honom än vissheten, att han fullt egde hennes hjärta. Hvad betydde för honom i denna stund konstnärsskap,

rykte, ära? Bort flögo alla hans föresatser som fåglar till skogs.

Nattens tysta förtrollning, med sin stjärnhimmel, sitt månljus, sin slummer, sin vällust, berusade hans sinne och ryckte honom omotståndligt in i sin poesi.

Att älskas af Margret! Det var, hvad han åtrådde. Sedan skulle han få ro, komma i jämnvikt med sig själf, trodde han. Kamraterna hade nog rätt ändå: kärleken skulle skänka honom högre inspiration, mäktigare glöd — kärleken, urkällan till allt . . .

Han slog sin arm kring hennes midja, drog henne intill sig och talade lågt, nästan hviskande, i afbrutna meningar. Hon lyssnade och smög sig närmare intill honom, blyg, darrande af sällhet.

Han älskade henne djupt, allvarligt, med hela styrkan af sin själ. Hans kärlek var icke dagsländans, icke en nyck eller en tillfällig ingifvelse. Den skulle hålla hela lifvet ut. Hon skulle blifva hans brud, om han än måste kämpa om henne med alla möjliga motgångar, bekymmer, svikna förhoppningar, ramlade illusioner. Af ingenting skulle han låta sig kufvas, icke tröttna i kampen om ett lefvebröd, så att han kunde beskydda henne för fattigdom och försakelser. Väl blefve det svårt att öfvervinna systemens motstånd; men Gertrud skulle nog snart komma att hålla af Margret som en syster och omhulda henne för hennes ungdoms och deras kärleks skull. Det vore omöjligt annat — ja, omöjligt, då hans vara eller icke vara ensamt berodde på hans

kärleks lycka. Förtviflan kunde bringa honom att skjuta sig ett skott för pannan, om någon-ting hädanefter skilde dem åt.

Margret bäfvade — bäfvade, när han kysste henne — och bad honom tro på henne. Blevde de skilda åt, skulle hon också dö; hon skulle icke kunna lefva utan honom.

De hörde steg. Det var Majken, som kom. Ännu skulle deras förbund vara hemligt mellan dem. Intet förtroende ännu så länge! Men sedan, mycket gärna, endast han hunnit ordna för Margret. Ty han ämnade icke gå i smyg och stjäla sig till någon herdestund med den älskade, utan komma öppet inför hela världen som hennes trolofvade.

Hennes sjutton år, hennes oskuld, skönhet och rörande behag skulle öfverskylla alla öfriga brister, det ville säga hennes okända börd och ytterliga fattigdom. Hon skulle helt visst intaga allas hjärtan. Hvad hennes okunnighet beträffade, hennes bristande bildning, blefve det det lättaste att öfvervinna. Med sin snabba fattningsgäfva och medfödda ädelhet skulle hans fästmö säkert icke komma att stå efter hvilken annan flicka som helst. Blott han kunde förmå systemen att taga sig an henne!

XVII.

»Vore det inte skäl ändå att slå lilla sessan
ur hågen?»

Margret kunde icke länge bära sin lycka inom sig. Hon måste gifva Majken del däraf. Att dölja en sådan hemlighet för henne vore ju liksom ett bedrägeri mot deras vänskap. Det var ju dessutom genom Majken denna lycka kommit på hennes lott. Hade Majken icke fallit på den idén, att hennes »lilla sessa» passade som modell till »Herodias dotter», så hade kanske Georg och hon aldrig träffats, åtminstone icke kommit att umgås så förtroligt. Därför ville hon öppet tillstå för Majken, att hennes hjärta var fångadt och att Georg och hon voro hemligt trolofvade. Hon fick äfven Georgs tillåtelse därtill.

Majken blef först mycket öfverraskad. Ty att han redan förklarar sig för Margret, hade hon icke anat, ehuru hon för länge sedan märkt, att de höllo hvarandra kära, kanske innan detta ens blifvit klart för dem själfva. Majken var nog den, som hade ögonen med sig, och för öfrigt behöfdes det ingen stor skarpsinnighet för att upptäcka sådana saker. Då Margret tog fram ringen, som Georg gifvit henne, slöt hon »lilla sessan» i sina armar och kysste henne.

— Hvad jag känner mig lycklig, lilla sessa, för din skull!

— Jag ska' också ge honom en likadan ring, — sade Margret, strålande af glädje.

— Men hvem kunde tänka, att det skulle gå så fort! Och att han skulle passa på, när jag var nere vid sjön och letade efter broschen, som jag också fick tag i, fast det dröjde . . . Å, en så'n skälm han var! Det kunde jag inte tro honom om . . . Det var därför ni sedan voro så tysta på hemvägen och din hand brände så hett, när jag sade godnatt åt dig. Jojo, blodet var i svallning, — skämtade Majken. — Men det är bäst att hålla tyst för mormor än så länge. Hon skulle bara bli orolig och bekymrad öfver alla svårigheter, som komma att följa. Hvem vet för resten, hvad hon kunde få för misstankar i sitt hufvud? En åttifem års gumma ser saker och ting helt annorlunda än vi ungdomar.

— Jag tycker, hvad hon ska' bli öfverraskad, då Georg och jag komma som fästfolk! Ty förr får hon inte veta det . . . Men det är så svårt att se henne i ögonen och svara på allt, hvad hon frågar om Georg, när jag kommer hem från ateljén. Hon börjar tycka, att det drar om en faslig tid, innan taflan blir färdig. Jag har också sagt henne, att det nu endast är helt obetydligt kvar, så att jag väl endera dagen slutar att sitta modell.

— När taflan se'n blir riktigt färdig och kommer på expositionen, ska' gumman få se, hur vacker hennes lilla sessa är.

— Ja, Majken, det talar hon ofta om. Hon orkar inte klättra uppför de fyra långa trapporna till ateljén, så hon spar till dess.

— Inte hade jag den minsta aning om att det skulle sluta på det här sättet, när jag förde dig samman med herr Georg. Men han är en god och hederlig karl, så jag oroar mig inte. Han ska' inte bedra' dig! Men nog får han en svår dust med den högfärdiga systemern!

— Jag känner mig också så rädd för henne, — inföll Margret ängsligt.

— Du ska' inte bry dig om henne! Herr Georg lirkar nog så, att det blir bra mellan er . . . Men vet du, hvad jag tänker på, Margret? Jo, att när herr Georg en gång blifvit ryktbar, och alla människor tala om honom, och alla krusa och buga för hans lilla vackra hustru, då blir kanske Majken Strid för simpel och tarflig för dig! . . . Då får »lilla sessan» så många andra, fina väninnor . . . Så då är allt glömdt!

— Majken! — Margret tryckte sig fastare intill henne. — Hur kan du tro så styggt om mig? Skulle jag glömma dig då?

— Det brukar gå så . . .

— Nej, Majken, nej! Du kan inte tänka, att jag är så'n! Du, som minns mig ända se'n jag var så liten, att jag låg i mormors kålfat, som alltid varit så öm mot mig, som bar mig på dina armar, då vi gått för långt och jag inte orkade mera, som plockade stickor och törntaggar ur mina nakna fötter och sög blodet ur såren, som . . . Ja, Majken, skulle jag upprepa

allt, hvad du varit för mig, finge jag sitta här i timal.

— Ack, liten! — Majken strök vänligt hennes vågiga hår.

— Jag ska' alltid komma ihåg det, Majken, alltid! Just i lyckans da'r kan man bäst visa sin tacksamhet. Du ska' få se, att du inte ska' ha skam till tack. Majken, — hon såg så trohjärtadt på väninnan, — du ska' komma till mig. Vi ska' hålla ihop, vi båda, hela lifvet ut. Georg ska' gå in på det... Och mormor ska' också komma! Hon ska' ha den första platsen i mitt hem.

— Tack, Margret, för det löftet! Jag ska' ha det i godt minne.

När Majken nästa morgon kom upp på ateljén, innan Margret ännu hunnit dit, sade hon till Georg, på sitt vanliga rättframma sätt, att hon »visste om alltihop».

— Ja, Margret fick ju lof att förtro sig åt Majken.

— Det skulle bara fattas, att hon tegat för mig!... Men jag har sett det länge. Jag är väl inte starrblind heller... Och vet herr Georg, jag är så nöjd och glad, emedan jag vet, att ni menar ärligt med Margret. Gör henne lycklig, herr Georg, gör henne lycklig! — Tårarna stodo Majken i ögonen.

— Så lycklig, som en människa kan göra en annan! — Han gaf henne ett kraftigt handslag därpå.

— Tack, tack! ... Men hur ska' fröken Gertrud ta det?

— Det ska' inte Majken oroå sig öfver. Jag rår mig själf, tänker jag. I sådana saker låter man inte sitt handlingssätt beståmmas af andra.

Emellertid kom systemen hem från landet några veckor tidigare, än hon varit väntad. Hon hade längtat så mycket efter brodern och känt sig så ensam därute i skårgården, att hon inte stod ut längre. Hon hade fått alldeles nog af hafsluft!

Hon öfverraskade Georg i ateljén, just som han höll på att torå sina penslar, ögonblicket efter sedan Margret gått därifrån.

— Å, Georg, så charmant! — utbrast hon, sedan hon mottagit hans välkomsthelsing. — Så charmant hon är, din »Herodias dotter». Hvilken apparition! Hvilket lif och hvilken glöd i hela framställningen! Ja, nog kan du hoppas det bästa af ditt arbete! Jag gratulerar dig, min käre gosse! Men är hon inte förskönad, din modell? Eller kan hon verkligen vara så strålande vacker?

— Ja, drag för drag! Kanske ändå i verkligheten än mera förtjusande!

Han sade detta med en värma i rösten, som gjorde Gertrud uppmärksam. I detsamma fick hon se på divanen en liten knippa rosor, som Margret glömt kvar efter sig.

— Rosor? — Hon hade blifvit misstånksam. — Finns det rosor ännu?

— Jag har verkligen lyckats skaffa några. Men så är det också sommarens allra sista.

— Uppvaktar du modellen med blommor? Har du råd till så'nt slöseri? — Hon spände ögonen i honom.

— Margret tycker så mycket om rosor.

— Och därför så . . .

— Därför så ville jag glädja henne.

— Du ska' inte skämma bort . . .

— Gertrud, — afbröt han henne häftigt, — jag vet, hvad du vill säga, men skona mig från allt klander! Min lilla Margret . . .

— Din lilla Margret? — tog hon ordet ur munnen på honom. — Hvad betyder det?

— Det betyder, att hon är min lilla fästmö, — svarade han raskt för att slippa ifrån alla omvägar.

— *Georg!* — Gertrud kom ända in på honom. — Har du blifvit alldeles förryckt? Hvad har du tagit dig till, medan jag varit borta?

— Gertrud, — han veknade och lade systemens båda händer i sina, — jag vet, att du ska' ogilla mitt handlingssätt, att du ska' vredgas och bannas! Men, Gertrud, förlåt mig, om jag verkligen har något att bedja om förlåtelse för. Jag vet ingenting annat, än att jag hittills behållit min hemlighet för mig själf. Men du må veta det nu, öppet och ärligt: jag älskar Margret!

Han fick tala, utan att hon försökte afbryta honom med ett enda ord. Hon drog honom endast med sig bort till divanen, där de satte sig.

— Jag tänkte på dina varningar, Gertrud, och för *din* skull, för *allt*, hvad du varit för mig, far och mor, syster och vän, *allt*, kämpade jag emot i det längsta . . . Jag fruktade, att dina ord skulle besannas, att om jag öfverlämnade mig åt kärleken, skulle det vara förbi med håg och lust för allt arbete . . . Men du misstog dig, Gertrud: just kärleken har sporrat mig och förlänat mig hvad jag förut saknade — *en verklig konstnärskande!* Se på henne, »Herodias dotter!» — Han pekade på taflan. — Tror du, att jag skulle kunna måla henne sådan, om inte det varit eld i mina ådror, om inte mitt hjärta varit öfverfullt af kärlek? . . . Ingen uppnår någonsin det sanna konstnärskapet, han må vara musiker, skald eller målare, om han ej älskar eller har älskat.

Han hade talat så häftigt, att han måste göra ett uppehåll för att hemta andan.

Gertrud var till sitt yttre fullkomligt lugn, men inom henne sjöd det af vrede, sorg och förödmjukelse. Ty förödmjukad kände hon sig verkligen öfver att en sådan liten obetydlig varrelse, som Margareta Bom, kastat öfver ända all hennes möda och vaksamhet, alla hennes planer och förhoppningar om ett briljant parti.

— Och hvad har du nu beslutit? — frågade hon mycket kallt, utan att se honom i ögonen.

— Att gifta mig med Margret, naturligtvis! — Han log, ett lycksaligt leende. — Men inte förr än jag kan föda en hustru. Det måste man tyvärr alltid taga med i beräkningen. Min fagra blomma behöfver annat till lifs än bara solljus

och värme: ett litet bekvämt bo och inte allt för stora försakelser.

— Och när skall det ske?

— *När?* Det står i guds hand, men nog ska' jag sträfva af alla mina krafter, så att det inte må dröja allt för länge . . .

— *Och till dess?*

— Till dess är hon min trolofvade. Jag är då säker på, att ingen annan tar henne från mig.

— Det är således ditt fulla allvar?

— Hvad tror du eljes? Skulle jag kanske sitta här och ljuga, begå ett bedrägeri både mot mig själf, Margret och dig?

— Du tycker således, att Margret Bom är ett passande parti för Georg von Svanstein? — frågade Gertrud högdraget. — Har hon inte sprungit barfota vid Haga grindar och plockat upp de slantar, man kastat till henne? Har hon inte stått vid landsvägen och sålt kransar? Är hon inte din städerskas intima väninna? Och är det inte si och så med hennes börd?

— Nå, hvad betyder allt det där?

— Det betyder, att ingen ska' glömma det. Och hennes bildning se'n? Du skall komma att rodna öfver henne.

— Du känner inte Margrets ovanliga fattningsgåfva, hennes stora anlag och medfödda nobless . . . Du, Gertrud, ska' vara mig behjälplig att göra henne till en värdig hustru åt mig och syster åt dig. Och vi skola båda bli lika stolta öfver henne.

— *Jag?* Ska' jag ta henne i mitt beskydd? Du yrar, Georg! Känner du mig så litet?

— Men jag älskar henne, Gertrud!

— Hennes vackra ansikte, ja! Det har bedårat dig. Om hon sett ut som Majken Strid? Han sprang upp och gick upprörd fram och tillbaka.

— Jag gör det ändå . . . Jag gifter mig med Margret, med eller mot din vilja!

— Det tror jag dig om, Georg, du med ditt uppbrusande lynne och häftiga passioner. Men du ska' ångra dig en dag, då lidelsen lagt sig. Ty det är ingenting annat än lidelse hos dig . . .

— Hvad menar du? Finns det någon kärlek utan lidelse? . . . Men, Gertrud, jag är så viss på, att den skall hålla stånd. Jag har ju aldrig älskat någon förr! Och jag har tillräckligt offrat min gård åt dig, då jag sökt kämpa mot denna lidelse, som du kallar det . . . O, du vet inte, hvad jag led, hur jag pinades och marterades under långa veckor för *din* skull! Jag nästan hoppades ibland, att dina råd och förmaningar skulle afgå med segern, men . . .

— Anden var villig, men köttet var svagt, — inföll Gertrud hvasst. — Och nu vill du, att jag ska' vara tacksam för, att du ändå tog någon hänsyn till mig?

— Du får inte vara grym, Gertrud! — Det låg sorg och smärta i hans röst. — Gertrud, — han stannade midt framför henne, — jag bönfäller dig: tag emot min trolofvade som din syster,

ty hon *är* min trolofvade, och jag har gifvit henne en ring till bekräftelse därpå.

— Svärmare! — Hon drog honom ned bredvid sig på divanen. — Du är i det hela ett stort barn, — hon for med fingrarna genom hans yfviga ljusa hår, från pannan öfver hjässan ända ned till nacken. — Det är synd om dig, som råkat ut för den åkomman att vara kär.

— Tycker du, att det är för tidigt? Jag är ju tjugufyra år. Många äro redan gifta vid min ålder.

— För *dig* är det för tidigt. Idealet är dessutom alldeles för tarfligt för min gosse.

Hon skulle vara vänlig, men hennes röst och sätt förrådde likväl en viss återhållen kyla.

— Du misstar dig på Margret. Du känner ju henne inte!

— Att vi se henne med olika ögon är helt naturligt. Jag ser klart och har mitt förstånd i behåll, då du däremot är bländad och således inte fullt normal. Förlåt ordet! Men alla förälskade äro i viss mån rubbade. Vi ha ju flera bevis på deras galenskaper . . . Men de äro, som sagt, ursäktade!

— Och detta kan du, min enda syster, sitta och säga mig?

— Ja visst! Jag skulle ha lust att säga mycket mer, men jag spar det till ett bättre tillfälle . . . Tänk dig emellertid väl för, innan du begår någon ohjälplig dumhet! Det kan inte vara särdeles angenämt för en man att se sin

hustru bli sedd öfver axeln . . . Om det nu verkligen kommer att gå så långt!

— Det ska' ingen göra med Margret, ingen! Visserligen är världen elak, men vi skola inte bry oss om den, vi skola lefva för oss själfva . . .

— Och kuttra som två turturdufvor! Det tröttnar du snart på. Och när du blifvit öfvermått af kärlekssötma, kanske ända till äckel, du med din lifliga fantasi, så söker du ändå upp den där föraktade världen.

— Jag förändrar mig aldrig . . .

— Du känner inte dig själf. Jag känner dig bättre, det vet du se'n gammalt . . . Du är mycket ömtålig för afund och klander, mycket svag för bifall och vill visst inte vara den siste på något område. En liten obildad hustru, med simpla ord och manér, sätter ofta en man i förlägenhet och åstadkommer förargelse . . . Du säger, att världen är elak? Ja, det skall du nog komma att få erfara. Men hvad arbetar du och sträfvar för? Är det inte just för att vinna världens erkännande och beröm? Och har du en gång väl lyckats däri, skola människorna sedan afundas dig och inte spara något för att göra dig förtret . . . Ja, världen är mycket dålig, och du har ingenting särdeles att hoppas af den, allra minst med den flicka, du valt, vid din sida.

— Jag trotsar världen! Den är så ynkelig, så löjlig . . . en stor barnkammare, där människorna ännu gå som i kolt och strida och kifvas afundsjukt om det bästa sockerstycket.

— Vore det inte skäl ändå att slå »lilla sessan» ur hågen? Åtminstone bör du inte nu kompromettera dig genom det där lilla äfventyret. När du en gång kommer tillbaka från din studieresa, då få vi se, hur det artar sig. Då skrattar du hanske åt alltsammans och tycker själf, att det var den största dårskap, som någonsin flugit in i din hjärna, eller ditt hjärta, menar jag, ty hufvudet har ingen del i så'nt tokeri, — hon såg nästan elak ut, då läpparna härvid drogo sig till ett småleende.

— Gertrud, — han steg upp, blek och upp-rörd, — det blir visserligen hårdt, att du skall tro mig vara otacksam, om vi måste skiljas. Men om det inte kan ske på annat sätt, så... Från Margret afstår jag aldrig!

Han såg så beslutsam ut, att systemen verkligen trodde honom vara i stånd till ett sådant steg.

— Georg, jag skall tala med flickan.

Det kostade på henne att nödgas gifva vika.

— Gertrud... O, så tacksam jag skulle blifva! Jag skall välsigna dig...

— Men jag har ju ingenting lofvat! Jag sade endast, att jag skall tala med Margret Bom.

— Och du skall tycka om henne och tänka på din enda brors lycka! Hon är så god, så älsklig, så fager, min lilla vildblomma!

— Jag får väl se...

XVIII.

»För min kärleks skull till honom ska' jag gifva offret.»

Gertrud började därefter begrunda och med sig själf kallt öfverlägga, huru hon skulle göra ett slut på Georgs och Margrets kärlekshistoria. Det var hon, som skulle bestämma sista kapitlets utgång, icke därmed, »att de fingo hvarandra och lefde lyckliga i alla sina dagar», — utan med en skilsmessa så lång, att de hunno glömma hvarandra. Så länge Georg var förvissad om den unga flickans kärlek och hennes villighet att underkasta sig hvad som helst, blott en förening mellan dem blefve möjlig, kunde hon icke vinna sitt mål. Men om Margret själf återgafve honom friheten och sökte öfvertyga honom om, att alltsammans varit ett själfbedrägeri af henne, det ville säga, att hon misstagit sig på sitt hjärtas känslor, förvillad af hans passion, — kort sagdt, att hon icke älskade honom längre och bad om att blifva löst från sina löften för sin egen samvetsfrids skull, då . . . Ja, kunde blott Gertrud förmå henne till denna själfuppoffring för Georgs lyckas skull, kunde det icke vara möjligt annat, än att en brytning skulle ske. Icke skulle väl brodern vilja tvinga sig till en kärlek, som icke längre fanns. Därtill skulle hans stolthet och egenkärlek blifva för djupt sårade. Men harmen

skulle lindra smärtan, försvaga sorgen, och han skulle söka tröst och glömska i arbetet — arbeta mera och kraftigare än någonsin. Gertrud kunde omöjligen misstaga sig på sin egen bror.

Ännu ville hon dock icke träffa Margret. Hon skulle icke visa någon ifver, ifall Georg beredt sin fästmö på besöket, hvilket ju vore mycket troligt. Hon gick icke heller upp i ateljén, för att undvika ett möte där med Margret. Hon gaf de älskande ännu några dagars ro och lycka. Hon var icke så kall och beräknande, att hon icke kände medlidande med Georg; på Margret tänkte hon icke det minsta. För henne hade hon fattat den största motvilja och var, som de flesta kvinnor, sträng och hätsk mot sitt eget kön.

Att det likväl skulle komma, hvad hon alltid fruktat och så noga sökt skydda honom för! Det retade henne och gjorde henne på samma gång sorg. En väninna, den enda hon hyste verkligt förtroende till, hade en gång sagt, att kärleken hade ännu ingen makt kunnat utestänga, — den vore starkare än alla andra drifter, — den nedbröte skoningslöst hvarje hinder, som restes i dess väg . . . Hon hade haft rätt: Georg tog inga hänsyn — han var ju färdig att bryta med sin egen syster, som han dock stod i den största tacksamhetsskuld till.

Georg visste icke, hvilken dag Gertrud bestämt för sitt besök vid Haga. Hon tycktes afvakta ett lägligt tillfälle, och en eftermiddag, då Georg gått ut för att vara tillsammans med en kamrat, begaf hon sig i väg.

Gertrud mindes icke, när hon sist varit i Haga. Det var mycket länge sedan, men hon erinrade sig, att en gammal bekant till henne bodde därute öfver sommaren i »Lucidors lusthus», den åttkantiga paviljongen ett stycke till höger innanför grindarna, som man påstod varit bebodd af den olycklige skalden. Hon kom ofrivilligt att tänka på dennes lefnadshistoria, så full af förvillelser och lättfärdighet; och därtill hade ju kärleken varit skuld. Det var således sannt, att kärleken vore så allsmäktig öfver människohjärtat, att den kunde göra äfven den starkaste svag som ett barn och tanklös som en däre! Väl kunde Georgs och Margrets förhållande icke jämföras med Lucidors och Magdalena Sjöblads; men det vore likväl betänkligt nog.

Gertrud klappade på dörren till grindstugan. Margret öppnade. Hon rodnade och bleknade, skiftade oupphörligt färg och slog ned sina ögon, förlägen och på samma gång rädd. Georg hade visserligen sagt, att hans syster skulle göra en liten påhelsning hos henne, af nyfikenhet förstås, och äfven för att få lära känna Margret, innan de skulle blifva förenade genom släktskapens band.

Gertrud blef verkligen öfverraskad af flickans ovanliga skönhet. Georg hade icke öfverdrifvit: hon var ännu vackrare än bilden på hans tafla. Ingen pensel kunde fullt troget återgifva glansen hos hennes mörka hår, strålen i hennes öga och purpurn på hennes kind; och så fanns ju här hos henne själf lif och rörelse, som förlånade hela hennes väsen ett ständigt vexlande behag.

— Ni vet nog, hvem jag är, förmodar jag?
 — frågade Gertrud med en nick, som hon gjorde så vänlig hon kunde.

Margret fick icke fram ett ord till svar. Hon endast drog sig inåt rummet, för att gifva plats åt fröken von Svanstein att komma in.

Gertrud blef lika förvånad som brodern, öfver att två människor kunde lefva tillsammans i denna lilla trånga kammare. Hon satte sig i madam Boms stol med den stoppade dynan och ryggstödet.

— Är inte madam Bom hemma?

— Nej, hon har gått ner till slottet och stannar nog borta hela dagen hos en gammal bekant. Det händer ibland, men mycket sällan . . . Det var ledsamt, att hon skulle vara borta, ifall fröken ville träffa henne . . .

— Det gör detsamma. Det är bra, att vi få vara ensamma och språka riktigt förtroligt med hvarandra. — Det var icke Gertruds mening att skrämma flickan. Därmed skulle hon ingenting vinna. Nej, hon skulle taga henne med goda ord, vädja till hennes kärlek. — Jag vet, hur kär min bror håller er, Margret, och jag behöfver inte tillägga, att jag tror, att er kärlek till honom är lika uppriktig. Jag har ingen rättighet heller att klandra hans val. Han rår ju sig själf. Men ni vet kanske inte, Margret, hvilka försakelser och uppoffringar han måst underkasta sig, för att kunna bryta sig fram på den bana, som hans talang kastat honom in på. Det kan dröja mycket länge, innan han får ett lefvebröd

så tillräckligt, att han kan gifta sig. Han skulle gå förlorad både för sig själf och för konsten, om detta skedde allt för tidigt... Jag förstår, hvad ni vill säga: det är inte meningen, att ni ska gifta er *nu*, utan vänta! Men under tiden, hvad kan inte hända under tiden? Det kan ingen af er beräkna... Och, Margret, Georgs arbete blir hindradt, förslappadt af den ständiga tanken på er kärlek... Han skall ryckas bort och gå förlorad för alltid...

— Så säger inte Georg, — vågade Margret invända.

— Han säger det inte, nej, därför att han är kär! Men en dag skall han med grämelse erfara, att jag hade rätt, och ångra, att han inte lyssnade till mitt råd. Det skall ingenting bli af honom, ingenting, och alla förhoppningar skola komma på skam.

— Georg har öfvertygat mig om helt annat, — inföll Margret.

— Han bedrar sig själf, och ni är ett barn, som ingenting förstår. Jag kan inte vara ond på er därför; men jag ber er besinna, hvad ni är i begrepp att göra: förstöra en ung mans hela framtid. När se'n kärleken är slocknad — ty den är som en eld, som inte evigt kan hålla lågan — då, Margret, skall han inte förskona er från klagan öfver sitt felslagna lif... Skulle jag inte känna min egen bror bättre, än hvad ni gör? Åh, Margret, om ni visste, hur ombytligt hans sinne är, hur han aldrig är sig lik från den ena stunden till den andra... Nu beherrskas han

endast af sin passion och rusar åstad till sitt och ert förderf... Margret, ni gör honom olycklig, om detta får fortgå längre...

Margret hade gömt sitt ansikte i händerna, och klara tårar droppade fram mellan fingrarna. Hon hade icke trott, att Georgs syster skulle komma för att säga henne detta; hon hade gjort sig helt andra förhoppningar.

— Margret, det är synd om er, men det går nog öfver...

Den unga flickan, som hela tiden stått framför Gertrud, sjönk nu ned på pallen vid hennes fötter.

— Och ni gör inte allenast honom olycklig, utan äfven mig, och skiljer oss syskon åt för hela lifvet. Ty aldrig, Margret, aldrig kommer jag att öppna min famn för er! Inte därför, att ni är en ringa, fattig flicka, utan namn och bildning, som ej besitter de egenskaper Georg von Svansteins fästmö och hustru borde ega, för att han och jag inte skola behöfva blygas, — det är inte ert fel, — utan därför, att ni blir orsaken till hans andliga ruin.

Margret snyftade.

— Ni passa inte för hvarandra. Det borde ni redan ha insett själfva. Det är endast ert vackra ansikte, som gjort honom förryckt. Hvad skulle det eljes vara? Om ni i morgon dag finge en sjukdom, som vanställde era vackra drag, hvad tror ni, att det då blefve af Georgs kärlek? Sådant kan ju hända, Margret...

Margrets bröst häfdes af suckar.

— Och sist: jag skulle sörja mig till döds och i min sista stund förbanna er, för hvilken skull min egen bror drifvit mig från sig. Ja, Margret, det har han redan gjort, om jag inte vill böja mig för hans vilja och mottaga er som en syster, och det gör jag aldrig — kom ihåg det! Tror ni, att någon välsignelse kan komma häraf? Af allt det onda, ni håller på att framkalla?

— O, hvad ska' jag göra, hvad ska' jag göra? — Margret vaggade med hufvudet i den förskräckligaste ångest.

— Hvad säger ert eget samvete, Margret? Kan ni låta mig för er skull drifvas bort från min enda brors tröskel? Ty han har ju sagt, att mellan mig och honom skulle allt vara slut! Ack, ni vet inte, Margret, hur djupt de orden sårade mig... Jag, som hållit honom så kär, som varit i fader och moders ställe för honom, som delat allt med honom, allt hvad jag eger... Och ni, ni är skulden till all denna sorg! Ni belastar er med en svår synd, och ni skall en gång få umgälla det, så visst det finns en rättvis gud!

— Men säg mig då, i himlens namn, hvad ska' jag göra, för att inte framkalla allt det onda ni säger, att vår kärlek måste framkalla.

— Hvad ni ska' göra? — Gertrud såg på den stackars flickan, som satt alldeles förkrossad vid hennes fötter. — Det enda, ni kan göra för att försona er skuld, är att bryta förbindelsen med Georg. — Hennes ögon blänkta af tillfreds-

ställelse öfver Margrets vända. Hon skulle nog afgå med segern!

— Men hur ska' Georg uppta' det? Jag är så rädd för hans skull... Han kanske gör sig något ondt, för han håller mig verkligen så kär, så kär...

— Det är inte min mening, att ni ska' gå till honom och säga, att det måste vara slut mellan er. Ni ska' skriva till honom ett bref, inte långt, men kort och bestämdt, skriva, att ni inte älskar honom, att ni misstagit er på era känslor, att ni vill bli fri och skickar tillbaka hans ring.

— Och detta ska' *jag* skriva? — Hon såg upp på Gertruds hårda ansikte, hvare icke ett drag förrådde någon vekare känsla. — Men det vore ju ett bedrägeri!

— Älskar Margret Georg?

— Ja, af hela min själ!

— Den man håller så mycket af, dens lycka tänker man ensamt på och bringar hvilka offer som helst.

-- Det blir svårt, grufligt svårt! Vore det inte bättre, att jag talade med honom själf och sade hela sanningen? Att jag bryter med honom, för att jag inte vill stå i vägen och vara ett hinder för hans lycka och framgång och för att ni vill det och anser det vara bäst för hans framgång...

— Ni sa' ju själf, att ni inte visste, hur Georg skulle uppta det, att ni var rädd för honom? Margret, han ska' inte släppa er. Akta

er! — Hon skrämde Margret med sitt hot. — Akta er! Gör, som jag sagt! Och jag ska' glömma alla de bekymmer, ni orsakat mig, och välsigna er! Margret, — hon tog den unga flickans båda händer i sina, — Margret, — hon bjöd till att gifva sin röst ett mjukt och smekande tonfall, — jag ber er! Jag förödmjucar mig inför er och ber: gif mig tillbaka min bror!... Jag tigger er om mitt lif, ty en skilsmessa skulle döda mig! — Hon förde näsduken till sina ögon och höll den länge kvar där.

Margret sprang upp, dödsblek, skälfvande. — Jag härdar inte ut längre!... Ja, efter som ni fordrar det som villkor för att kunna lefva... För hans lyckas skull, såsom ni säger... för min kärleks skull till honom ska' jag gifva offret!... Men om mitt hjärta se'n brister af sorg öfver, att han hädanefter ska' tänka på mig med förakt och bitterhet, så... Då jag är död, säg honom då sanningen! — Tårarna störtade ned för hennes kinder.

Gertrud tryckte hennes hand, hårdt och länge. Det var ju det mest talande svar hon kunde gifva. — Jag går ut ett slag i parken. När jag kommer igen, är väl brevet färdigt? Jag ska' redan i dag lägga fram det i ateljén. Ju förr dess bättre, så att vi få ett snart slut på alla de här ledsamheterna... Jag går nu bara och helsar på en bekant, som ännu inte flyttat in från sitt sommarnöje härute.

Då Margret hörde dörren stängas efter Gertrud, pressade hon sina händer mot tinningarna. Hon

var bragt till yttersta förtviflan, i dödsångest öfver att tvingas till att bedraga Georg. Men när hon tänkte på allt hvad systemen sagt, ord för ord, så var det ju förfärligt, att hon vore skuld till så mycket elände, så mycken sorg. Ja, det vore nog en svår synd att slita ett heligt syskonband! Och Georgs lycka sedan? Att hon inte insett det förut, att hon bara skulle hindra den! Men han hade ju så bedårat henne med sina försäkningar om motsatsen... Att säga honom, att det nu måste vara slut på deras korta kärlekssaga, att de aldrig skulle träffas mera... Hon var utdrifven ur paradiset, *sitt paradis*, från sin kärleks lycksalighet, och ängeln med det bart huggande svärdet, som vaktade ingången, så att hon icke skulle kunna smyga sig ditin igen, var den älskades egen syster...

— Kunde jag tro, att jag skulle bli så olycklig!... O, att jag aldrig hade sett Georg!... Hvad ska' Majken säga? Hur ska' hon kunna gifva mig tröst?

Hon satte sig ned vid det lilla bordet för att med darrande hand skriva brevet. Det var så svårt att dikta ihop dessa få rader! Det dansade vildt om i hennes hjärna, så att hon måste anstränga sig för att få en enda redig tanke ur detta virrvarr. Blevde hon ej tokig på detta, vore det en guds lycka!

Georg, jag kommer till dig i dessa rader, som en stor synderska går till Gud. Det är om förlåtelse jag ber dig, förlåtelse, för att jag orsakar ditt hjärta en stor sorg. Jag älskar dig

visst inte längre . . . — hon tappade pennan, men tog upp den igen, — jag har bedragit mig själf, bedragit dig, då jag en gång trodde det. Jag vill bli fri . . . här har du tillbaka ringen . . . jag kan inte bli din och vill aldrig se dig här-efter! Tänk inte mera på

Margret.

Då Gertrud kom tillbaka, läste hon brevet. Det var naturligtvis hvarken korrekt stafvadt eller punkteradt, men med ovanligt få fel ändå, för att vara af Margret. För öfrigt var det icke alldeles så, som Gertrud ville ha det. Skulle hon diktera för Margret? Detta afvärjde Margret bestämdt: fröken finge vara nöjd med det, som det var; hon hade ju fått sin vilja fram.

— Var inte ledsen, Margret, det går väl öfver!

Det går väl öfver! Nej, det skulle aldrig ha en öfvergång, aldrig! Det hjärtetsåret skulle blöda ständigt, ingen tid skulle kunna läka det.

Då mormorsmor kom hem, fann hon Margret, sittande i hennes stol, framåtböjd och med ansiktet djupt ned mot armarna, hvilka hon lagt i kors på bordsskifvan. Hon hade icke rört på sig, när dörren öppnades.

— Hur är det fatt med dig, Margret? — mormorsmor lade sin hand vänligt på hennes hufvud.

Men Margret rörde sig inte.

— Hur är det fatt, Margret?

Då såg hon upp, långsamt, trött, frånvarande. Det fanns icke ett spår efter tårar på hennes kinder. Hon kunde icke gråta; och det var ändå

en lycka, tänkte hon, så behöfde hon icke oroa mormor.

— Jag blef så trött, att jag somnade in.

Men mormorsmor tyckte, att flickan såg så konstig ut. Hade hon drömt något otäckt? Ja, det hade hon gjort, en sådan faslig dröm, som hon inte ville tala om! Hon drömde ibland så hemskt, om grafvar och lik, och såg sig själf död och mormorsmor gråta öfver henne. Hon narrades icke: hon hade verkligen haft en sådan dröm.

— Det var styggt det där, men inte ska' du vara ledsen för det! Den drömmen har ingen betydelse. Ska' du sitta modell i morgon?

— Nej, jag slipper nu . . .

— Det var för väl! Det blef tråkigt i längden, att så ofta ha dig borta.

Nästa dag kom Majken på besök. Hon stack en liten biljätt i Margrets ficka, så att mormor inte såg det. Margret ryckte därvid till, som om hon fått ett hugg. Majken märkte det och såg förvånad på henne.

— Hvad du ser blek och nedslagen ut!

— Jag tror, att jag är sjuk, — Margret tog sig åt pannan. — Jag har sofvit så illa i natt.

— Då ska' du inte sitta instängd. Ut i friska luften och rör på dig! Tycker inte mormor, att det skulle göra vår »lilla sessa» godt?

— Jo, det är allt det bästa. Gå du, Margret, och muntra upp dig med Majken, så går nog det onda öfver.

När de båda väninnorna kommit in på den ensliga stigen utmed sjökanten, frågade Majken, om det ändå inte händt något ledsamt; det vore inte värdt, att Margret nekade längre . . . Då brast det lös inom den sjuttonåriga, och hon grät i Majkens famn, grät, som om hjärtat velat brista.

— Det är slut, Majken, — pressade hon fram mellan snyftningarna.

— *Slut?* Hvad betyder det?

— Slut mellan Georg och mig . . .

— Då har den elaka fröken ställt till något gement! Men inte trodde jag, att hon skulle få öfvertaget. Säg mig nu snällt, Margret, hur det gått till, så får jag se, om jag inte kan ställa allt till rätta igen.

Margret berättade. Med sitt goda minne, kunde hon nästan ord för ord återgifva allt, hvad fröken hade sagt. Majken afbröt henne ibland med ett harmfult utrop; och när Margret slutligen omtalade, huru hon blifvit tvingad att förneka sin kärlek till Georg och skicka tillbaka ringen, då knöt Majken handen i ursinne.

— Det ska' hon allt ha igen! Jag lofvar att hämnas dig, Margret.

— Nej, Majken, hon hade nog rätt: inte passar jag för Georg! Men säg honom, när jag är död, för jag öfverlefver inte detta, att jag gjorde det, för att göra hans syster till viljes . . . Inte vill jag ha den syndaskulden på mig, när jag träder inför vår Herre, att ha skilt bror och syster. Och inte vill jag ha hennes förbannelse

öfver mitt hufvud . . . Hvarken jag eller Georg skulle då blifvit lycklig.

— Läs herr Georgs biljätt! Inte hade han fått brefvet af fröken Gertrud, när han lämnade mig den. »Laga så, att Margret får biljätten så fort som möjligt», sade han åt mig och såg därvid så innerligt glad ut.

— Men är det rätt af mig att göra det, när allt är slut?

— Läs du bara biljätten! Du gör ingenting ondt med det.

Margret tog upp det lilla hopvikta papperet ur sin ficka.

Min älskade lilla Salome! — han kallade Margret för ombytes skull vid Herodias dotters namn. — *Du är väl inte rädd att gå ensam till ruinerna i kväll? Gå i skymningen, det bör vara litet mer än skymning, så att det är månljust. Jag längtar att vara samman med dig i afton, ensam i månsken och skogssus, ifall inte vinden sofver. Du kommer . . . Det blir nog sista gången på denna sommar. Vi ha ju hösten redan inpå oss.*

Jag går genom andra grinden, så att inte din mormor får se mig.

Din Georg.

— Hvad säger du om det, Majken? — Margret hade icke blifvit gladare. — När han skref detta, hade han ännu inte fått mitt bref. Det syns tydligt.

— Du går till det där mötet, och då ska' du säga honom allt. Eller tror du, att han låter nöja sig med det där brefvet, som fröken Gertrud

på ett så knipslugt sätt narrat dig att skriva? Tänk inte det! Han är väl inte så dum, att han inte genast begriper hela sammanhanget... Gå du! Har han fått ditt bref, så mycket bättre: då kan ni riktigt få talas vid.

Majken sökte på alla sätt öfvertala Margret.

— Nej, jag törs inte!

— Hvad du är för en liten stackare!

— Ja, jag ska' väl gå då... om Georg kommer, sedan han fått mitt bref.

— Han kommer, det kan du vara viss på.

— Det blir sista gången han och jag träffas. Jag är inte alls rädd för, att han ska' kunna förmå mig att ta mitt ord tillbaka, ty jag vet nu, hvad min frid tillhör, — Margret talade med verklig andakt, lugnt och resigneradt. — Gud ska' nog ge mig styrka, så att jag inte viker för frestelsen. Jag bad så innerligt därom i natt, så nog vågar jag gå.

XIX.

»Hvita frun».

Margret grubblade mycket öfver huruvida Gertrud låtit Georg få hennes bref. Huru hade han mottagit det? Och hvad tänkte han om henne? Att hon vore en falsk, bedräglig varelse?... Majken hade visserligen försäkrat, att Georg genast skulle misstänka, på hvilket sätt

brytningen kommit till stånd; men hvad gagnade det?...

... Georg hade verkligen icke ännu fått Margrets bref med ringen. Gertrud hade icke kommit sig för med att lägga fram det i ateljén, så att det genast skulle falla honom i ögonen; men nästa morgon skulle han hitta det på fönsterbrädet. Hon behöfde dagen på sig för att kallt och lugnt kunna redogöra för sitt besök hos Margret. Hon skulle icke vara rädd för att säga honom allt och att Margret själf lämnat henne brefvet. Med dessa tankar gick hon vid middagstiden upp på ateljén, som han redan lämnat efter slutadt arbete för dagen. Han skulle icke komma dit upp förrän nästa förmiddag, och då...

Hon lade Margrets bref på fönsterbrädet. I det samma föllo hennes ögon på några med blyertz skrifna rader på en papperslapp. Hon läste. Det var konceptet till hans lilla biljätt till Margret. Så löjligt? Använde han koncept för att skrifva de där raderna till henne!

De skulle träffas i kväll! Margret skulle vara nog svag att bryta sitt löfte, tänkte Gertrud. Det måste förhindras! På hvad sätt skulle hon kunna hålla Georg hemma? Det fanns blott ett enda: han skulle få Margrets bref! Hon ryckte åter till sig brefvet och skyndade hem.

Hon fann Georg i hans rum. Hon satte sig ned hos honom, alltid med samma antagna yttre lugn.

— Jag träffade Margret i går.

— Jaså, var du hos henne i går? — Georgs ansikte lyste upp. — Nå?

— Hon var en mycket täck flicka, ovanligt vacker . . .

— Sa' jag inte det? Du skulle genast fatta tycke för henne!

Hon kunde icke återhålla ett leende.

— Men inte var hon så häntörd af sin kärlek som du, Georg. Och jag fick sanningen ur henne, att det var din hejdlösa passion, som skrämt henne, förvillat henne till den grad, att hon slutligen trott sig älska dig. Jag letade så småningom fram, att hon önskade ingenting hellre än att åter blifva fri. Hon grät, stackars liten!

— Det kan inte vara möjligt! — Georgs ansikte hade blifvit alldeles färglöst.

— Jo, sådant kan visst vara möjligt! En mans efterhängsenhet kan verkligen åstadkomma en sådan metamorfos i ett litet svagt kvinnohjärta; men den kan aldrig bestå i längden, emedan den inte är sann . . . Det syns på Margret.

— Skulle jag ha blifvit så bedragen?

— Af en sjuttonårig flicka kan man inte begära bättre. Hon blef naturligtvis smickrad af din uppmärksamhet och alldeles hufvudyr, när du lofvade, att du skulle gifta dig med henne . . . Det var i alla fall ett vackert drag af henne att erkänna sin förvillelse, och med en sådan barnslig uppriktighet sedan! — Gertrud förstod så väl, hur hon bäst skulle taga brodern. — Jag håller sannerligen riktigt af den flickan.

— Nej, Gertrud, det *kan* inte vara möjligt! När jag tänker på allt . . . Nej, nej!

— Du vill väl inte påstå, att jag sitter här och försöker föra min egen bror bakom ljustet i en sak, som rör honom så nära? — Hon drog ihop de tunna ögonbrynen och såg riktigt end ut. — Öfvertyga dig då själf! — Hon räckte honom Margrets bref.

Han slet upp det så häftigt, att ringen föll ur och rullade öfver golftiljorna, där den blef liggande och lyste i solljustet.

— Du har rätt, Gertrud! . . . Det är sannt, att Margret aldrig älskat mig! — Han flammade upp. — Hade hon det gjort, skulle hon inte förmått sig att skriva ett sådant bref och skicka mig tillbaka ringen. Ingenting skulle kunnat tvinga henne därtill — ingenting! . . . Men jag förlåter henne, efter som hon handlat så för att inte göra mig olycklig. Ty vi hade blifvit olyckliga, då kärleken inte var ömsesidig.

Hela hans kropp skälfdde, och stora tårar runno utför hans kinder. Gertrud sade några tröstande ord, men då hon ville smeka honom, sköt han henne ifrån sig. Han lämnade rummet och stängde dörren hårdt efter sig.

Gertrud drog en suck af lättnad. Det hade varit en pinsam stund. Nu var den gudskelof förbi, och snart skulle allt vara ett minne blott, och lifvet bli sig likt igen som förr, trodde hon.

Men så fort Georg kommit för sig själf, besinnade han sig. Skulle Margret varit i stånd att hyckla en känsla, som hon icke hyste? Hade

hennes kärlek, så innerlig och hängifven, endast varit förställning, framtvingad af hans glödande bekännelse? Skulle hon varit så osann, *hon*, den barnsligt okonstlade sjuttonåriga Margret? Nej, det kunde inte vara möjligt! Hans kamrater hade visserligen sagt, att kvinnan vore det be-
 drägligaste ting gud skapat, hon, som bringat Adam på fall och varit skulden till, att synden kom i världen. Men *Margret* . . . Nej, nej, hon var inte någon syndafallets Eva! Hon var ett barn i uppriktighet och oskuld — ett barn, som ännu ej berörts af världens ondska! . . . Han mindes, huru hon hade biktat för honom sitt hjärtats känslor. Hennes blick *då* var för alltid inristad i hans minne: en blick, så obeskrifligt ren och ljuf. Och huru hon smög sig intill honom, så innerligt, så tillitsfullt, som rankan söker sitt stöd. Och dessa känslor skulle varit osanna, falska, endast framtvingade af hans efterhängsenhet? Nej, hvilken annan kvinna som helst, men inte *Margret!*

Hur kunde han varit så kortsynt att tro, om ock endast för ett ögonblick, att systemen talat sannt? Nej, han förstod nu, att Gertrud, *hans egen syster*, på något listigt sätt hade bringat den stackars flickan till en skamlig själförnekelse. Så måste det ha tillgått! Han rodnade inför sig själf öfver att ha låtit öfverrumpla sig af sin häftighet, detta olyckliga fel, som var medfödt hos honom. Men gudskelof, att han nu kommit till pröfning och eftertanke!

Han vände tillbaka in till Gertrud,

— Jag önskar, att jag sluppit såra dig med, att jag tviflar på hela den här tillställningen... Gertrud, — hans ögon blixtrade, — om du haft någon del i Margrets beslut, så skall du stå mig till svars därför! Jag skonar dig inte, mycket mindre som egen syster, än om du varit någon annan, ty du, just *du*, stod mig närmast och borde unnat mig mitt lifs lycka!... Jag skall höra det af Margrets egen mun. Inför mig skall hon vara sannfärdig — *ingenting* skall hindra henne därifrån. Jag känner Margret, hela hennes innersta väsen är som en uppslagen bok för mig. Därför skall jag träffa henne i kväll, vid Haga ruiner, om du vill veta det!

Liksom inte Gertrud visste det förut! Hon skrattade, då Georg hade gått, ett skratt, som endast kunde komma från ett djupt såradt, elakt människohjärta.

Detta möte skulle hon förhindra, förhindra det till hvilket pris som helst. När hon en gång föresatt sig något, dref hon det också igenom, trots alla svårigheter. Men huru? Hon grubblade och funderade, så att det värkte i hennes hjärna. Men hon skulle inte släppa, hon *måste* ha öfvertaget...

Då fick hon med ens en idé! Den var lustig, rent af besatt, men passade bestämdt ypperligt för hennes planer: *Margret skulle skrämmas från att möta Georg!*

Georg hade, bland annat han talat om Margret, berättat, att hon var en smula vidskeplig, som de flesta på hennes bildningsgrad. Hon

trodde fullt och fast på andar och varsel och på »hvita frun», som spökade i Hagaparken. Det vore ingen ond ande, påstod hon, fastän det vore oförklarligt, att hon icke finge ligga i ro i sin graf, utan en god, som visade sig för den, som hotades af någon fara eller olycka. Gåfve man då inte akt på hennes varning, finge man bittert ångra sig.

Kunde Gertrud tänka sig någonting bättre än att begagna sig af denna barnsliga lättrogenhet? Bara hon nu kunde utföra »hvita fruns» roll!

Gertrud förtrodde sig åt sin väninna i »Lucidors lusthus», dock icke mera, än hvad hon ansåg nödvändigt för att få kläda sig hos henne och draperas i de hvita kläder, hon rafsade ihop: en hvit kjol, en tröja, med ärmor så långa, att de betäckte händerna, och en hvit duk i djupa veck öfver axlar och skuldror; omkring hufvudet virade hon fantastiskt en hvit sjal, som hon drog ned öfver panna och kinder; ansiktet omhöljde hon med ett tätt hvitt flor.

Då hon sedan såg sig i spegeln, fann hon sig själf särdeles lyckad i denna fantasidräkt. Hon liknade fullkomligt en plansch i sagböckerna, på hvilken var afbildad en ur grafven uppstigen hamn, hemsk till sin längd och som föreföll ännu längre och smalare, än hvad den i verkligheten var.

— Det är bara ett litet skämt, kära Elise, som jag och några andra kommit öfverens om att utföra i Haga ruiner, — sade hon åt väninnan och kysste henne lätt på kinden. — Nej

tack, ingen behöfver följa mig! »Hvita frun» kan vara lugn för, att ingen antastar henne...

Hon kastade på sig sin vida, mörka, rundskurna kappa och drog kapuschongen öfver hufvudet.

Bara Georg inte komme före henne! Då skulle hela tillställningen ingenting tjäna till.

Därute var det månljust, tyst och människo-tomt. Vinden prasslade i träden, då och då föll ett blad till marken, vissnadt och bådande höst.

Margret gick så ofta ensam ute i månskenet, att madam Bom icke fäste sig vid, att hon nu gick ut, fastän det redan var sent. Hon brukade hålla sig utanför stugan, och dröjde hon allt för länge, gläntade mormorsmor på dörren och ropade in henne.

Men i kväll ilade Margret framåt stora vägen, midt genom parken, ilade med snabba steg förbi grottan i berget och vek in på den lilla gångstigen förbi källan och kom upp på höjden, där ruinerna lågo. Hon stannade ett ögonblick för att hemta andan och såg sig omkring. Hennes ögon letade ängsligt efter Georg.

Ett sista möte, ett farväl för evigt! Hennes beslut var fattadt: offret skulle fullbordas. Hon hade satt sig in i tanken, att det vore bäst så för honom.

Aldrig hade vinden suckat så tungt, tyckte hon, aldrig månskenet lyst så kallt, så hemskt och spöklikt som denna kväll.

Han kom icke. Minuterna gingo, men han syntes icke till. Ännu skulle hon vänta, fastän

hon började känna sig rädd i ensamheten. Hon lyssnade: icke ett ljud af hans steg! Då gick hon ned bland själfva ruinerna, ref sönder sin klädning på de taggiga törnbuskarna för att söka efter honom, om han skulle ha gömt sig där för att skrämma henne.

Plötsligt stannade hon midt i vildgräset. Hon hade sett något, som kom hennes blod att isas af fasa. Däruppe, på den halft nedrasade muren, stod »hvita frun». Hon såg henne så tydligt i det klara månskenet. Hon kunde icke skrika, icke röra en lem. Hennes hjärta tycktes ha upphört att slå. Men så på en gång återfick hon sin kraft och började springa, fly, så häftigt, att hon snafvade och var nära att stupa öfver stennarna i sin väg. En enda gång vände hon sig om, drifven därtill af en oförklarlig känsla. Spöket stod ännu kvar, orörligt stilla; men i nästa ögonblick gled det fram öfver muren, stannade åter och sträckte hotande sin hand mot Margret.

Luften var kylig. En tät dimma låg öfver Brunnsviken och steg upp ur kärren och träskan. Det kunde inte vara helsosamt för Margret att stanna ute så länge, tänkte madam Bom; flickan dröjde ju längre än vanligt. Men just som hon skulle stiga upp från sin plats i karmstolen för att ropa in Margret, slogs dörren upp så våldsamt, att hon skrämmd hoppade till.

Margret störtade in. Hon var dödsblek, och hela hennes kropp skakade. De stora, förskräckta ögonen stirrade på mormorsmor, som om hon mist förståndet.

— Mormor, — hon sjönk ned vid den gamlas fötter och borrhade sitt ansikte djupt ned i hennes knä, — mormor . . .

— Hva' i guds namn har händt dig, Margret? Du skrämmer ju lifvet ur mig!

— Jag har sett »hvita frun»! Jag har sett henne så tydligt, som jag nu ser dig . . . Hvarför visade hon sig för mig, *hvarför?* För att varna mig, för att jag höll på att begå en stor synd . . . Jag bröt mitt löfte och gick ändå . . . för att . . . Mormor, — hon reste sig till hälften och slog armarna om gummans hals, — förlåt mig!

Någonting isande kallt lade sig omkring det åttiofemåriga hjärtat. Hennes bröst snördes ihop af en förfärlig smärta. Hvad hade skett? Hvilken synd anklagade Margret sig för? Hvarför bad hon om förlåtelse? Hon kom att tänka på Malin, dotterdottern . . . Kunde det vara möjligt, att Margret, hennes kära, älskade barnbarnsbarn, be-dragit henne?

— Förlåt mig, mormor!

— Ja, Margret, jag förlåter dig, — orden kommo stötvis, brutna fram öfver den gamlas läppar.

— Jag har inte varit uppriktig emot dig, inte ärlig, som tegat för dig, mormor! Men det var för att spara dig oro och bekynner och för att sedan på en gång göra dig en stor glädje! Jag förstår nu, att det inte var rätt . . . att du borde ha vetat allt . . . Mormor, — och så förtäljde hon sin korta kärlekssaga, med dess fröjd och fram-tidshopp och dess sorgliga slut; ingenting förtog

hon, ty hon hade ingenting att dölja och rodna öfver. — Han höll mig så kär! Och vi skulle aldrig skilts åt, aldrig i evighet, om inte hans syster ställt sig mellan oss. Hon tvingade mig att vara falsk mot honom . . . Men det är nog bäst ändå, att det är slut mellan oss: jag passade inte för honom . . . Jag tänkte, att du, mormor, aldrig skulle fått veta något om min sorg. Men jag kan inte bära den ensam, du måste hjälpa mig i min nöd! Majken har varit min tröst, men du, mormor, du är ändå mitt rätta stöd. Bed Gud för mig!

— Men du har ju inte begått något orättfärdigt, barn? — Det låg något så strängt i den gamlas röst, att Margret undrande såg upp på henne.

— Orättfärdigt? Nej, mormor, ingenting annat än att jag svek mitt löfte till fröken Gertrud att aldrig återse honom. Min kärlek rådde jag inte för, därför kan den inte vara någon synd.

Hon såg så oskuldsfull ut, så rörande oskyldig, att gamla mormorsmor åter kände sig lätt om hjärtat. Hade någon skam hvilat öfver barnet, skulle hon icke kunnat se henne så klart och öppet i ögonen.

— Margret, jag tror dig, — hon lade sin hand på Margrets hjässa, — och jag har ingenting att förlåta. Man rår inte öfver sitt hjärta, men man rår öfver sina gerningar, om man tar Gud till hjälp, och du har inte syndat, Margret.

— Men *hvarför* visade sig »hvita frun» för mig? Var det inte en synd, att jag gick för att möta Georg? Jag hade ju afsagt mig honom.

— Du är ett barn, Margret, ett riktigt barn! Du inbillade dig bara, att du såg det där spöket. Jag har varit så länge här på platsen, men aldrig har jag sett någon »hvit fru».

— Men det är lifslevvande sanning, att jag såg henne . . .

— Du gick och tänkte på henne och skrämde upp dig själf.

— Nej, mormor, jag tänkte inte alls på henne, jag tänkte bara på Georg.

— Hm! Var inte rädd längre! »Hvita frun» vill dig nog ingenting ondt. — Gumman trodde, att alltsammans endast vore en inbillning af Margret. — Säg mig i stället, om herr Georg verkligen håller dig så kär, som du tror?

— Ja, mormor, det gör han, och han sörjer lika mycket som jag öfver detta . . . Ack, mormor! hvad han var god! Hade han bara lyckats vinna systemen, ty inte ville han lefva i osämja med henne, skulle jag blifvit hans fästmö inför hela världen. Han skulle inte blygts öfver min ringhet, och han skulle låtit mig få lära allt för att bli en värdig hustru åt honom.

— Håller han dig så kär, Margret, ska' han inte heller släppa dig. Han kommer nog . . .

— Ja, mormor, *om* jag icke tvungits att skicka tillbaka ringen. Nu kanske han gör sig något ondt. Jag tror honom om det . . .

— Bevare honom Gud för så'nt! Men du skulle inte låtit locka dig till att vara falsk mot honom, Margret, då han menade så ärligt med dig

— Så sa' Majken också. Men jag kunde inte se hans systers tårar, och du skulle hört, mormor, så'na förskräckliga saker hon hade att säga.

— Hon måste vara mycket elak. Men vi få inte döma henne för strängt, eftersom hon tycks vara öfvertygad om, att broderns framtid, skulle bli förstörd genom dig. Fast jag kan då rakt inte förstå det, då ni båda hålla så mycket af hvarandra. Herr Georg har ju inga egodelar, och hans framtid är oviss, det har han ju själf sagt. Hvem vet, om han någonsin blir en så stor man och kommer till så'n makt och härlighet, som hans syster drömmer om. Du är visserligen en ringa flicka, Margret, men det finns lika fattiga flickor som du, hvilka blifvit gifta med präktigare män än herr Georg. Minns du, när du läste för mig om Karin Månsdotter? Hon blef gift med en kung, hon, och är du inte lika god, som hon var? Så att de där invändningarna gillar jag inte, bara herr Georg kunde försörja dig! Du är visst mycket ung ännu, Margret, men nog skulle jag lägga ihop mina ögon med mera lugn, om jag fått se dig gift och lycklig. Till någon vanlig arbetarhustru passar du inte heller.

— Och jag, som trodde, att du skulle banna mig, mormor, och tycka, att jag varit dum och oförståndig! Georg skulle höra dig! Han sa', att han skulle komma och själf begära min hand af dig, som det anstode en höfvisk friare — ja, just de orden sa' han . . . Han vördade dig för

din höga ålders och dina hvita hårs skull, och för att du var snäll mot mig. Han skulle också hålla af dig och omhulda dig lika mycket som jag.

— Gud signe honom! — Det blänkte något fuktigt i ögonvrån. — Så skulle han inte tala, om han inte menade ärligt . . . Majken har också alltid berömt honom som den bästa bland människor, och henne tror jag på: den flickan vet, hvad hon säger.

— Undrar mormor då på, att jag aldrig ska' glömma Georg? Att ingen lycka finns mera på jorden för mig? Att jag kommer att dö af sorg? — Margret började gråta bittert.

— Gråt inte! Allt kan bli godt och väl igen. Ni är' ju båda så unga . . .

— Jag har aldrig afundats någon af dessa rika damer, som åka i så granna kläder och vackra vagnar här i Haga, men nu gör jag det . . . Ty vore jag så rik bara, då . . . Ack, det känns så tungt att vara fattig! — Och så runno tårarna igen.

— Det vore kanske bättre, om herr Georg vore rik och inte berodde af sin högfärdiga syster. Om hon också gillade, att han toge dig till hustru, så är det inte sagdt, att han kan gifta sig.

— Ack, vi behöfva så litet, så litet . . . Vi ha talt så ofta med hvarann därom. Men nu, mormor, nu är det förbi med alltihop och all glädje. Nu är lifvet så mörkt, — så tomt och kallt.

— Margret, — inföll mormorsmor plötsligt, — du har ju ett bref, som jag alldeles glömt

bort! Ett bud kom med det, strax se'n du gått ut. Han såg så ängslig ut därför, att han inte träffade dig själf. »Det är mycket angeläget,» sa' han. Tänk, om det är från herr Georg?

— Och du har kunnat glömma att ge mig det! Å, mormor...

— Ack, det är för besatt med oss gamla, att vi aldrig komma ihåg hvad som händer och sker närmast omkring oss, men alltid ha i minnet hvad som skett för länge, länge se'n...

Hon hade stigit upp och tagit fram brevet, som hon stuckit under spegeln på byrån.

Margret ryckte det häftigt till sig.

— Ja, visst är det från Georg!

Hon läste det först tyst för sig själf.

— Mormor, — sade hon sedan med ljuf rodnad och ett uttryck i blicken, som lät förstå, att all sorg och bedröfvelse voro borta, — så här skrifver Georg:

»Älskade Salome!

Hade ett budskap om din död träffat mig, skulle jag med mera lugn och mindre bitterhet mottagit det än det budskap, du nu på ett så oförklarligt sätt tillställit mig. Oförklarligt! Nej, jag ser där bakom, som i ett genomskeinligt glas, hela den elaka intrigen, och därför — därför, min lilla Salome, kallar jag dig ännu min älskade! Och det förblir du, så länge mitt hjärta och mina pulsar slå!

Det är först nu, som du inte varit sann, tvingad af något eller någon, som vill skilja oss.

Du hör, att jag inte så lätt låter bedraga mig och att jag känner dig in i själen, in i ditt väsens allra innersta djup, min ljufva lilla blomma, med löftet om evig tro outplånligt inristadt på dina fina, skära hjärtblad.

Hade en sådan bekännelse kommit från någon annan än dig, Salome, skulle jag trott på ett nyckfullt sinnelag; men från dig har det inte kommit af någon annan orsak, än att du blifvit skrämmd och öfvertalad till att bryta en förbindelse, som någon fått i sitt hufvud skulle bli min olycka. För din ungdoms och oerfarenhets skull, Margret, och för min tro på dig, förlåter och glömmmer jag . . .

Tror du, att jag ämnar afsäga mig mitt lifs hela lycka? Kasta bort dig som något värdelöst, snart ersättligt? Aldrig! En sådan flicka som du, Margret, finnes inte, sökte jag än kring jordens hela rund. Och därför afstår jag inte från dig och släpper dig inte!

Jag bad dig om ett möte vid ruinerna i kväll. Mätte dessa rader hinna dig så tidigt, att du ej behöfver vänta mig förgäfvets! Ty du går dit, du gör det, ehuru du sagt, att du aldrig mera ville återse mig! Om jag hade kunnat komma, så . . . Fa då, Margret, hade jag inte behöft bedja budet skynda sig — ja springa den långa vägen, om det gällde! — för att du skulle få mitt bref i tid. Men jag kan inte nu komma till min lilla flicka, och det gör mig större smärta än plågorna i min fot, som jag vrickat, då jag

halkade i trappan, just som jag skulle gå för att möta dig.

Här ligger jag nu invalid för flera veckor. Men du tröstar mig nog genom att komma till mig i stället. Jag skall säga åt Majken, att hon tar dig med sig.

Margret, ingenting annat än döden kan skilja oss! Endast för dess maktspråk böjer jag mig, om än med sorg i hjärtat... Icke ens i mitt arbete, som jag dock älskar högst näst dig, skulle jag finna någon tröst öfver skilsmessan. Ty all kraft, all håg och lust skulle vara borta, och jag skulle aldrig uppnå verkligt konstnärskap, då du icke längre stode vid min sida, för att hålla mitt mod uppe på den törnströdda vägen. Alltså, Margret, endast döden...

När jag nu rätt tänker på saken, så kommer du genast till mig! Tag gamla mormor med, så att vi på samma gång få fira vår trolofning.

Jag gläder mig redan åt, att du inte låter något hindra dig, utan skyndar genast till

din Georg».

— Hvad säger mormor nu? Kan jag annat än gå? Och kan det tillräknas mig som en synd, att jag bryter mitt löfte till fröken Gertrud?

Nej, Margret, inte af den Gud jag tror på!

Därpå satt mormorsmor tyst. Hon funderade på något, som kanske kunde bidra till dessa unga människors lycka. Det var en djärf tanke! Hon fattade icke själf, huru den kunnat komma

öfver henne. Men Margret var henne så kär, låg henne så ömt om hjärtat, att hon till och med skulle ha försökt det omöjliga för hennes skull. Och var inte *detta*, som hon funderade på, det mest vågade försök?

Carl XV var lättsinnig, det hade madam Bom hört sägas, men man sade också, att han vore mycket god och hade ett hjärta af guld. *Om* han verkligen vore far åt Margret, så hade han likväl ingen skuld i att flickan växt upp i fattigdom, ty han visste icke ens, att hon fanns till, hade aldrig fått veta, att hans korta förbindelse med Malin haft sådana följder. Visserligen grämde det den gamla kvinnan att tänka på dylik lättfärdighet, men för Magrets skull måste hon taga saken lugnt och sådan den en gång var.

Kung Carl vore hjälpsam och alltid färdig att med öppen hand bispringa den nödstälde, påstod man. Många vackra drag berättades om honom, hvilka öfverskyldde hans fel och brister; och han var älskad och tillbedd af folket. Det vore ju bästa beviset på att han vore en god och ädel människa, tänkte madam Bom.

Om nu Margret vore hans dotter, borde han väl röras till medlidande. Må vara, att hon var frukten af en sådan där tillfällig förbindelse, hon var dock hans eget kött och blod. Det kunde aldrig resoneras bort, *om* det nu verkligen kunde bestyrkas. Och ingen hederlig man, med hjärta i bröstet, kunde väl underlåta att göra sitt barn lyckligt, när det funnes möjlighet därtill — han mände vara konung eller dagakarlar.

Hvarifrån hade Margret fått sin likhet med Carl XV och dennes far? Mormorsmor såg nu själf denna likhet, sedan Georg påpekat den. Sådant är ärftligt, led för led, — och det var »lilla sessans» enda arf af sin kunglige fader.

Hade madam Bom icke trott, att alltsammans endast varit en fantasi hos Malin, en förvillelse, alstrad af någon ovanlig likhet, utan förr lika djupt som nu begrundat dotterdotterns ända in i dödsstunden uttalade öfvertygelse, att konung Carl och ingen annan vore hennes barns fader, skulle hon nog långt före detta tagit mod till sig att göra knäfall för majestätet och framställa en underdånig bön om hans beskydd för dotterdotterns dotter. Men *beviset*? Hade hon minsta *bevis* att framlägga? Vore då inte Malins namn tillfyllest, Malin Månsdotter? Så godt minne hade väl kungen! Och dukaten, som han skänkt Malin, dukaten, som hon låtit borra hål i, för att ständigt kunna bära den vid sitt hjärta som ett minne af honom — skulle han inte minnas sådant?

Mormorsmors ansikte klarnade allt mer och mer, där hon satt med hakan stödd mot handen och tänkte på möjligheten af att kungen själf skulle beskydda de båda ungas kärlek. Kom sedan, fröken Gertrud, och försök med dina falska funder! Kom sedan och sätt dig upp mot själfva kungen! Ty han skulle helt visst unna Margret att få sin Georg. Fröken Gertrud kunde ju dessutom känna sig belåten med att få bli besläktad med själfva kungens dotter — ty nu var Margret ändå en liten prinsessa.

Skulle madam Bom själf gå upp till kung Carl? Hon visste, att hvilken som helst af hans undersåtar kunde få tala med honom och att han hade särskilda mottagningsdagar därför. Nej, inte hon! En gammal gumma skulle kanske inte kunna uträtta så mycket. Hon kunde visserligen bli både hörd och trodd, men resultatet blefve måhända inte detsamma, som om Margret komme själf. Ung och så hänförande vacker, som den sjuttonåriga var, måste hon ovilkorligen uppmärksammas och slå an. Och likheten sedan, likheten med kungen själf, hans far och kanske de andra högheterna, skulle nog strax märkas, lika väl som af Georg.

Madam Bom hade fattat sitt beslut: det vore nog ändå det förnuftigaste hon kunde göra.

— Hvad tänker mormor på? Mormor ser så glad ut . . .

— Margret, — mormorsmor tog hennes hufvud mellan sina båda händer, och glädjen lyste ur hennes ögon, när hon såg på dotterdotterns dotter. — Margret . . . kära, kära barn, jag må väl se glad ut! Du ska' bli så lycklig, så lycklig! Det finns *en*, som eger makt att förbyta din sorg till glädje. Jag vill, att ni ska' få hvarann, herr Georg och du, Margret. Inte i fattigdom och bekymmer, utan med allt fullt upp af detta lifvets goda! Eller åtminstone så mycket, så att ni bli nöjda och kunna lefva lyckliga.

— Hur ska' det gå till?

— Det ska' jag säga dig, — hon kysste Margret på båda kinderna.

Och sedan förtrodde hon Margret hennes mors hela kärlekshistoria. Hon undvek dock så mycket som möjligt att sårå den unga sjutton-åriga flickans oskuld, undvek att kasta minsta skugga af klander öfver modern, utan att därför gilla hennes »felsteg». Hon dömde henne mildt, skonsamt, på grund af hennes oerfarenhet med världen. Mormorsmor begrep så väl att på sitt enkla språk framställa allt så, att Margret förstod det och djupt rördes.

— Drömmer jag, mormor, eller är jag verkligen vaken och sitter här på pallen vid dina fötter? — utbrast Margret. — Det är, som om jag hörde en saga, en af dem, som du berättade, när jag var en liten flicka.

Mormorsmor steg upp. Hon gick till byrån och tog fram dukaten ur en liten ask, som hon hade gömd på lådbotten. Hon hängde den om Margrets hals i samma snodd, på hvilken Malin en gång trädt upp den.

— Det är ditt enda arf efter din mor, Margret. Men kanhända skall det skänka dig all den lycka du åtrår. Hon bar dukaten på sitt bröst, ända tills hon dog. Jag tog den inte af henne, förrän stoftet kallnat. Jag hade ämnat förtiga din mors hemlighet äfven för dig, Margret. Men det var nog Guds vilja, att jag inte skulle taga den med mig i grafven. Guds finger har varit med i allt, som skett dig, barn. Jag tror det, jag tror, att det är Herrens beslut att gifva dig visshet om, hvem din far är. — Mormorsmor sade detta af verklig, andäktig öfvertygelse.

— Och han är kungen, mormor?! Själfvu kungen?! — Margret var alldeles slagen af häpnad.

— Vi få nog veta, om det verkligen är han. Kung Carl skall helt visst inte förneka det i så fall. Vi få väl se! . . . Och om vi misstagit oss, din mor och jag, så göm din mors hemlighet, Margret, lika omsorgsfullt, som om den vore din egen.

— Mormor behöfver inte be mig om det . . . Stackars, stackars mamma! Men så underligt det är alltihop! Mormor kan inte tro, hvad jag tycker det är märkvärdigt, att också jag kan kalla mig för »lilla sessan» . . .

Sedan sade mormorsmor, att Margret borde själf gå till kungen. Det mötte inga hinder, inga svårigheter, ty vägen till honom stode öppen för hvem som helst. Hon sade också, på hvilket sätt Margret borde uppträda och hur hon skulle lägga sina ord. Och så skulle hon visa honom dukaten! Och vore alltsammans ett misstag och kungen inte ville kännas vid något, skulle han dock helt säkert inte vredgas, åtminstone inte på en sjuttonårig vacker flicka. Därför vore det bäst, att Margret ginge själf. Hon skulle lättare få förlåtelse för sin dumdristighet än en gammal gumma.

Majken ska' inte få veta något, förrän vi själfva är' riktigt säkra på, att kungen är' min far.

— Hvarken hon eller någon annan!

— Men se'n får jag väl tala om det för Majken?

— Ja, se'n . . .

— Georg vet, att kungen har hjälpt många fattiga artister. Han ska nog hjälpa honom också... Hvad vi ska bli lyckliga allesammans, mormor! Då behöfver jag inte längre vara rädd för fröken Gertrud... Nu känner jag på mig, att jag inte ska' dö af sorg, som jag först trodde, utan lefva ett långt, glädjefullt lif med Georg. Jag känner det så visst... Men jag har inte ro att vänta. Jag ska' vara så modig, så...

— Ja, om det går för sig att få träffa honom...

— Jag försöker det redan i morgon?

— Ja, i morgon!

XX.

På väg till kungen.

Margret vaknade i morgongryningen. Hon låg och lyssnade till klockans knäpp, som mormorsmor brukade göra, och tänkte ungefär som hon, att hvart och ett knäpp förde närmare till grafven. Skulle hennes lif bli lika långt som gamla mormorsmors? Och hvilken skulle dö först: Georg eller hon? På samma gång vore det lyckligaste; men det finge hon ej afgöra — »Gud bestämde»!

Margret hörde, att den gamla låg vaken. Först sade hon ingenting; men så efter en stund

frågade hon, hvarför mormor inte sof, då det ännu var så tidigt.

— Kanske mormor ligger och tänker på detsamma, som jag tänker på: huru annorlunda allt ska' vara innan kväll'n, se'n jag träffat kungen? Hur fort ens lif kan ta en ann' vändning än det haft! Är det inte underligt, mormor? Och så tänker jag på stackars mamma. Jag tycker mig precis se henne den afton hon kom till dig . . . se henne komma in genom dörr'n, se'n hon suttit så länge i mörkret och kylan ute på trappsteget. Jag tycker mig höra hennes gråt och klagan öfver hur hjärtlös hennes far var, som dref henne bort från hemmet. Stackars mamma! Men det hade varit värre, om hon inte haft dig, mormor. Hur skulle det då gått? Så snäll hon måtte varit och så tacksam mot dig, mormor! Jag tycker riktigt, jag ser, hur hon gick härinne och hur ni kunde få plats båda två, liksom du och jag, mormor, därför att sänjan var god. Och så föddes jag här . . . Jag tycker mig se mig själf så tydligt ligga i kålfatet, som du så behändigt hängde i taket, mormor. Jag tycker mig minnas alltsammans, till och med katten Pärlan, som du sagt, att du hade på den tiden. — Margret låg tyst en stund. — Mamma dog ju i samma säng, som du ligger i, mormor? Kanske på samma kudde, som jag nu har under hufvudet? Är det inte den, mormor? . . . Döden är allt bra hemsk ändå! Man ska' vara mycket, mycket olycklig för att längta efter att få bli gömd i den mörka grafven . . .

Mormorsmor lät Margret oafbrutet prata om allt, som kom för henne. Det erinrade så mycket om Malin. Hon fruktade också döden och förintelsen i grafven.

När de slutligen stego upp, klädde Margret sig mycket omsorgsfullt. Aldrig hade hon kammat håret så väl, aldrig hade hon sett sig i spegeln så länge och granskat hvarje veck och rynka på klädningen, så att ingenting skulle vara att anmärka mot henne.

Ändtligen var hon färdig och begaf sig i väg, munter och glad. Gamla Anna-Lisa hade kysst och välsignat henne och följde henne ett stycke på väg. Sedan stod hon länge och såg efter barnbarnsbarnet, så länge, tills sista skymten af Margrets gula klädning försvunnit. Då suckade gumman och vände om till sin trånga kammare. Gud gifve, att det stackars barnet måtte finna, hvad hon sökte: sin far och sin lefnadslycka!

Margret gick med raska steg utför Kungsbacken och hela Drottninggatan, utan att en enda gång hindra sig med att stanna och se på grannlåterna i bodfönstren. Hon gick utan att ens vända på hufvudet och såg rakt framför sig. När hon kom till Gustaf-Adolfstorg, syntes slottet. Hon rodnade, och hjärtat började klappa häftigare i hennes bröst. Ingen af alla dessa människor, som gingo förbi och kastade en blick på den unga flickan med det fagra, rosiga ansiktet, kunde väl ana, att hon var Carl XV:s dotter, också en »liten sessa», och med samma rätt — åtminstone »inför gud» — till sin fars kärlek som den verk-

liga sessan däruppe i den kungliga borgen, tänkte Margret.

På Norrbro var det så tätt med folk, att Margret måste tränga sig fram. Man väntade på vaktparaden. Hon knuffades hit och dit och kom slutligen midt in i klungan, bland gatpojkar och halfvuxna slynglar. Om hon hade sagt, att hon var på väg till slottet för att få upplysning om, vid hvilken tid hon kunde få träffa kungen, skulle man nog släppt henne fram. Men hvad rörde det de här främmande människorna?

Man trängde på Margret bakifrån. Hon hade inga krafter att spjärna emot, utan skuffades rått ned från trottoaren i hörnet vid själfva öfvergången till slottet. Man hurrade omkring henne, ryckte af sig hattarna och ropade, att kungen kom. Midt i paraden, som närmade sig med trummor och klingande spel! Margret hade endast sett en skymt af det kungliga ekipaget och förridarens raka uppstående plym, då hon fick en så våldsamt knuff i ryggen, att hon slant och föll omkull, just som vagnen hunnit ned från Lejonbacken. Hon hade fallit midt framför hästarna, som hoppade öfver henne utan att skada henne, — midt i vägen, utan att någon märkte det, innan det redan var för sent. Icke ens kungen hade märkt något, upptagen som han var att besvara de jublande folkskarornas helsningar. Hjuln hade gått öfver Margret; men intet skrik, icke det minsta ljud hade hörts från henne. Hon hade mist sansen.

I nästa ögonblick hade hon blifvit upplyftad af ett par starka armar och buren till trottoaren, där hon varsamt sattes ned och stöddes mot barriären. Nu blefvo de kringstående uppmärksamma och började skocka sig omkring henne. Hade hon blifvit öfverkörd af kungens vagn? Var hon redan död? Men han, som först förbarmat sig öfver henne och beskyddade henne, ödade icke bort en minut med gagnlösa svar på nyfikna frågor.

— Skaffa en droska, — sade han endast, — en droska, så att hon genast kan föras till lazaretet!

Därpå böjde han sig ned och såg på Margrets dödsbleka ansikte. Det var åtminstone icke skadadt! Men blod sipprade fram ur hennes sida, genom det söndertrasade klädningslifvet. Sin lilla halmhatt hade hon tappat, så att hufvudet var bart med sitt vackra vågiga hår.

Plötsligt slog hon upp ögonen, fick några ögonblicks sans och stirrade på honom, som höll henne uppe med sin ena arm. Han var henne fullkomligt obekant: en arbetare, grofsmed, kort till växten, koppärrig, axelbred och stark, af medelålder, fastän håret redan blifvit gråsprängdt framme vid tinningarna. Han såg så hjärtevarmt vänlig ut, men så bedröfvad, så ängslig, så medömkansfull, som om Margret varit en kär anförvandt. Han var helt visst en verklig människovän, med hjärta af guld under den grofva tröjan, och i sitt smutsiga förskinn och med sina sotiga, valkiga händer säkerligen mycket förmer än någon

af dessa fina sprättar, som stodo där och nyfiket tittade på den stackars vackra unga flickan.

Innan droskan hunnit komma, hviskade Margret något. Ingen mer än den okände arbetaren uppfattade det:

— Gå till mormor . . . vid Haga grindar . . . och ge henne det här . . . och helsa från lilla sessan . . .

Hon famlade med handen innanför klädningslifvet efter dukaten, som hon bar på sitt bröst. Hon förmådde dock så mycket, att hon kunde kränga af sig halssnodden; men därpå slöto sig åter hennes ögon, och hufvudet dignade ned mot axeln. Hon hade ännu en gång förlorat medvetandet af smärta och blodsförlust.

Den obekante hade blifvit lika blek som Margret, där han nu stod med dukaten i sin hand och understödde henne. Han kramade hårdt om guldmyntet, och det for liksom ett eldrödt skimmer förbi hans ögon. Men det gick lika hastigt öfver: han var stark och stod emot svimningsanfallet.

Dukaten! Denna dukat kände han så väl igen. Det var han, *Smed-Jan*, som borrarat hål i den åt Malin för aderton år sedan!

»Helsa mormor», hade den olyckliga flickan sagt. Förklarade icke detta, att hon var Malins dotter och att Måns Skräddares svärmor ännu fanns i lifvet? Att Malin var död, visste Smed-Jan genom den gamlas bref till Måns, men han hade aldrig fått veta mormoderns namn och bostad af den styfsinte gubben. Denne hade dock

slutligen sörjt sig fnoskig och helt och hållet gått under, så att fattigvården måst taga hand om honom. Sedan dess hade Smed-Jan upphört att forska efter Malins mormor. Det tjänade ju ingenting till att ständigt rifva upp det blödande såret! Han hade slutit sin sorg inom sig och efter någon tid vändt hembygden ryggen. Så hade han kommit till Stockholm, fått plats på en mekanisk verkstad och gift sig med en duktig, hederlig kvinna, fastän Malins bild aldrig utplånats ur hans hjärta. Han hade under årens lopp blifvit fader till en stor barnskara, flera söner och döttrar. Därför hade han gripits af så stort medlidande med denna unga flicka. Samma olycksöde kunde ju ha träffat någon af hans egna . . .

Att hon var Malins dotter, kunde han icke gärna misstaga sig på. Han fann också i hennes ansikte något tycke af Malin. Där funnos drag, som påminde om samma fågring, fastän mera utpräglade och uppblandade med någon annans, som han icke kände.

Kunde han väl ana detta möte, detta egendomliga sammanträffande af slumpen, när han gick från verkstaden för att utföra ett arbete nere i Stadsgården!

Nej, ingen polis fick röra vid henne! Ingen annan fick lyfta henne upp i vagnen än han! . . . Han vore bekant med henne, försäkrade han, och han ville följa henne till lazarettet.

Kunde hon räddas? Läkarna måste först undersöka hennes skador. När finge han komma tillbaka? Om en timme? I kväll? Nej, icke förr

än dagen därpå. Men om hon då redan vore död? A, så fort ginge det väl inte, antog man.

Hvad skulle Smed-Jan nu göra? Genast skynda sig till den gamla vid Haga grindar med det sorgliga budskapet? Nej, han skulle dröja, tills han först varit hemma och bytt ut arbetskläderna mot helgdagsdräkten. Under tiden kunde han också hinna återhemta sig och komma i en lugnare sinnesstämning, så att han icke skrämde lifvet ur gumman.

Han dröjde dock icke länge. Då han hunnit ut till Haga grindar, undrade han, hvart han skulle vända sig för att få rätt på flickans mormorsmor. »Helsa från lilla sessan», hade hon sagt. »Lilla sessan»? Inte vore väl det något namn. Hvad hade hon menat? Säkert hade hon talat i yrsel.

På trappsteget utanför grindstugan stod madam Bom. Hon stod och såg utåt vägen, väl för tionde gången, om inte Margret skulle komma snart. Hon fäste sig icke vid den obetydliga mannen, förrän han kom rakt fram till henne och höfligt lyfte på den låga filthatten.

— Kanske ni är den gamla jag söker? Någon bad mig helsa från »lilla sessan» . . . Vet ni, hvem det är?

— Känner ni Margret? — Hon såg helt förvånad ut.

— Ja, något litet, — han stannade och hade svårt för att beherrska sig. — Då är ni den rätta, — han hade nu återfått våldet öfver sig själf. — Är ni inte svärmor åt Måns på Backen.

— Jo, jo, det är nog riktigt det. Kommer ni från honom?

— Å nej, inte precis nu. Men jag känner honom mycket väl se'n forna da'r.

— Och han har talat om mig, madam Bom, kan jag förstå?... Men stig in och stå inte här ute, — bjöd hon vänligt.

Hennes namn hade han nu först fått veta; men han låtsade icke därom. Han steg in i den lilla kammaren och satte sig på stolen, som hon skjutit fram åt honom.

— Jag ska' väl också säga mitt namn. Kanske att Malin någon gång talat om Jan? — Han rodnade häftigt.

— Är ni Smed-Jan?... Jo, hvad hon talade om er! Så vänligt och godt! Ni var den bästa vän hon egde, sa' hon...

— Det gör godt att höra! Och vore hon kvar i lifvet, skulle hon fått bevis på, att den vännen aldrig svek. Stackars Malin, hon blef mycket olycklig! — Han for med handen öfver ögonen, för att stryka bort den slöja af tårar, som skymde hans syn.

— Låt' oss inte tala om Malin! Hon har gått in i Herrans frid och har det nu bäst. Jag vill hellre veta något om min måg och hur det gått för honom.

Det blef ingen lång berättelse. Budskapet om dotterns död tycktes icke ha tagit honom det minsta; åtminstone såg det så ut. Men hvem kunde veta, hvad som rörde sig inom honom? Det var inte så säkert, att det blott var det

krossade högmodet, som tärde på honom, så att han till sist blef slö och konstig. Det kunde också vara sorgen, smärtan öfver att ha förlorat det käraste han egt på jorden.

— Vår Herre har således böjt hans hårdnackenhets på sitt sätt, — inföll madam Bom. — Jag ska' försöka tänka på honom försonligare än hittills... Men ni helsade ju från Margret, «lilla sessan», som hon kallas? Hur har ni blifvit bekant med henne?

— Ja, det skedde då på ett mycket underligt sätt, — Jan drog djupt efter andan. — Jag gick öfver Norrbro, just som vaktparaden kom. Där var en sådan trängsel. Män'skorna voro alldeles galna för att få se en skymt af kungen, som skulle ut till Drottningholm, efter hvad man påstod. Han kom också, och den dumma, nyfikna hopen lämnade inte ens rum för vagnen, som körde rakt på, in i massan förstås. Jag vet inte, hvad polisen gjorde, men inte höll den någon ordning. Jag fick då se, hur en ung flicka hal-kade. — Ja, blif nu inte ängslig, madam Bom! — och kom under både hästar och vagn, kungens vagn...

— Det var väl inte Margret?!

Mormorsmor reste sig dödsblek upp i stolen.

— Jo, det var just Margret. — Han hvilade eftertänksamt på hvarje ord. — Men det var inte farligt alls...

— Inte farligt, säger ni! Kanske hon är död, sönderkrossad? — Hon skylde ansiktet med sina skrynkliga händer. — Barmhertige gud!

— Förtvifla inte! Jag bar henne på mina armar, jag stödde henne, och det var jag, som följde henne till lazarettet. Här hos er kan hon inte skötas...

— Herre Jesus!

— Men det är ju ingen fara. — Han sökte lugna, men han darrade själf inför denna sorg hos den hvithåriga gamla. — Hade det varit någon fara, skulle hon väl inte haft så'n reda på sig... Hon bad mig gå till er, och så gaf hon mig den här, — han tog fram dukaten. — Det var på den jag gissade mig till, hvem hon var och jag tog inte miste. Jag minns så väl, när Malin bad mig borra hålet.

— Och ni säger sannt, att det är ingen fara med Margret? Men vagnen gick ju öfver henne? Hur kan det då vara möjligt, att hon inte krossades till döds? Vagnen, kungens vagn, sa' ni?

— Ja, men madam Bom får inte ta sig så förskräckligt af det. Ni kan ju rent af själf bli dödssjuk, och då blefve det ju ändå värre för Margret...

— Jag vill genast gå till henne! Jag orkar nog.

— Omöjligt! Gå ända till Kungsholmen? Nej, madam Bom... För resten får ni inte träffa Margret nu genast. Inte förr än i morgon...

— Om jag också ska' tigga på mina knän, så ska' de släppa in mig till henne! Jag vill se, om nå'n kristen människa finns, som kan visa bort en gammal, hvithårig, åttifem års gumma! Och göra de det... ja, då ska' jag sätta mig på gatan utanför porten hela natten. — Hon brast i gråt.

Att se en stor sorg är alltid, smärtsamt och gripande. Men när den kommer från en människa, som lefvat slut sitt lif, en människa, som lidit och kämpat med världen, som varit trogen och rättskaffens i det minsta, och som är beredd att hvilket ögonblick som helst stiga ned i sin graf, är det ändå mera uppskakande. Därför blef Smed-Jan så upprörd, att han grät som ett barn.

— Men det är nog ingen fara med Margret. Hon har det så bra, så bra . . .

— Försök inte att lugna mig! — Mormorsmor rätade upp sin af ålderdom böjda kropp. — Om jag än stupar på vägen, men till Margret ska' jag . . .

Hvem kunde sätta sig emot denna bestämda vilja? Inte Smed-Jan åtminstone! Hvem kunde ha hjärta till att öfvertala en *mormorsmor* att icke försöka det yttersta för att få träffa sitt *barnbarnsbarn*, som kanske låg och kämpade med döden?

På Smed-Jans starka arm stödde sig nu madam Bom, där hon gick uppåt den långa Norrtullsgatan. Det gick inte fort. Då upphunnos de af en droska. Kostade det än Smed-Jans sista slant, skulle madam Bom åka.

Nej, de släpptes ej in på lazarettet! Då började gumman gråta, gråta så bittert, att ingen kunde annat än röras af hennes tårar.

Så kom hon slutligen inom porten till denna helbregdagörelsens eller dödens boning, allt jämt ledd af Smed-Jan.

På den afdelning, där Margret låg, kom sköterskan emot dem. Hon var så van och tränad af lidandet och smärtorna omkring sig, af allt det dagliga eländet, att hon blifvit nästan förhärdad. Därför tänkte hon inte på några hänsyn, fäste sig inte vidare vid denna enkla hvithåriga gumma, som hvilade mot den tarfliga arbetarens arm. Kanske likväl, om det varit någon annan, någon klädd i siden och sammet, hon skulle ha besinnat sig något, innan hon svarat. Men en stackars fattig gumma kunde väl inte göra något djupare intryck.

— Jaså, det är fråga om henne, som blef öfverkörd i förmiddags, — blef nu svaret helt kort och tvärt. — Hon dog en timme efter se'n hon kom hit.

Död! Margret, barnbarnsbarnet, död!

Hvilka synder hade hon då, mormorsmor, samkat öfver sig, efter Herrans hand föll så tungt på henne? Hvad hade hon förbrutit?

Hon fattade det icke. Hennes lif hade allt igenom varit plikttroget, och hennes gudsfruktan stark.

Hon lät sig icke visas bort. Hon ville se Margret.

Och där låg dotterdotterns dotter på bår, redan utburen ur sjuksalen, med ett hvitt skynke kastadt öfver den nakna, kallnade kroppen.

Mormorsmor lyfte på en flik af lakanet, eller hvad det nu var.

Gud ske lof, att ansiktet icke var skadadt! Mormorsmor ville ej se det förfärliga såret i sidan,

med stelt, lefradt blod i det uppsvällda, blåsvarta köttet.

Hon såg endast Margrets bleknade ansikte. Döden hade utplånat hvarje spår efter plågorna, den smärtbefriande, lyckliggörande döden. Uttrycket var som ett barns i oskuld och frid, — ett stilla inslumrande, med tron på en morgondags uppvaknande till nya lekar och fröjder.

Ja, mormorsmor tyckte, att barnbarnsbarnet förvisst endast sof en vanlig sömn. Alldeles så hade hon sett ut som liten flicka, så trött, men så förnöjd insomnad från sin docka.

Att just det uttrycket trädte fram i döden, förtog mycket af dess fasa och hemsighet.

Mormorsmor kastade sig öfver liket i gråt och klagan.

— Margret! Margret! Min lilla älskling! Tack, tack för all glädje du beredde mig! Aldrig någon sorg, aldrig några tårar orsakade du! Jag kommer efter, jag kommer snart efter, min lilla sessa!

— »Lilla sessan»? — kunde Smed-Jan icke underlåta att fråga midt i all denna stora sorg.

— Ja, — svarade mormorsmor snyftande, — lilla sessan, ... emedan ... hon var ... också en kungadotter.

Icke förrän följande dag mottog Gertrud genom Majken budskapet om den förskräckliga olyckshändelsen. Hon blef alldeles förfärad. Så ondt hade hon dock icke önskat Margret, om

hon nu också icke längre behöfde oroa sig öfver broderns »ovärdiga förbindelse». Hon måste först återhemta sig, innan hon gick in till Georg, som låg på soffan i sitt rum, bunden af sin sjuka fot. Hon ville också först se, om tidningarna hade något att meddela om saken. Det kunde ju hända, att Georgs och hennes namn voro inblandade i Margret Boms historia, ifall man berättade den för publiken och man visste något om deras bekantskap med den döda.

Det var med verklig ångest, som hon öppnade »Dagbladet». Men man visste ingenting om olyckan. Under den allmänna förvirringen och jublet, då man blickade upp till den folkkäre monarken, hade man ej lagt märke till, att Margret fallit framför den kungliga vagnen; och sedan konungen passerat och Smed-Jan skaffat Margret undan, hade de närmast stående trott, att hon endast svimmat.

Efter lång öfverläggning med sig själf, beslöt Gertrud att gå in till Georg. Det vore bättre, att hon bure fram den sorgliga underrättelsen än att någon annan gjorde det. Men då hon kom innanför dörren, svek hennes vanliga kallblodighet. Hon anade, att detta slag skulle helt och hållet förkrossa brodern, så kär som han hållit Margret.

— Georg, — hon kunde icke få fram ett ord vidare.

— Gertrud, — han reste sig upp på armbågen och stirrade på henne, — hvad du ser hemlighetsfull ut? Du är så blek, du skrämmer mig...

— Georg, — hon kom nu ända fram till honom, långsamt, steg för steg, med sin vanliga släpande, stela gång, — har du mod att höra en fasansfull nyhet? Det har händt någonting förskräckligt... Jag är alldeles tillintetgjord... Jag vet knappast, om jag vågar säga dig det...

— Gertrud, det har väl inte händt Margret något ondt? — Han reste sig upp i sin fulla längd, men smärtan i foten kom honom att digna ned igen.

— Jo, just henne, — Gertrud talade lågt, hviskande.

— Säg det genast! Margret... hvad skulle ha händt henne? — Han darrade af ångest.

Och nu tvangs Gertrud att berätta allt hvad hon visste; men innan hon hunnit sluta, hade Georg sjunkit sanslös tillbaka mot kuddarna.

De dagar, som nu kommo, blefvo fruktansvärda. Georg var förkrossad af sorg och förtviflan. Gertrud bäfvade för utgången af den våldsamma kris, hon fick bevittna. Alla försök att trösta honom voro fruktlösa. Än ville han se den döda, än ville han det icke, för att kunna minnas henne full af lif och blomstrande af helsa; och innan han kunnat bestämma sig, hvilade Margret redan i grafvens sköte. Ingenting kunde då afhålla honom från att genast ila ut till kyrkogården. Man så godt som bar honom ur vagnen, och stödd på en väns arm kom han fram till den uppkastade grushögen, allt som nu återstod honom af den älskade — utom minnet.

Där träffade han Majken. Då han fick se henne i djup sorgdräkt, som om hon sörjt en syster, sträckte han båda händerna emot henne.

— Majken, tack för allt hvad du varit för min trolofvade! — Han kramade hårdt hennes händer, och de länge återhållna tårarna störtade utför hans kinder. — Tack! Jag har förlorat det käraste jag egt... Hon fick väl mitt bref? Hon trodde mig väl intill det sista? Att jag aldrig skulle öfvergifva henne, min brud... vår lilla sessa?

Majken försäkrade det. Han såg så härjad och förstörd ut, så bruten till kropp och själ, att hon glömde sin egen sorg för att trösta honom.

— Och en sådan död... en sådan förfärlig död! — Han skakade af snyftningar. — Och ensam... aldeles ensam bland främlingar utandades hon sin sista suck! Majken... helsa gamla mormorsmor! Så snart jag kan, skall jag komma till henne... Säg henne det... säg henne, att jag vördar och håller henne kär för Margrets skull!

Han besökte också madam Bom, men långt efter Margrets död, strax före sin resa till utlandet. »Herodias dotter» hade verkligen förskaffat honom det eftersträfvade stipendiet.

Gertrud lugnades icke, förrän Georg grep sig an med sitt arbete igen. Det vore det enda, som kunde lindra hans sorg, tänkte hon. Och han arbetade märkvärdigt nog ifrigare än någon sin, med uppjudande af all sin kraft, men nervöst, feberaktigt, som om någon osynlig makt drifvit honom framåt. Kanske ville han därmed jaga

bort alla pinsamma hågkomster, som gnagde och tärde på hjärtrötterna. Det hemska minnet af Margrets död förföljde honom ända in under nattens tysta timmar.

Då han kom tillbaka från sina resor, trufdes han icke längre i sitt fädernesland. Kanske var påminnelsen om hans sälla, men korta kärleks-saga orsaken därtill, kanske fann han det angenämare i ett varmare luftstreck — allt nog, han drog åter till södern, där han lefde och dog ogift, ensam, fattig och slutligen glömd. Han uppnådde aldrig det höga konstnärsmål, han en gång eftersträfvat; men han blef heller ingen medelmåtta.

Och Majken? Några ord förtjänar äfven hon på denna berättelses sista blad: ett sträfsamt, idogt lif, visserligen utan romantik, men som en gång lyktade i medvetandet om, att hon varit »en i ringa ting trogen». Hon blef mormors-mors enda tröst, den enda, med hvilken den gamla kunde tala om »lilla sessan» ända till sista ögonblicket af sitt lif, nittio år långt och som slutade i Solna fattigstuga.

SLUT.

Stockholms-Tidningen

utgifves sedan 5 år hvarje söckendags morgon i Stockholm. Dess **Stockholms-upplaga** kostar med hembäring 6 kr. för helt år, 1 kr. 75 öre för tre månader och 60 öre för en månad. I landsorten kan prenumereras vid närmaste postanstalt förutom å **Stockholms-upplagan** äfven å **landsortsupplagan**, hvars pris med postafgift är 3 kr. 60 öre för helt år, 1 kr. 20 öre för tre månader och 50 öre för en månad.

 I Stockholm

finnes tidningen att köpa för blott 2 öre på öfver 300 försäljningsställen.

 Stockholms-Tidningen

som utgår i **en daglig upplaga af öfver 53,000 ex.**, har numera nära dubbelt så stor spridning, som någon annan af Sveriges dagliga tidningar.

